

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÇANAKKALE'NİN BİĞALİ KÖYÜNDE
KIRSAL KALKINMADA KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ
VE EKOTURİZM İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ
Ayfer ERKAN BİNTAŞ

Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı
Tezin Sunulduğu Tarih: 03/08/2018

Tez Danışmanı:
Prof. Dr. Sibel TAN

ÇANAKKALE

Ayfer ERKAN BİNTAŞ tarafından Prof. Dr. Sibel TAN yönetiminde hazırlanan ve 03/08/2018 tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “Çanakkale’nin Bigalı Köyünde Kırsal Kalkınmada Kadın Girişimciliği ve Ekoturizm İlişkisinin İncelenmesi” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

JÜRİ

Prof. Dr. Sibel TAN

.....

Başkan

Doç. Dr. Renan TUNALIOĞLU

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Bengü EVEREST

.....

Üye

Prof. Dr. Levent GENÇ

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

Sıra No:.....

İNTİHAL (AŞIRMA) BEYAN SAYFASI

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Ayfer ERKAN BİNTAŞ

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleőtirilmesinde değerli bilgilerini benimle paylaőan, çalışmanın her aşamasında yardımlarını esirgemeyen ve her konuda destek olan saygı değer danışman hocam Prof. Dr. Sibel TAN'a, çalışmaya sağladığı değerli katkılarından dolayı Tarım Ekonomisi Bۆlümü ۆđretim ۆyelerinden Dr. ۆđr. ۆyesi Bengü EVEREST'e teőekkürlerimi borç bilirim.

Çalışmanın anket aşamasında sağladığı destek ve yardımlarından dolayı değerli arkadaőım Seda ۆZGİDER'e, bazı kaynaklara ulaőmamda yardımcı olan ilkokul ۆđretmenim sayın Selim MERİÇ'e, Bigalı Kۆyü'nün saygıdeğer ve girişimci kadınlarına, Eceabat İlçe Tarım ve Orman Mۆdۆrlۆęü çalıőanlarına ayrıca teşekkür ederim.

Çalışma sۆresince tۆm zorlukları benimle gۆęsleyen, hayatımın her evresinde bana destek olan aileme, yaőamım boyunca her konuda desteğini ve sevgisini her zaman yanımda hissettiğim kıymetli babam Nuri ERKAN'a, fedakar annem Firdevs ERKAN'a, eőim Hamit BİNTAŞ'a, ۆzellikle kızlarım Eylül Ece BİNTAŞ ve Ekin Iőık BİNTAŞ'a onlardan çaldığım zamanlara gۆsterdikleri anlayıő ve olgunluk için sonsuz sevgi, saygı ve teőekkürlerimi sunarım.

Ayfer ERKAN BİNTAŞ
anakkale, Ağustos 2018

SİMGELER VE KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AGÜ	Az Gelişmiş Ülke
BŞB	Büyükşehir Belediyesi
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
IPA	Katılım Öncesi Mali Araç
IPARD	Katılım Öncesi Mali Aracı (Kırsal Kalkınma Bileşeni)
TOB	Tarım ve Orman Bakanlığı
TKDK	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UKKS	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
WTO	Dünya Turizm Örgütü
USAID	Birleşik Devletler Uluslararası Kalkınma İdaresi
%	Yüzde
Da	Dekar

ÖZET

ÇANAKKALE’NİN BIGALI KÖYÜNDE KIRSAL KALKINMADA KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ VE EKOTURİZM İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Ayfer ERKAN BİNTAŞ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Sibel TAN

03 /08 /2018, 74

İlk çağlardan günümüze kadar kadınlar üretime olan katkıları dolayısıyla ekonomik faaliyetlerin temel aktörlerinden olmuşlardır. Zaman içerisinde üretim faaliyetlerinde bilim ve teknolojik gelişmeler yaşandıkça kadının rolü değişim göstermesine rağmen her zaman önemini korumuştur. Fakat özellikle kırsal bölgelerde tarımsal üretim faaliyetinde kadınlar yüksek sorumluluklarına karşı üretilen ekonomik değerden yeterince pay alamamaktadır. Günümüzde uygulanan tarım politikaları ve kırsal kalkınma politikalarında kadınların ve diğer dezavantajlı grupların girişimcilik kabiliyetini geliştirecek ve zaten gündelik hayatın bir parçası olan üretim faaliyetlerinin ekonomik değere dönüşmesi hedeflenmektedir.

Kırsal kalkınma çalışmalarında istenilen sonuçların alınabilmesi; kırsal yöre kadınlarının ekonomik hayata katılımının sağlanması, girişimci olmak isteyen kadınların desteklenmesi ve bu yönde eğitilmesi ile mümkün olabilir. Yerel kalkınmada kadın işgücünün değerlendirilme yollarından biri de ekoturizmdir. Ekoturizm faaliyetlerinde kadın emeği ve kadın girişimciliği önemli yer tutmaktadır. Dolayısıyla kırsal kesimde sürdürülebilir kalkınmayı sağlayabilmek için kadın girişimcilerin sayısını artırmak ve var olan kadın girişimcileri güçlendirmek önemlidir. Böylelikle kadın girişimciler hem aile ekonomisine, hem de çevrelerinde istihdam yaratarak kalkınmaya önemli katkı sağlayacaklardır.

Bu araştırmanın amacı; tarihi ve kültürel açıdan özel bir öneme sahip olan Çanakkale İli, Eceabat İlçesi, Bigalı Köyünde kadın girişimciliği ile ekoturizm potansiyeli arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Köyün geçim kaynağı tarım olarak görülmesine rağmen küçük ölçekli aile işletmelerinden elde edilen gelir seviyesi düşüktür. Köyün tarihi ve kültürel dokusu düşünüldüğünde alternatif gelir kaynaklarının hayata geçirilmesi olası

görülmektedir. Bu bağlamda köyde sürekli ikamet eden kadınların tamamıyla yüzyüze anket yapılarak demografik özellikler, tarımsal varlıklar, geçim kaynakları ve ekoturizm potansiyeli belirlenerek mevcut durum ortaya konulmuştur. Diğer taraftan köydeki kadınların girişimcilik eğilimleri, ekoturizme bakış açıları ve farkındalık düzeyleri incelenmiştir.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre kadınlarda girişimcilik isteğinin olduğu, ancak bu konuda mevcut politika ve desteklerden haberdar olmadıkları ve işe nereden başlayacaklarını bilmedikleri anlaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar ve sorunlardan yola çıkarak bölgedeki tüm yerel paydaşların katılımıyla Mustafa Kemal Atatürk'ün Çanakkale Savaşlarını yönetirken ikamet ettiği ve 57. Alay yürüyüşünü başlattığı Bigalı Köyü kadınlarının yürürlükteki kırsal kalkınma fonlarıyla desteklenmesi ve teşvik edilmesi önerilmiştir.

Anahtar sözcükler: Kırsal Kalkınma, Kadın İşgücü, Girişimcilik, Ekoturizm, Çanakkale.

ABSTRACT

EXAMINATION OF RELATIONSHIP BETWEEN WOMEN ENTREPRENEURSHIP AND ECOTOURISM FOR RURAL DEVELOPMENT: CASE OF BIGALI VILLAGE, CANAKKALE

Ayfer ERKAN BİNTAŞ

Çanakkale Onsekiz Mart University

Natural And Applied Sciences Institute

Master Degree Thesis, Department of Agrikultural Economy

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Sibel TAN

03/08/2018, 74

From the early ages to the present day, women have always been one of the main actors of economic activity because of their contribution to the production. Although, the women's role has been changed due to the scientific and technological developments in the production activities, they have always maintained their importance. However, women do not get enough share of the economic value in spite of their high level of responsibilities, especially in rural areas. Today's agricultural policies and rural development policies aim to develop the entrepreneurial ability of women and other disadvantaged groups and to transform their economic activities, which are already part of their everyday life, into an economic value.

Rural development can only be ensured with the participation of women in the economic activities and by supporting and educating women who want to become entrepreneurs. Ecotourism is one of the possibilities which women work force can be put into use for local development. Women labour and women entrepreneurship play an important role in ecotourism activities. Therefore, it is important to increase the number of women entrepreneurs or strengthen existing women entrepreneurs in order to achieve sustainable development in rural areas. Thus, female entrepreneurs will make an important contribution to the household economy and also to the rural development by creating employment in their environment.

The aim of this study is to examine the relationship between women entrepreneurship and ecotourism potential in Bigalı Village, which is located at Eceabat District, Çanakkale Province and has a special historical and cultural importance. Main

means of living of the village has been agriculture and the income level gained from the small-scale family businesses has been quite low. Considering the historical and cultural background of the village, it might be possible to create alternative sources of income. In this context, face-to-face interviews were conducted with the women, who are the permanently residing in the village, in order to determine the demographic characteristics, agricultural assets, livelihoods, and ecotourism potential. On the other hand, women's tendencies to entrepreneurship, their perspectives and awareness about ecotourism were examined.

According to the results of the study, it is understood that the women have entrepreneurship desires but they are not aware of the current policies and available support and do not know where to start. Bigalı Village is the place where Mustafa Kemal Atatürk had resided during Gallipoli Campaign and started 57th Regiment march. On the bases of findings of our study and the problems of the area, it is suggested that the women of the Bigalı Village should be encouraged to involve in economic activities and supported by current rural development funds with the participation of all the local stakeholders.

Keywords: Rural Development, Women Labour Force, Entrepreneurship, Ecotourism, Çanakkale.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEZ SINAVI SONUÇ FORMU	ii
İNTİHAL (AŞIRMA) BEYAN SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	viii
ÇİZELGELER DİZİNİ	xii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1. Konunun Önemi	2
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Araştırmanın Amacı	4
1.4. Araştırmanın Kapsamı	4
1.5. Araştırma Bölgesine Ait Bilgiler	5
1.5.1. Nüfus	5
1.5.2. Coğrafi Durum, İklim ve Bitki Örtüsü	5
1.5.3. Arazi Yapısı, Tarımsal Yapı ve Üretim.....	6
1.6. Kavramsal Olarak Kırsal Alan, Kırsal Kalkınma ve Kadın	10
1.6.1. Kırsal Alan.....	10
1.6.2. Kırsal Kalkınma.....	11
1.6.3. Kırsal Kalkınmada Kadının Rolü	12
1.6.4. Kırsal Alanda Kadının Girişimcilik Faaliyetleri	16
1.7. Ekoturizm.....	19
1.7.1. Kavramsal Olarak Ekoturizm	19
1.7.2. Ekoturizmin İlkeleri.....	21
1.7.3. Ekoturizm Türleri	21
1.7.4. Ekoturizm ve Kırsal Kalkınma İlişkisi	22
1.7.5. Ekoturizm ve Kadın.....	24
BÖLÜM 2	26
ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	26
BÖLÜM 3	35
MATERYAL VE YÖNTEM.....	35

3.1. Materyal	35
3.2. Yöntem.....	35
3.2.1. Örnekleme Aşamasında Uygulanan Yöntem	35
3.2.2. Anket Aşamasında Uygulanan Yöntem	35
3.2.2.1. Tam Sayım.....	35
3.2.3. Verilerin Değerlendirilmesinde Uygulanan Yöntem.....	36
3.2.3.1. Ki-kare Bağımsızlık Testi.....	36
3.2.3.2. Bağımsızlık Testi	38
3.2.3.3. Likert Ölçeği	38
3.2.3.4. Skor Analizi	39
BÖLÜM 4.....	40
ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA	40
4.1. Genel Bulgular	40
4.1.1. Yaş, Eğitim Düzeyi ve Mesleki Durum	40
4.1.2. Geçim Kaynakları, Sosyal Güvence Durumu ve Gelir Dağılımı	43
4.1.3. Tarımsal Varlıklar ve Desteklemelerden Faydalanma Durumu	44
4.2. Kadın İşgücü ve Girişimcilik ile İlgili Bulgular	45
4.2.1. Araştırma Bölgesinde Kadın İşgücü Durumu	45
4.2.2. Kadın Girişimcilik Faaliyetleri.....	47
4.3. Ekoturizm Potansiyeli ve Eğilimleri ile İlgili Bulgular	51
4.3.1. Bölgedeki Ekoturizm Potansiyeli	51
4.3.2. Ekoturizme Bakış Açısı ve Eğilimleri.....	54
4.3.3. Bigalı Köyü'nde Mevcut Durum, Sorunlar ve Ekoturizmin Gelişmesi İçin Yapılabilecekler.....	60
BÖLÜM 5	64
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	64
KAYNAKLAR	69
EKLERİ	I
EK 1. Anket Formu	II
ÖZGEÇMİŞ	IX

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa No

Çizelge 1.1. Eceabata bağlı köylerin ekim alanları (2017).....	6
Çizelge 1.2. Bigalı Köyü tarla bitkileri ekim alanları (2017).....	7
Çizelge 1.3. Bigalı Köyü sebze ekim alanları (2017).....	8
Çizelge 1.4. Bigalı Köyü meyve dikim alanları (2017).....	9
Çizelge 3.1. İki nitel değişkenin bağımsız gözlemlerinin sınıflandırılması	36
Çizelge 4.1. Kadınların yaş aralıklarına göre dağılımı	40
Çizelge 4.2. Kadınların eğitim düzeylerine göre dağılımı.....	42
Çizelge 4.3. Kadınların mesleklerine göre dağılımı	42
Çizelge 4.4. Geçim kaynakları.....	43
Çizelge 4.5. Geçim kaynaklarının yeterli olup olmama durumu	43
Çizelge 4.6. Sosyal güvence durumu.....	44
Çizelge 4.7. Yıllık ortalama gelir durumu	44
Çizelge 4.8. Arazi büyüklüğü	45
Çizelge 4.9. Devlet desteği alıp almama durumu	45
Çizelge 4.10. Kadının aile içindeki asıl görevleri.....	46
Çizelge 4.11. Kadının çalışmasının aile üzerine etkileri	47
Çizelge 4.12. Kadınların girişimcilik faaliyetlerinin artıp artmama durumu	48
Çizelge 4.13. Kadınların girişimcilik faaliyetinde bulunma durumu	48
Çizelge 4.14. Kadınların girişimci olmayı isteme nedenleri	49
Çizelge 4.15. Kadın girişimciliğinin son yıllarda artmasının nedenleri	50
Çizelge 4.16. Kendi işini kurmak isteyen kadınların karşılaştıkları engeller	51
Çizelge 4.17. Köyde turizmin gelişmesini isteme durumu.....	51
Çizelge 4.18. Kadınlar hangi işlerden kazanç sağlamak istemektedir.....	52
Çizelge 4.19. Ekoturizm kavramının nasıl tanımlandığı	53
Çizelge 4.20. Kadınların ekoturizm kapsamında yaptıkları faaliyetler	54
Çizelge 4.21. Turist gelmesinden memnun olma durumu	54
Çizelge 4.22. Turizmin yaşam tarzı üzerindeki etkisine bakış açısı.....	55
Çizelge 4.23. Turizmin geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozma durumu.....	56
Çizelge 4.24. Turizmin gelişmesinde temel aktör	56
Çizelge 4.25. Turizmde çalışarak kazanç sağlama durumu.....	57
Çizelge 4.26. Ekoturizmin doğal çevreyi bozacağı düşüncesi ile kadınların girişimci olma istekleri arasındaki ilişki	57
Çizelge 4.27. Yaş ile köyde turizmin gelişmesini sağlamakta asıl görevi kimin üstleneceği arasındaki ilişki	58
Çizelge 4.28. Gelir ile köyde turizmin gelişmesini sağlamakta asıl görevi kimin üstleneceği arasındaki ilişki	58
Çizelge 4.29. Turizmin geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozacağı ile köyde turizmin gelişmesi sağlamakta esil görevi kimin üstlenmesi gerektiği üzerindeki etkisi arasındaki ilişki	59
Çizelge 4.30. Kadınların bölgelerine turist gelmesi konusundaki bakış açısı	59
Çizelge 4.31. Bölgede ekoturizmin artmasının yöre halkına faydası	60
Çizelge 4.32. Bigalı Köyü'ne özgü değerler.....	60
Çizelge 4.33. Bigalı Köyü'nün en önemli sorunları	61
Çizelge 4.34. Bigalı Köyü'nde turizme yönelik olarak yapılabilecek aktiviteler.....	62
Çizelge 4.35. Bigalı ve çevresinde turizmin geliştirilmesi için neler yapılmalıdır.....	63

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Dünyada sanayileşmenin hızlanmasıyla birlikte insanlığın yerleşim alanları kırsal ve kent olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Kentler ekonomik ve sosyal anlamda daha ileri ve kalkınmış yerleşim birimlerini oluştururken, kırsal ise kırsalda kurulmuş olan ve ekonomik ve sosyal kalkınmanın daha zayıf olarak ifade edildiği yerleşim birimleridir. Buna bağlı olarak da genel ekonomik ve sosyal kalkınmanın yanında köy kalkınması ya da diğer bir ifadeyle kırsal kalkınma olgusunun önemi giderek artmaktadır. İçerisinde birçok faaliyeti, grubu, amaç ve hedefleri barındırmasından dolayı kırsal kalkınma ile ilgili literatürde görüş birliğine varılan net bir tanım yoktur. Dolayısıyla Kırsal kalkınma tanımı ülkelerin ve bölgelerin koşullarına göre değişmekte olup, her birim kendi koşul ve şartlarına uygun olarak bir tanım yapmaktadır (Gökdemir ve Ergün, 2012).

Dünya nüfusunun yaklaşık yarısını oluşturan kadınlar, her dönemde erkeklerle beraber ve hatta onlardan daha fazla ekonomik ve toplumsal yaşamın oluşmasında başrol oynamışlardır. Bu nedenle kırsal kalkınma çalışmalarında kadın, üretime dayalı ekonomik gücü ve girişimcilik kabiliyeti açısından önemli bir aktör niteliği taşımaktadır. Ancak kadınların ekonomik yaşama olan katkıları ne kadar fazla olsa da ekonomik çıktılarından yararlanma düzeyleri aynı değildir. İster gelişmiş ister gelişmekte ya da gelişmemiş ülke olsun çok az farklarla kadın her yerde kadındır ve aynı sorunları yaşamaktadır.

Kırsal alanda kadının kalkınmaya katkısı, kadının kırsal yaşam içindeki faaliyetlerine bakıldığında daha iyi anlaşılmaktadır. Kırsalda kadın, üreten, toplayan, aile içi sosyal ilişkileri düzenleyen konumuyla aslında lider konumda olması gerekirken tüm üretkenliğine, ekonomik katkısına rağmen ikinci planda kalmaktadır. Kırsalda kadının konumu ücretsiz aile işçisi olmaktan öteye geçememiştir. Oysaki kalkınmanın baş aktörü kadın olmazsa yapılacak çalışmaların başarıya ulaşması olası gözükmemektedir.

Kalıcı ve sürdürülebilir kırsal kalkınma için, ekonomik büyüme ve sosyal kalkınmanın en önemli aktörleri kadınlardır. Bu açıdan toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesi sürekli ekonomik büyüme, sosyal kalkınma, çevresel koruma ve sosyal adaletin gerçekleşmesi için kadınların kalkınma çalışmalarına katılması önemlidir. İnsan merkezli sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştiricileri ve yararlanıcıları olarak kadınların ve erkeklerin tam ve eşit katılımı, kadınların ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın vazgeçilmez elemanları olarak görülmesini gerektirmektedir. Kadınlar hem tüketici hem de

üretici konumunda ekonomik hayatın temel unsurudur. Kadınların içinde olmadığı bir sürdürülebilir kalkınmadan bahsetmek mümkün değildir (Anonim, 2008).

Sürdürülebilir büyüme ve kalkınma tüm ülkelerin temel amaçlarındandır. Ekonomik büyüme ve kalkınmanın sürdürülebilirliği, kıt kaynakların etkin kullanımını, sermaye birikimini, verimlilik artışını, insan kaynaklarına yatırımı ve teknolojik yenilikleri gerektirir. Teknolojik yeniliği üreten esas olgunun insan olduğu düşünüldüğünde insan kaynaklarına yatırım verimlilik artışını yaratacaktır. Dünya nüfusunun yaklaşık yarısını oluşturan kadın, insan kaynağı olarak büyüme ve kalkınmada kaçınılmaz rol oynayacaktır (Tutar ve Yetişen, 2009).

Kadın ve kalkınmaya ilişkin çeşitli stratejiler geliştirilmektedir. Ancak geliştirilen stratejilerde toplumsal cinsiyet farklılıklarının göz önüne alınmaması kadınların iş yükünün daha fazla artması, erkeklerle kadınlar arasındaki toplumsal ve ekonomik farkın daha fazla açılması, kadınlara yönelik eşitsizliklerin derinleşmesi gibi sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Bu nedenle sağlıklı ve sürdürülebilir kalkınma modellerinin oluşturulabilmesi için kadın ve erkek eşitliğine dayalı girişimcilik odaklı faaliyetlerin desteklenmesi önemlidir. Özellikle kırsal kesimde kadın girişimciliğe dayalı faaliyetlerin ön plana çıkarılması ve desteklenmesi kadın girişimcilerin başarılı aktörler olduğu kalkınma modellerinin geliştirilmesine katkı sağlayabilecektir.

1.1. Konunun Önemi

Ülkelerin gelişmişlik düzeyi, sosyo ekonomik ve kültürel yapısına göre değişmekle birlikte, kadınlar sosyal ve ekonomik gelişmişlik göstergeleri bakımından günümüzde hala erkeklerin gerisinde yer almaktadır. Kadın ve kalkınma kavramı sadece kadının ekonomik üretime katılması değil, üretim sürecindeki rolü, eğitim, sağlık, sosyal hizmetlere erişim vb. kolaylıkla ulaşabilmesi, karar alma organları içinde yer alması, kendi hayatı ve emeğinin karşılığı üzerinde söz hakkının olması olarak algılanmaktadır. Kırsal alanda kadınlar üretim faaliyetlerine yoğun olarak katıldıklarından kırsal ekonomi için temel güç kaynağıdırlar. Ancak hala ücretsiz aile işçisi konumunda çalıştıklarından emeklerinin karşılığını alamamaktadırlar. Bu nedenle kırsal alanda kadınların güçlendirilmesi konusu oldukça önemlidir (Gökdemir ve Ergün, 2012).

Kırsalda kadının her alanda erkeklerden daha fazla çalışmasına rağmen hem gelir hem de toplumsal statü bakımından daha geride olması sebebiyle kadının kalkınma çalışmalarında gücünü ortaya koyabilmesi için çalışmalar yapılması gerektiği çok açıktır.

Sorumluluklar temelinde kadın yaşantısına baktığımızda da hem hane içinde hem de hane dışında kadının erkeklerle eşit hatta daha fazla sorumluluk üstlendiği görülmektedir. Turizm alanında da kadınlar işletmenin ana çalışanı konumundadır. Fakat özellikle kırsal işletmelerde kadınlar işletmenin görünmez ortağı ve çalışanı konumunda tüm işleri yürütmekle birlikte elde edilen ekonomik kazançlardan emekleri oranında pay alamamaktadırlar.

Kırsal kalkınmanın başlıca amaçları içinde kırsal alanda yaşayan insanların yaşam standartlarının yükseltilmesi ve ekonomik, sosyal ve çevresel durumlarının kırsal kalkınma çalışmalarına katılımcılık temelinde iyileştirilmesi, özellikle dezavantajlı grupların işgücüne katılımı ve girişimcilik faaliyetlerinin artırılması için teşvik edilmeleri bulunmaktadır. Dünyada yoksulluk sınırında yaşayan her on kişiden 7'sinin kadın olması, toplam işgücünün 2/3'ünün kadın olması, kadınların çalışma sürelerinin erkeklerden uzun olması, kadınların gıda üretimindeki payları kadının kırsal kalkınmadaki vazgeçilmezliğinin en önemli göstergeleridir. Diğer taraftan tüm üretim faaliyetleri sonucu elde edilen gelirin sadece 1/10'unun kadınlar tarafından kullanıldığı gerçeği konunun önemini açıkça ortaya koymaktadır (Ülker, 2013).

Kırsal kalkınma son yıllarda dünyada, Avrupa Birliği ülkelerinde ve diğer uluslararası kurum ve kuruluşlarca, akademik düzeyde ele alınan ve bilimsel araştırmalarla çözüm üretilmeye çalışılan konuların başında gelmektedir.

Dolayısıyla kırsal alanda sadece kişi başına düşen gelir düzeyinin artırılması değil aynı zamanda yaşam standartlarının iyileştirilmesi amacıyla kadın girişimciliğini destekleyen faaliyet ve politikaların oluşturulması son derece önemlidir. Bu konuda elde edilen araştırma sonuçlarının tüm yerel paydaşlara yol gösterici nitelikte olması gerekmektedir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma; tarihi ve coğrafi açıdan önem taşıyan Çanakkale Eceabat ilçesi Bigalı Köyünde yaşayan kadınlar temelinde kırsal kalkınmada kadın işgücünün belirlenmesi ve ekoturizm ile ilişkisinin belirlenmesi, girişimci olmak isteyen kırsal kadınların karşılaştıkları sorunları tespit edilmesi, kadınların kırsal kalkınmaya bakış açılarını görmek ve bu anlamda neler yapabileceklerinin farkına varmalarını sağlamak gibi amaçları taşımaktadır.

Araştırma bölgesindeki kadınlar daha çok tarımsal işlerde ücretsiz aile işçisi konumunda çalışmaktadırlar. Oysa bölge; tarihi önemi, tabiat güzellikleri ve geleneksel

kültürü bakımından kırsal turizmin gelişmesi açısından önemli bir konumdur. Özellikle kadınların el sanatlarını üretilip satmak ve geleneksel yemeklerini üretilip satmak dışında da yapabilecekleri birçok faaliyet bulunmaktadır. Bu faaliyetlerin ortaya çıkarılması açısından da bu çalışma önem taşımaktadır. Kadınların yapabilecekleri bu faaliyetleri için değişik destek ve politikalar mevcuttur. Özellikle Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) kırsal kalkınma çalışmalarında proje bazında birçok destek sağlamaktadır. Örneğin Katılım Öncesi Mali Aracın (IPA), Kırsal Kalkınma Bileşeni (IPARD II) kapsamında çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve iş geliştirme başlığı altında sunulan bitkisel üretimin çeşitlendirilmesi ve bitkisel ürünlerin işlenmesi ve paketlenmesi, arıcılık ve arı ürünlerinin üretimi, işlenmesi ve paketlenmesi, zanaatkarlık ve yerel ürün işletmeleri ile kırsal turizm ve rekreasyon faaliyetleri alanında tam da yöre halkının yapısına uygun destekler sağlanmaktadır. Yapılan araştırma sonuçlarının hem çalışma bölgesindeki kadınlara sağlayacağı katkı, hem de yerel paydaş ve politikacılara karar alma sürecinde sağlayacağı katkı araştırmanın önemini açıkça ortaya koymaktadır (Anonim,2018a).

1.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmada çalışma bölgesinde kadın işgücünün ekoturizm konusundaki potansiyelinin, bu konudaki eğilim ve bilinç düzeylerinin incelenmesi temel hedeftir. Kadınların sahip oldukları üretim potansiyelinin ve buna bağlı olarak geliştirebilecekleri girişimcilik faaliyetleri özellikle kırsal turizm bağlamında ortaya koyulmuştur.

Araştırmada Çanakkale İli, Eceabat İlçesi, Bigalı Köyü'nde yaşayan kadınların yaşadıkları yerin kalkınması için neler yaptıkları ve neler yapabileceklerinin belirlenmiştir. Çalışma bölgesindeki kadınların kırsal kalkınma çalışmalarına katılmada ne kadar istekli olduklarının saptanması, bu çalışmalara dahil olmak isterken ne gibi zorluklarla karşılaştıkları ve nasıl mücadele ettiklerini ortaya koymak, sahip oldukları üretim ve girişimcilik potansiyeli hakkında farkındalıklarını arttırmak, Bigalı Köyü'nün ekoturizm potansiyelini ortaya çıkarmak, araştırmanın diğer amaçlarıdır.

1.4. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma, Gelibolu Yarımadası'nda tarihi önemi yanında doğal güzellikleri bakımından da oldukça ilgi çekici bir köy olması sebebiyle Çanakkale İli Eceabat İlçesi Bigalı Köyü'nde gerçekleştirilmiştir. Bigalı Köyü Çanakkale Savaşlarının yapıldığı bölge içerisinde yer alması sebebiyle tarihi öneme sahiptir. Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'ün

Arıburnu Muharebeleri öncesinde köyde bulunan bir evi karargâh olarak kullanması ve savaşın kaderini değiştiren 57. Alay Yürüyüşünü buradan başlatmış olması bölgeye ayrı bir önem kazandırmaktadır. Köyde ATATÜRK'ün kaldığı ev günümüzde müzeye dönüştürülmüş ve ziyaretçilere açılmıştır. Çanakkale Savaşları tarihi alanını gezmeye gelen turistlerin özellikle ilgisini çekmektedir. Bigalı Köyü'nde yaşayan kadınlar araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Köyde yaşayan kadınların tamamı ile anket yapılmıştır.

1.5. Araştırma Bölgesine Ait Bilgiler

1.5.1. Nüfus

Araştırmanın çalışma bölgesini oluşturan Çanakkale İli, Eceabat İlçesine bağlı olan Bigalı köyü 70 haneli bir köy olup, 145 kişilik bir nüfusa sahiptir. Ekonomik nedenlere bağlı göç sebebiyle köyün büyük çoğunluğu yaşlı nüfustan oluşmaktadır. Eğitim seviyesi düşük, çoğunluk ilkokul mezunudur. Tarım ve geleneksel el sanatlarından elde edilen ekonomik gelirler bölgenin başlıca geçim kaynağıdır (Anonim, 2018b).

1.5.2. Coğrafi Durum, İklim ve Bitki Örtüsü

Bigalı Köyü, Marmara Bölgesi güneyinde, Eceabat ilçe merkezine 7 km uzaklıkta, ilk ismi Boğalı olan, içme suyu ve asfalt yolu bulunan, köydeki cami ve çeşme üzerindeki tarihlere göre yerleşimi yaklaşık 9 yy. öncesine dayanan bir köydür. Bigalı Köyü doğusunda Çanakkale Boğazı ve kısmen Yalova Köyü arazisi batısında Kocadere ve Büyük Anafarta Köyleri, Kuzeyde Yalova ve Kumköy, güneyde ise Kilye Ovası ile Kocadere arazisi ile çevrilidir. Geçim kaynakları bitkisel üretim ve hayvancılıktır. Son yıllarda az da olsa kadın emeği ile bağlantılı turizm de geçim kaynakları arasına girmiştir.

Akdeniz ve Marmara iklimlerinin kesişme özelliği gösterir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçer. Kar yağışı yok denecek kadar azdır. Yağışlar genellikle yağmur şeklindedir. Az da olsa yaz yağışı görülür. Sıcaklık ve yağış değerleri bakımından, Karadeniz ve Akdeniz iklimi arasında geçiş özelliği gösteren Marmara Geçiş Tipi'nin etkisi altındadır. Hakim rüzgar yönü kuzeydoğudan esen poyrazdır. En hızlı esen rüzgar ise güneybatıdan esen lodostur. Yıllık ortalama sıcaklık 14,9 derecedir. Yıllık ortalama yağış 626 mm. dir. Bitki örtüsü çoğunlukla ormanlıktır. Diğer yerler de çayır, mera ve tarım arazisi ile kaplıdır. Ormanlarda karışık cins ağaçlar bulunur. Kızılçam, karaçam ve köknar cinsi çoğunluktadır. Makiler, Defne, Kocayemiş, Mersin ve diğer çalılıklardan oluşmaktadır (Anonim, bt.).

1.5.3. Arazi Yapısı, Tarımsal Yapı ve Üretim

Engelibeli arazi yapısına sahiptir. Etrafı orman ve denizle çevrilidir. Tarım arazisi oldukça azdır. Tarihi Gelibolu Milli Parkı sınırları içinde yer almaktadır. Üç tarafı denizlerle çevrilidir (Anonim, bt.). Başlıca toprak tipi kireçsiz kahverengi orman toprağı olup, Akdeniz iklim kuşağına ait ağaç türleri yaygındır. Bu türler kızılçam, anadolu palamut meşesi gibi kuru orman elemanlarıyla, adi kocayemiş, sandal ağacı, akdeniz defnesi, erguvan ve menengiç gibi maki elemanları yayılış göstermektedir (Güre ve ark., 2008). Bigalı Köyü'nde tarımsal üretim yapılmakta ancak ekim alanları sınırlı olduğundan gelir getirecek başka faaliyetlere ihtiyaç duyulmaktadır. Kadınların hemen hepsi tarlada ücretsiz aile işçisi konumunda çalışmakta, bu da daha çok ailenin gıda ihtiyacının karşılanmasına yönelik olarak yapılmaktadır. Hayvancılık, mera ve otlakların azlığı nedeniyle daha çok ahır ve besi hayvancılığı şeklinde yapılmaktadır. Akdeniz makro iklimasının etkisiyle yağışların önemli bir kısmı kış aylarında düşerken, tarımsal faaliyetlerin yoğunluk kazandığı yaz mevsiminde yağışlar minimum değerlere inmektedir. Bu durum bölgede kuru tarım yapılmasına zemin hazırlamakta ve yağış azlığı nadas yöntemiyle telafi edilmektedir.

Ecebat İlçesine bağlı köylerin ekim alanları araştırılmıştır. Bigalı Köyü'nün ekim alanı diğer köylere göre çok azdır. Tarım alanlarının büyük bölümü nadas olarak bırakılmaktadır (Çizelge 1.1.). Bu da yöre halkının başka gelir kaynaklarına ihtiyacı olduğunu göstermektedir. Ekoturizm faaliyetleri bu gelir kaynaklarının başında gelmektedir. Çünkü Bigalı tarihi önemi, tabiat yapısı bakımından turist çekebilecek bir konumdadır.

Çizelge 1.1. Eceabata bağlı köylerin ekim alanları (2017)

Köyler	Tarım Alanı (1000 Dekar)	Sera (Dekar)	Sebze (Dekar)	Meyve (Dekar)	Süs Bitkisi (Dekar)	Nadas (Dekar)
Merkez	36,41	3,00	1.123	7.621	21	27.647
Alçitepe	15,20		55	4.819		10.325
Behramlı	3,39		41	539		2.808
Beşyol	9,29		328	107		8.859
Bigalı	7,88		1.038	987		5.852
B. Anafarta	13,433,	1,00	1.288	1.324		10.821
Kilitbahir	4,29		53	916		3.324
Kocadere	5,25		457	835		3.958
Kumköy	9,80	1,00	977	2.021		6.806

Çizelge 1.1'in devamı

K. Anafarta	13,10		255	725		12.118
Seddülbahir	9,92		51	2.109		7.761
Yalova	9,88	2,00	797	1.433		7.650
Yolağzı	7,00	1,00	234	376		6.390
TOPLAM	144,86	8,00	6.697	23.812	21	114.320

Kaynak: Eceabat İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü Verileri.

Bigalı Köyü'nde tarla bitkileri ekim alanları araştırılmıştır. En fazla buğday üretimi yapıldığı (2688 da.) görülmektedir. Buğday ekim alanını 700 da. ile arpa ekim alanı izlemektedir. Ayçiçeği üretimi 200 dekadır. Diğer tarla bitkileri ise 100 da. ve altında ekilmektedir. Boş alan ve nadasa bırakılan arazi ise 1400 dekadır. Son yıllarda kanola da ekilen (300 da.) tarla bitkileri arasındadır (Çizelge 1.2)

Çizelge 1.2. Bigalı Köyü tarla bitkileri ekim alanları (2017)

ÜRÜN	EKİM ALANI (da)
Buğday	2688
Arpa	700
Yulaf(dane)	5
Yulaf (yeşil)	30
Dane mısır	5
Silajlık mısır	20
Bakla (yemeklik)	3
Bakla (hayvan yemi)	5
Nohut	50
Kuru fasulye	25
Fiğ (kuru ot)	100
Susam	100
Ayçiçeği	200
Kanola	300
Kuru soğan	10
Sarımsak	1
Yonca	100
Yem bezelyesi	10
Aspir	100

Çizelge 1.2'nin devamı

Nadas	800
Boş alan	600
Toplam	5852

Kaynak: Eceabat İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü Verileri.

Bigalı Köyü sebze ekim alanları araştırılmıştır. en fazla alanda kavun üretimi yapılmakta (700 da.), kavunu 220 dekar ile domates izlemektedir. Salçalık biber üretimi ise 25 dekadır. Toplam sebze ekim alanı ise 1038 dekadır. Diğer sebzeler geçimlik üretim yapılmakta, gelir elde edilecek miktar üretilmemektedir (Çizelge 1.3.).

Çizelge 1.3. Bigalı Köyü sebze ekim alanları (2017)

ÜRÜN	EKİM ALANI (da)
Biber (sivri)	12
Biber(salçalık)	25
Biber (dolmalık)	3
Bezelye (taze)	2
Lahana (beyaz)	2
Marul (kıvırcık)	1
İspanak	3
Pırasa	2
Karnabahar	3
Kabak (sakız)	2
Kabak(bal)	1
Kavun	700
Karpuz	25
Hıyar (sofralık)	3
Patlıcan	7
Barbunya	2
Börülce	4
Bamya (taze)	2
Domates (sofralık)	220
Fasulye (taze)	6
Soğan(yeşil)	3

Çizelge 1.3'ün devamı

Sarımşak(yeşil)	2
Turp (bayır)	1
Turp(kırmızı)	1
Bakla (taze)	6
Toplam	1038

Kaynak: Eceabat İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü Verileri.

Bigalı Köyü meyve dikim alanları araştırılmıştır. Bigalı Köyü'nde 600 da. ile en fazla yağlık zeytin üretimi yapılmaktadır. Bunu 185 da ile ceviz takip etmektedir. Sofralık zeytin üretimi 20 dekarlık bir alanı kaplamaktadır. Sofralık üzüm üretimi 111 dekar, şaraplık üzüm üretimi 5 dekadır (Çizelge 1.4.).

Çizelge 1.4. Bigalı Köyü meyve dikim alanları (2017)

ÜRÜN	EKİM ALANI (da)
Armut	6
Erik	3
Kayısı	3
Kiraz	3
Nektarin	4
Şeftali	0
Badem	6
Ceviz	185
Nar	5
Elma (diğer)	5
Elma (golden)	0
Elma (starking)	0
Üzüm (şaraplık)	5
Üzüm (sofralık))	111
Zeytin (sofralık)	20
Zeytin (yağlık)	600
Ayva	1
Vişne	0

Çizelge 1.4.'ün devamı

Çam Fıstığı	30
İncir	0
Toplam	987

Kaynak: Eceabat İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü Verileri.

1.6. Kavramsal Olarak Kırsal Alan, Kırsal Kalkınma ve Kadın

1.6.1. Kırsal Alan

Kırsal alan tanımı ile ilgili olarak yapılan literatür taramalarında, kırsal alanların ihtiva ettiği sosyo-kültürel, demografik, ekonomik, çevresel ve mekânsal çeşitliliğin, çağın değişen koşullarıyla birlikte yeni anlamlar kazanması, kesin bir kırsal alan tanımı yapılmasının güç olduğu görülmüştür. Her ülke kendi idari yapısını da dikkate alarak, kendilerine özgü kırsal alan tanımı yapmakla birlikte farklı amaçlarla gerçekleştirilen çalışmalarda farklı kırsal alan tanımları kullanılmaktadır. Benzer şekilde ülkemizde de hukuki düzenlemelerde ve farklı amaçlarla gerçekleştirilen istatistiki çalışmalarda, kırsal alan kavramı farklı yaklaşımlarla, hatta bazı durumlarda kırsal alan tanımı yapılmaksızın değerlendirilmektedir.

Ülkemizde 1924 tarihli Köy Kanunu'na göre; nüfusu 2.000'den aşağı olan yerleşim yerlerine köy ve nüfusu 2.000-20.000 olan yerleşim yerlerine kasaba denmektedir. Yani nüfusu 20.000 den az olan yerleşim yerleri kırsal alan olarak tanımlanmaktadır. Genel bir tanıma ise Devlet Planlama Teşkilatı Sekizinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma özel İhtisas Komisyonu Raporunda yer verilmiştir (Çeken ve ark., 2007).

Bu rapora göre;

1. Kırsal alanda yaşam ortamı ve ekonomik aktiviteler, önemli ölçüde doğal üretim kaynaklarının kullanım ve değerlendirmesine bağlıdır.
2. Ekonomik-toplumsal-kültürel gelişme süreci, görece olarak yavaş işlemektedir.
3. Teknolojik gelişmenin yaşama ve üretime yansıma oranının, görece olarak gecikmeli olduğu bir alan söz konusudur.
4. Gelenek ve törelerin, yaşam biçimini ve kurallarını etkileme gücü fazladır.
5. Yaşam biçimi ve tüketim kalıbı, görece gelenekseldir.
6. İnsan ilişkilerinde yüz yüzelik yaygındır.
7. Kırsal alanlarda ekonomi tarıma dayalı olduğu için, yüz yüze ilişkilerin yaygın olduğu, işbölümü ve uzmanlaşmanın fazla gelişmediği ve toplu yaşam tarzının egemen olduğu gözlenmektedir.

Türkiye’de farklı kamu kurumlarınca uygulanan faaliyetlerin amacı ve kapsamına göre değişen kırsal alan tanımları bulunmaktadır. Ancak Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından üretilen kırsal alan istatistikleri esas alındığında iki farklı tanımın kullanıldığı görülmektedir. Buna göre; Birinci tanım için temel kriter yerleşim yerlerinin idari statüsüdür. Buna göre, il ve ilçe merkezleri dışında kalan yerleşimler köy (beldeler dahil) kabul edilmektedir. Bu tanıma göre, TÜİK tarafından köy-şehir ayırımında istatistikler üretilmektedir. İkinci tanım için temel kriter nüfus eşiğidir. Kalkınma Bakanlığı tarafından yürütülen ve 1982 yılında sonuçlanan Kent Eşiği Araştırmasına göre asgari kentsel fonksiyonları gösteren yerleşimlerin nüfusu 20 bin olarak kabul edilmiştir. Bu tanıma göre, TÜİK tarafından 1988 yılından itibaren kır-kent ayırımında istatistikler üretilmektedir.

Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (UKKS)-I (2007-2013) belgesinde, Türkiye’de kırsal politikalara esas tanım olarak yukarıda bahsi geçen kır-kent tanımı kabul edilmiştir. Bu tanıma göre kırsal yerleşimlerin kapsamına; nüfusu 20 binden düşük il ve ilçe merkezleri ile beldeler ve köyler girmektedir.

1.6.2. Kırsal Kalkınma

Kırsal kalkınma Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyonu Raporunda şu şekilde yapılmıştır; kırsal kalkınma birçok farklı çerçevede ele alınabilir. Kırsal alanda yaşayan insanların eğitimi ve birlikte hareket etmek amacıyla toplanması bu çerçevenin içinde en önemli unsurlardır. Yapılacak politika ve uygulamalarda kırsal alanda yaşayan toplumların temel ihtiyaçları dikkate alınmalıdır. Yerel halkın kalkınma çalışmalarına katılımı önemlidir. Bu katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmalıdır. Aksi halde kırsalda yaşayan insanlar bu çalışmalara katılmayı kabul etmeyecektir. Ayrıca kırsal alan kalkınma çalışmaları, ülkenin planları ile uyum sağlamalıdır (Anonim, 2000).

Bu açıdan bakıldığında kırsal alan kalkınması, kırsal alanda yaşayan insanların her açıdan yaşam standartlarının yükselmesi anlamına gelmektedir. Kişilerin sadece gelirinin artması değil, sosyo-kültürel anlamda da gelişmesini içermektedir. Kırsal kalkınma çalışmalarında sürdürülebilirlik en önemli unsurlardan biridir.

Özet olarak kırsal kalkınma, birçok uygulamayı içeren çok kapsamlı bir yapıdır. Kır-kent ayrımı en aza inmektedir. Kırsal halkın yaşadıkları çevrede çalışmalara katılarak, doğal ortamın korunması konusuna öncelik vererek yerinde kalkınmadır. Ekonomik, sosyal, kültürel ve toplumsal olarak çok yönlü bir kalkınmayı içerir. Kırsal kalkınma yerel halkın ekonomik ve sosyal anlamda kalkınması yanında kişilerin bunu nasıl başaracakları

ve çalışmalarını nasıl gerçekleştirecekleri konusunda yönlendirilmelidir. Kırsal kalkınma sadece tarımsal kalkınma olarak algılanmamalıdır. Tarım sanayiini geliştirmek temel hedef olsa da bunun yanında yerelin sahip olduğu doğal kaynakların nasıl korunup kullanılacağı, eğitim, sağlık hizmetlerine erişimin kolay olduğu, teknoloji kullanımı, ulaşım ve altyapı hizmetlerinin tamamlandığı, yerel halka istihdam yaratacak alanların olduğu çok geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Bu yönüyle de kırsal kalkınma ulusal kalkınmanın önemli bir bileşeni olmaktadır.

Az gelişmiş ülkeler (AGÜ), kırsalda yaşayan insanların sosyo ekonomik ve kültürel sorunlarını çözümlenmek amacıyla AB'nin desteklediği çeşitli kırsal kalkınma programları uygulamaktadırlar. Ayrıca AGÜ'lerde tarım ile ilgili faaliyetler, ülke ekonomisi içerisinde önemli bir yer tutması sebebiyle, bu kalkınma programları tarımsal ağırlıklı olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında ülkemizde bir AGÜ olması sebebiyle kalkınma çalışmaları öncelikle tarımsal kalkınma bağlamında ele alınmakta, sosyo kültürel kalkınma genellikle göz ardı edilmektedir. Oysaki, sosyo kültürel ve toplumsal olarak tamamlanmayan bir tarımsal kalkınma, kırsal kalkınma olmaktan çok uzak kalmaktadır. Kalkınma çalışmalarında üzerinde çalışılan konular genellikle çalışma yapılan bölgenin altyapı sorunları, tarımsal üretimde karşılaşılan sorunlar, içme ve sulama suyu durumları gibi fiziki çevre ile ilgili sorunların yanında kamu hizmetlerine ulaşım, ekilebilecek arazi durumu gibi sorunlar da çalışmalar içinde yer almaktadır (Tolunay ve Akyol, 2006).

1.6.3. Kırsal Kalkınmada Kadının Rolü

Kadınların kırsal alanda istihdam, eğitim, sağlık hizmetlerine erişim, karar alma süreçlerindeki yer alma durumları ve toplum hayatına katılmada erkekleri çok geriden izledikleri gözlemlenen bir durumdur. Sadece kırsal alanda değil kentli kadınlarında aynı sorunlardan muzdarip olduğunu kadın ile ilgili yapılan çalışmalar açıkça göz önüne sermektedir. Kadınların toplumsal yaşam dışına itilmişliği ve en gerekli kamu hizmetlerine erişimlerinin kısıtlanmışlığı kentten kırsala gidildikçe büyük oranda artış göstermektedir. Kamu hizmetlerine erişim zorluğu yanında kırsal da kadın yoksulluğu ve ezilmişliği son derece fazla hissedilmektedir. Son yıllarda kırsal yaşamın öneminin arttığı gözlenmekte, kırsal yaşam hem akademik çevreler hem de kentten bunalan insanların arayışları sonunda yeniden hak ettiği değeri bulmaya başlayan kırsal alan, bu ilgi sayesinde kadınlar için de yeni fırsatların doğmasına, bir nebze de olsa kadın yoksulluğunun azalmasına katkı sağlamaktadır. Ancak geçmişten günümüze toplumun dışına itilen kırsalın ve kırsal kadının bu ilgi neticesinde geliştirilen politikalardan yeterince fayda sağlamaları ancak bu

politikaların kadını da içine alacak biçimde düzenlenip uygulanması ile mümkün olabilecektir. Yoksa yine kadın adına üretilen politikalar kadına hiçbir fayda sağlamadan sadece teoride kalacak, Sürdürülebilir kırsal kalkınmada en fazla emeği olan, kalkınmanın sürdürülebilir olmasını ve geliştirilmesini sağlayan kadın kalkınmadan payını alamayacaktır (Esen, 2013).

Her Az Gelişmiş Ülkede (AGÜ) olduğu gibi ülkemizde de kadınlar evde, tarlada, ahırda, pazarda vb. alanlarda yoğun olarak çalışmakta, dinlenmeye ve hobilerine zaman ayırmakta zorlanmaktadır. Özellikle kırsalda kadın teknolojinin nimetlerinden de yararlanamadığı için bu işler daha da zor olmakta ve daha çok vakit almaktadır. Erkekler ise günlük işlerde kadınlara oranla daha az uğraşmaktadır. Erkeklerin uğraştığı için daha çok makine kullanımı ile ilgili olan işlerdir. Dolayısıyla kırsal kesimde kadın doğrudan üretici, toplayıcı ve pazarlayıcı konumu ile ülke ekonomisine de daha çok katkı sağlamaktadır. Ancak kırsal kadınlar bu katkının yanında her türlü sosyal güvenceden yoksun olarak ücretsiz aile işçisi olarak çalışmalarına devam etmektedirler (Arıkan, 1988).

Kadınlar günlük ev işlerinin yanında ev dışındaki işlerde de çalışmaktadır. Çünkü evin reisi durumundaki erkek bitkisel ve hayvansal üretimden elde ettiği kazançla evin geçimini sağlamakta zorlandığından, gelir getirici başka işler bulmak durumunda kalmaktadır. Bu durumda da kadın günlük ev işleri dışında kendi tüketimleri ve az da olsa gelir getirici bir iş olarak bitkisel ve hayvansal üretimle de ilgilenmek zorunda kalmaktadırlar. Erkek ancak diğer işinden fırsat buldukça bu işlerde kadına yardımcı olmaktadır. Sonrasında ise tüm bu işler kadının görevi durumuna gelmekte ve kadın yine ücretsiz aile işçisi konumunu devam ettirmektedir. Üretimi kadın gerçekleştirmesine rağmen geliri erkek almaktadır. Sosyal yaşamda da kadın hep arka planda kalma üretime katılımı ölçüsünde hak sahibi olamamaktadır. (Gülçubuk ve Yasan, 2009).

Esen, (2013)'e göre kırsal alanda kadınların etkinliklere katılımını bazı faktörler etkilemektedir. Ailenin geleneksel yapısı ve büyüklüğü, sahip olunan arazi genişliği bu faktörlerden bazılarıdır. Kırsal alanda kadınlar tarımsal faaliyet olarak daha çok emek yoğun işlerde çalışmakta, Pazar ve piyasa çalışmaları ise erkekler tarafından yürütülmektedir. Emek yoğun işlerden kasıt ise; tarımsal ürünlerin ekim dikim işleri ile ekilen ürünlerin hasadı, hasat sonrası işlemler (ürün kurutulması vb.), hayvan bakımınıdır.

Kırsal alanda kadınların çok karşılaştıkları sorunlardan biri de mevsimlik tarım işçiliğidir. Kendi bölgesinde yeterli alanda tarım arazisine sahip olmayan kadınlar tarımda çalışmak amacıyla mevsimlik olarak başka bölgelere göç etmek zorunda kalmaktadırlar. Çoğunlukla bu göç erkeklerle birlikte olduğundan kadın burada da emeğinin karşılığını

alamamakta kazancına evin reisi erkek tarafından el konulmaktadır. Kadının her zamanki ücretsiz aile işçisi konumu göç etse de değişmemektedir.

Kadının ekonomik olarak erkeğe bağımlılığı devam etse bile tarım giderek kadınlaşmaktadır. Bunun en büyük sebeplerinden biri tarımsal gelirin azalması ve erkeklerin gelir elde edecek başka sektörlere yönelmesidir. Kadınlar hem hane içindeki rutine bağlanmış işlerinin yanında -ki bunlar; yaşlı ve çocuk bakımı, ev temizliği, ekmek, salça, peynir yoğurt vb. yapımı işlerini devam ettirmekte hem de tarımsal üretimdeki emek yoğun işleri üstlenmiş durumdadır. Erkek farklı gelir arayışlarına girdiğinden kadının yükü daha da artmıştır. Erkeklerin yaptığı işler daha fazla gelir getirdiği için toplum tarafından daha çok kabul görmüş durumdadır. Kadınların yaptığı işler daha emek yoğun ve karşılıksız olduğundan kadın erkeğe göre her zaman ikinci planda kalmaktadır. Oysaki yapılan işlerin türüne bakıldığında kadınların yaptığı işler daha yaşamsal boyuttadır (Gülçubuk ve Yasan, 2009).

Kırsal alanda kadın, ekonomik ve sosyal dışlanmışlığının yanında yoksullukla da mücadele etmektedir. Erkeklerin ve gençlerin ekonomik sebeplerle göç etmesi sebebiyle köylerde kadın, yaşlı ve çocuklardan oluşan dezavantajlı gruplar yaşamlarını sürdürmeye çalışmakta, yoksulluğu yoğun olarak yaşamaktadırlar. Göç sebebiyle nüfus yoğunluğu azalan köylerde yaşam için gerekli genel hizmetlere de erişim zor olmakta yoksullaşan kadın bir de bu zorluklarla mücadele etmek durumunda kalmaktadır (Korkmaz ve Alkan, 2015).

Kırsal alanda yaşayan kadınların büyük çoğunluğunun sosyal güvenceleri bulunmamakta ve kayıt dışı çalışmaktadırlar. Kayıt dışı çalışılan işlerde de alınan ücret çok düşük olduğundan kadınlar yoksulluğu yoğun olarak yaşamaktadır. Bu yoksulluk kadınların sosyal dışlanmasına da sebep olmakta, kadınların kendilerini değersiz hissetmesine ve güven sorunu yaşamalarına sebep olmaktadır. Erkeğin göçünden sonra yalnız kalan kadın tarımsal üretimin hane halkı geçiminden arta kalanını pazarlamakta da sorun yaşamakta, erkek egemen bu sektörde kendine yer bulamamaktadır.

Kırsal alandaki kadının yoksulluğu ile ilgili yapılan çalışmalar toplumsal cinsiyet bakış açısıyla ele alınmamakta, toplumsal olarak verilen rol kapsamında değerlendirmeler yapılmaktadır. Oluşturulan politikalar da incelendiğinde hemen hepsi kadını toplumsal rolü içinde ele almaktadır. Hatta kadının kendisi de kendini böyle değerlendirmekte bağımsız birey olarak görememektedir. Bu da kadının eğitim olanaklarına erişiminin sınırlı olmasının sonuçlarından biridir. Kadınlara ilgili politika yapanlar da erkek olduğundan bu bakış açısı değişmemekte, kadın sorunlarına kadın gözüyle bakılmamaktadır. Karar alma

mekanizmalarına kadınların, özellikle bu konuda eğitim almış kadınların katılımı bakış açısını değiştirip kadının erkeğe bağımlı değil, bağımsız birey olarak görünmesini sağlayacaktır. Kırsalda kadının ekonomik faaliyetlerdeki payının artması sosyal hayata katılması kırsal kalkınma çalışmalarının yerini bulması ve kırsaldaki kadınların sorunlarının çözümü açısından önem taşımaktadır (Gülçubuk ve Yasan, 2009).

Ülkemizde kadınlar kırsal ve toplumsal kalkınmaya katılmada erkeklerin arkasında yer almaktadır ve bu fark gittikçe açılmaktadır. Kadınlar daha çok kayıt dışı olarak çalışmaktadırlar. Kadınların kalkınmadan paylarını alabilmeleri için aktif olarak bu çalışmaların ve işgücü piyasasının içinde olmaları gerekli ve zorunludur. Çünkü ancak bu şekilde kalkınma çalışmalarının sonuçlarından faydalanma oranları artmaktadır. Ekonomik olarak erkeğe bağımlı olmayan kadının özgüvenini arttırmasının yanında, yaşadıkları toplum içinde de kendilerine bakışı değiştirerek, toplum tarafından daha çok dikkate alınmalarını sağlamaktadır. Kadınların ekonomik yaşamın içinde daha az yer almalarının en önemli sebebi toplumsal rolleri gereğidir. Kadınların ekonomik yaşamın içinde yer almalarında hukuksal olarak bir engel bulunmamaktadır ancak toplumsal rolü gereği anne ve eş olan kadının ev içi sorumlulukları daha fazla olduğundan kendi isteği dışında çalışmamakta, çoğu zaman da çalışsa bile işinden ayrılmak zorunda kalmaktadır. Bu açıdan erkeğin ev içinde kadınle birlikte sorumlulukları paylaşması büyük önem taşımaktadır (Anonim, 2008).

Kalkınmanın sürdürülebilir olabilmesi için kadınların katılımı büyük önem taşımaktadır. Kırsal kalkınma çalışmalarında kadınlar en önemli aktörler olmak durumundadırlar. Kalkınma çalışmalarının toplumsal cinsiyet bakış açısından ele alınmadığı durumlarda kadınlar fayda yerine zarar görmektedirler. Kırsal kalkınmanın sosyal boyutunu daha çok kadınlar oluşturmaktadır. Kırsal alanda kadınlar hangi toplumsal düzeyde olursa olsun birçok sorunla karşılaşmaktadırlar. Bunların en önemlisi yaşadığı toplumun kadına bakışı ve toplumsal değerlerdir. Kırsalda kadın ev içi ve dışında ağır iş yükünü taşımasına rağmen toplumsal yaşamda söz hakkı bulunmamaktadır. Ekonomik olarak erkeğe bağımlı olduğundan gelir getirecek kaynaklara ulaşmada zorluk yaşamaktadır. Eğitim ve sağlık hizmetlerine ulaşmada, kamu hizmetlerine erişimde sorunlar yaşamaktadır. Üretime yaptığı katkı oranında ekonomik olarak pay alamaması da kırsal alanda yaşayan kadınların en önemli sorunlarından bazılarıdır (Gökdemir ve Ergün, 2012).

Ülkemizde ise hala ataerkil yapının egemen olması, geleneksel düşünce yapısı sebebiyle özellikle kırsal kesim kadını ekonomik hayata katmamakta, cinsiyete bağlı iş

bölümü anlayışı hâkim olması sebebiyle kadının yeri evi düşüncesi baskındır. Kadın kendi erkek çocuğu kadar bile söz hakkına sahip olamamaktadır.

1.6.4. Kırsal Alanda Kadının Girişimcilik Faaliyetleri

Soysal, (2013)'a göre girişimcilik; kişinin kendi değerleri içinde bir işe karar verip başlamak, işini geliştirmek için her türlü araştırma ve etüt çalışmalarını yapmak ve bunun sonunda kendi işinin sahibi olarak ana amacı olarak kar etmek için, mal veya hizmet üretmek amacıyla üretim faktörlerini bir araya getiren özel ya da tüzel kişidir.

Girişimci aynı zamanda üretim kaynakları olan insan kaynağı, mal veya hizmet üretimi için gerekli olan teknolojiyi ve diğer unsurları bir değer yaratmak üzere bir araya getiren kişidir (Güney, 2006).

Durak, (2011)'a göre ise, girişimcilik bir süreçler zinciridir. Bu süreçleri şu şekilde ifade etmek mümkündür. Girişimci; önündeki fırsatları ve engelleri önceden öngörerek tanımlamalı ve değerlendirmelidir. Bu fırsatların kendisine getirisini hesaplamalı ve bu yönde fikir geliştirmelidir. Girişimde bulunacağı faaliyet alanındaki üretim kaynaklarını belirlemeli ve bu kaynaklara nasıl ulaşacağını planlamalıdır. Daha sonra ise uygulama aşaması gelmektedir. Tüm çalışmalarını tamamlayan girişimci faaliyette bulunduğu iş kolunda sürecini kontrol etmeli ve gerekirse yeni yatırımlarda bulunarak işini büyütmelidir. Bundan sonra alacağı riskleri belirler. Risk almak girişimci için önemli faktörlerdendir. Risk girişimcilik sürecinin her evresinde bulunmaktadır.

Ülkemizde kadınların istihdamı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. İşgücü içinde yer alan kadınlar büyük oranda tarımsal üretimde yoğunlaşmaktadır. Bu da tarım dışı istihdamın genellikle erkekler üzerinde yoğunlaştığını kadının bu alanda kendine yeterince yer bulamadığını göstermektedir. Cinsiyet ayrımcılığının yoğun olarak kendini gösterdiği tarım dışı istihdam, kırsal alandaki ücretsiz kadın işgücünü açıklamaktadır. Kadınlar girişimcilik faaliyetleri yapmaları konusunda teşvik edildiğinde ve desteklendiğinde istihdam sorununun da büyük ölçüde ortadan kalkması sağlanmaktadır. Kadının işgücü olma özelliği yanında istihdam sağlayan olarak da sosyal ve ekonomik hayatta yer alması önemlidir (Gökdemir ve Ergün, 2012).

Ecevit (1993)'e atfen Güney, (2006) girişimci kadın tanımını aşağıdaki sınırlandırmalar içerisinde yapmıştır.

Kendi adına evin dışında kurduğu bir işyerinde kendisi ya da işgücünden yararlandığı başka kişilerle çalışan, bu işyerinde mal veya hizmet üretimi yapan ya da mal veya hizmetin satış ve pazarlamasını yapan, faaliyet gösterdiği işkolundaki kurum ve

kuruluşlar ile iletişim halinde olan, işin her aşamasında kararları veren ve ekonomik gelir üzerinde tek söz sahibi olan kadındır.

Sosyal, toplumsal ve ekonomik hayatın en önemli aktörlerinden olan kadınlar, yaşam koşullarının iyileştirilmesinde de hem aile içinde hem de toplumsal yaşamda önemli roller üstlenmektedirler. Kırsal kadınların görünmeyen liderlikleriyle hem yoksullukla mücadelede hem de ekonomik ve sosyal hayatın içinde yer alarak hem ailelerinin hem de yaşadıkları çevrenin koşullarını iyileştirmede büyük çabaları vardır. Kadınlar kırsal alanda yaşamın gerektirdiği tüm zorlukları yüklenmişler, üretimin her aşamasında yer alarak kendilerinin ve çevrelerinin yaşam standartlarının iyileştirilmesinde önemli rol oynamaktadırlar. Ancak bu görünmezlik toplum tarafından olduğu kadar kadınların güçlendirilmesi ile ilgili çalışmalar yapan organlar tarafından da fark edilmemektedir. Oysa kadınların güçlendirilmesi ve ekonomik ve sosyal hayatta söz sahibi olmasının politik boyutunun da göz ardı edilmemesi gerekir. Kadınların girişimcilik özelliklerinin ve liderliklerinin ortaya çıkarılması için kırsal alanda kadınlara verilecek eğitimlerde bunun ortaya çıkarılması, kadınların kendi ihtiyaçları ve öncelikleri etrafında örgütlenmelerinin sağlanması yönünde çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar sayesinde kadınlarının özgüvenlerinin artması sağlanacak ve liderlikleri ön plana çıkacaktır (Alüftekin, b.t.).

Kırsal kadınının güçlendirilmesi, kadının farkında olmadığı beceri ve yaratıcılık gibi güçlerinin fark edilir duruma gelmesi için öncelikle kırsal alanda kadının içinde bulunduğu yoksulluk, kamu hizmetlerine ulaşım zorluğu gibi sorunların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Kırsal alanda kadın yoksulluğunun en önemli nedeni bu soruna toplumsal cinsiyet eşitsizliği temelindeki yapılarıdır. Geleneksel aile yapısı içinde aile reisi olması sıfatıyla her türlü mülk sahibi erkek olduğundan kadının iş kurması ve yönetmesi mümkün olamamaktadır. Çünkü kadın ücretsiz aile işçisi konumuyla ekonomik olarak erkeğe bağımlıdır. Bu sebeple kalkınma planları hazırlanırken toplumsal cinsiyet bakış açısıyla sorunlar ele alınarak kadınların temel hakları gözetilerek güçlendirme yoluna gidilmelidir. Kırsal alanda kadınlar, çocuklar ve yaşlılar dezavantajlı grupları oluşturmaktadır (Anonim, 2012).

Kırsal alanda kadının ekonomik üretime katılımı yaşadığı toplumun sosyo-kültürel yapısı, gelişmişlik düzeyi, gelenek ve görenekleri, örf ve adetleri ile yakından ilgilidir. Kentlerde kadınların eğitim düzeyi daha yüksek olduğundan, sosyo ekonomik olarak kadın erkek arasındaki fark daha azken kırsal alanda bu fark oldukça yüksektir. Çünkü kırsal alandaki kadınların eğitim hizmetlerine erişimi ataerkil yapıdan dolayı engellenmiş olduğundan eğitim düzeyi düşük ve kadın erkek arasındaki fark da bu oranda yüksektir.

Kırsal alanda kadınlar tarımsal üretim aşamalarında bulunarak hem ailenin gıda ihtiyacının karşılanmasında hem de piyasa için üreterek tarımsal üretimin sürdürülmesini sağlamaktadırlar. Dolayısıyla hem ailelerinin hem de içinde yaşadıkları toplumun refahının artmasında önemli rol oynamaktadırlar (Gökdemir ve Ergün, 2012).

Kadınların girişimci olmak istemelerinin nedenlerinden biri de özellikle kırsal kalkınma çalışmaları başladıktan sonra karar alıcıların kadınları yerelde ekonomik, sosyal ve kültürel olarak kalkınmada önemli bir aktör olarak görülmesidir. Kalkınma politikaları yapılırken yerel unsurlar içinde yer alan girişimcilik özelliklerine sahip kadınlara yol gösterilmesi, özendirici olunması, desteklenmesi ve güçlendirilmesi önem taşımaktadır. Mikro finansman desteği bunun örneklerinden biridir. Mikro finansman sayesinde kırsal alanda tarım dışı ekonomik faaliyetlerde yer alamayan kadınların gelir elde etmesi amaçlanmıştır. Özellikle kırsal alanda kadınlar erkeklere oranla yeterli öz sermayeye sahip olmadıklarından kendi işlerini kurmakta sorun yaşamaktadırlar. Mikro finansman sistemi kırsal alanda kadın yoksulluğunu azaltmak, gelir elde etmelerini sağlamak ve istihdam sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. Ancak yapılan çalışmalar göstermiştir ki sadece mikro finansman kadının kırsal alanda güçlendirilmesine yeterli olmamıştır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği temelli olmayan çalışmalar kadının güçlendirilmesi için yeterli olmamaktadır. Kadın elde ettiği gelir üzerinde söz sahibi olduğunda güçlenecektir (Soysal, 2013).

Alüftekin (2015)'e göre kırsalda kadın girişimciliğinin desteklenmesi için yapılması gerekenleri şu şekilde özetleyebiliriz:

Kadınların kendi ihtiyaçlarının farkında olmaları sağlanarak örgütlenmelerine destek olunmalı, yerelde kadınların liderlik özellikleri ortaya çıkarılarak, birlikte ortak hareket etme kabiliyetleri geliştirilmeli, kırsalda yaşayan kadınların eğitim süreçleri kontrol edilmeli ve gerekirse eğitim kurslarıyla eksikler tamamlanmalı, eğitim sorunu ile ilgili olarak devlet desteği alınmalı ve kurum ve kuruluşlarla ortak hareket edilmeli, kadınlar girişimcilik faaliyetinde bulunmaları için teşvik edilmeli ve desteklenmeli, bu anlamda çeşitli seminer programları düzenlenerek girişimcilik hakkında bilgilendirilmeli, kadınların sosyal yaşam içinde aktif olarak yer almaları sağlanmalı, kendi imkânları ile el sanatları vb. gibi üretim yapan kadınlara ürettikleri ürünleri pazarlama olanakları sağlanarak gelir elde etmeleri temin edilmeli, Üretim için girdi sıkıntısı yaşayan kadınlara girdilere ulaşım için yol gösterilmeli, girişimci olmak isteyen kadınlar için finansal kaynak sağlanarak vergi muafiyeti vb. mali imkanlar sağlanmalıdır.

1.7. Ekoturizm

1.7.1. Kavramsal Olarak Ekoturizm

Literatür araştırmasında kırsal turizm kavramının tanımı konusunda farklı görüşlerin bulunduğu gözlenmiştir. Soykan (2003)'e göre kırsal turizm; adından da anlaşılacağı üzere doğal ve kırsal çevre, yerel kültür ve tarımsal faaliyetler ile harmanlanan ve diğer alternatif turizm çeşitleriyle kolaylıkla uyum sağlayabilen bir turizm türüdür. Bu açıdan kırsal turizm uluslararası alanda da oldukça rağbet gören bir turizm çeşididir. Kıyı turizminden sıkılan insanlar hem yerel kültüre duyulan ilgi hem de doğayla içiçe vakit geçirme isteklerinden dolayı bu turizmi tercih etmektedirler. Türkiye'de kırsal turizm daha çok diğer alternatif turizm çeşitleriyle aynı anlamda kullanılmaktadır. Oysa kırsal turizm daha çok bir köy ya da bitkisel ve hayvansal üretim yapılan bir işletmede vb. konaklamak ve yerel kültürle içiçe yaşamayı gerektirir. Bu bakımdan kırsal turizm diğer alternatif turizm türlerinden ayrı değerlendirilmelidir. Cengiz ve Akkuş (2012)'a göre kırsal turizm; daha çok ekonomik anlamda sorun yaşayan insanların göç etmesi sebebiyle nüfus yoğunluğunun az olduğu bölgelerde yapılan bir turizm çeşididir. Ekoturizmin AB'deki tanımı şöyledir. Tarımsal üretim özellikleri ya da yerel kültür ile bütünleşerek güzel vakit geçirmek isteyen kişilerin istek ve talepleri dikkate alınarak konaklama şeklidir. Bu turizm türünde yerel ürünler kullanarak yiyecek ve içecek ihtiyaçlarının karşılandığı, çeşitli tarımsal faaliyetlere etkin olarak katılabildikleri kırsal işletmelerin bulunduğu nüfusu az olan yerleşim yerlerinde yapılan faaliyetlerdir (Etikan ve Çukur, 2011).

Ekoturizm topluluğu ise kavrama daha çok çevre tarafından bakarak çevrenin korunmasını sağlayan ve yerel halkın yaşam standartlarının artmasına katkıda bulunan, doğal çevrenin korunmasından sorumlu olan turizm türü olarak tanımlanmaktadır. Kırsal turizm ve ekoturizm kelime anlamı olarak aynı anlama gelse de ekoturizm terimi daha çok tercih edilmektedir. Ekoturizm terimi çevreye ve doğaya saygılı, doğal alanlarda turistik faaliyette bulunma olarak kullanılmaktadır. Görüleceği üzere literatürde ekoturizm terimi üzerinde uzlaşmış bir tanım bulunmamaktadır. Ancak ekoturizmin temel özellikleri herkes tarafından kabul edilmektedir. Bunlar; ekoturizmin doğaya dayalı olması, yerel kültürü önemsemesi ve ekoturizm kaynaklarının değerinin farkında olma şeklinde sıralanabilir.

Ekoturizm kırsal alanda bir kalkınma aracı olarak kullanılan alternatif turizm çeşitlerinden biridir. Kırsal turizm gelir getirici etkisinin yanında yapısı gereği insanların etkileşimini gerektirdiğinden kırsal alanda kültürel gelişime de etki etmektedir. Yöreye gelen ekoturistler sayesinde yerel halk farklı kültürleri tanıma olanağı bulmaktadır.

Özellikle kırsal kadının ufkunu genişletmekte, el emeklerini gelire dönüştürme imkanı sağlamaktadır.

Erdoğan (2003)'a göre ekoturizmin çıkış ve gelişme nedenlerini şu şekilde sıralayabiliriz; yerel toplum için gelir ve sermaye artışının sağlanması, kırsal turizm faaliyetinde bulunan turistler çevre ve doğa bilincine sahip olduklarından korunan alanların tahrip edilmeden ziyaret edilmesine ve bu alanların korunması için gerekli olan mali destek ihtiyacına katkıda bulunacaklardır. Yöre halkına ek gelir imkânı sağlamaktadır.

Ekoturizm, özensiz ve bilinçsiz kullanım sebebiyle bozulmuş doğal alanların yenilenmesi için olanak sağlar. Ekoturizm alanlarının bakımı sağlanır. Park ve yeşil alanlar ile yollar daha yenilerek çevrenin altyapı imkânları artar. Ekoturizmin kırsal ekonomileri ve alanın doğal yapısını korumaya katkıda bulunduğu belirtilir. Biyoçeşitlilik ve ekosistemin korunması için ekoturizmin teşvik edilmesi gerekliliğini ileri sürmektedir. Tüm bu gerçek ve ideal özelliklere olmasına karşın, ekoturizmde ile ilgili bazı sorular halen tartışılmaktadır.

Ekoturizm birçok unsuru barındırmaktadır. Dünya Turizm Örgütü (DTÖ) ekoturizm bileşenlerini şu şekilde açıklamıştır; flora ve faunanın korunmasına destek olmak, yerel halkın refahı önceliğinde ekoturistlerin ve yöre halkının konu hakkında bilgilendirilmesi ve bilinç oluşturulmasını sağlamak, yerel halkın turizme katılımının desteklenmesi ve ekoturistlerle birlikte sorumluluklarının farkına varmalarını sağlamak, Ekoturizm de bir kırsal kalkınma bileşeni olduğundan yönetim ve karar alma süreçlerine yerel halkın katılımını sağlamak, işgücünü ve insan kaynaklarını yerel halktan temin etmek, yeniden üretimi olmayan geri dönüşümsüz kaynakların korunmasını sağlamak, bu kaynakların kullanılmasında kontrolü elden bırakmamaktır.

DTÖ'ne göre ekoturizmin amaçları:

1. Turizmin doğal çevrede oluşturduğu zararın en aza çekilmesi,
2. Ekoturistlerin doğayı ve sosyo-kültürel yapıyı korumaları ile ilgili olarak eğitime tabi tutulması,
3. Ekoturizmin yöre halkının geçim kaynağı olduğu düşüncesinin yaygınlaştırılması,
4. Yerel halkın refah düzeyini arttıracak şekilde çalışmalar yapılması,
5. Bölgenin sosyo-kültürel ve ekonomik yönden gelişmesi,
6. Altyapı çalışmalarının çevreye ve sosyo-kültürel yapıya zarar vermeyecek şekilde yapılması,
7. Önem arz eden tabiat varlıklarının korunması şeklinde sıralanabilir (Kuter ve Ünal, 2009).

1.7.2. Ekoturizmin İlkeleri

Erdoğan (2003)'a göre ilkeler ekoturizmin temel ve genel amaçları ve yapısıyla bağlantılı kuralların toplanmasıdır. Herhangi bir alanda ilkelerin sürekli öne sürülmesi ve çokluğu bir karmaşadan veya mükemmellikten değil, istenmeyen ilkelerin egemen olmasından ortaya çıkar. Ekoturizmin temel ilkelerini şu şekilde sıralamak mümkündür.

1. Turistik faaliyetin seyahat edilen bölgedeki olumsuz etkilerini belileyip bunu en aza indirmek,
2. Seyahat eden ekoturistlere ekolojik dengenin önemini anlatmak ve benimsemelerini sağlamak,
3. Ekoturistler ve bölge halkına korunan alanların ekolojik dengedeki önemini anlatılması, ekosistemlere önem ve değer verilmesini benimsetmek,
4. Kültürel mirasa sahip çıkararak korumak ve yöre halkının gelenek ve göreneklerini önemseyerek saygı gösterme,
5. Ekoturistler ile yöre halkının iletişim kurmasını sağlamak olarak sıralanabilir.

1.7.3. Ekoturizm Türleri

Ekoturizm, kullanılan araçlar, gidilen yerin doğal yapısı, yapılan etkinliklerin özelliklerine göre çeşitlilik gösterir. Ekoturizm türlerini kısaca tanımlamak gerekirse;

Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji): Kuş gözlemciliği, kuşları doğal yaşam alanlarında izleyerek yaşamları ile ilgili bilgi sahibi olmak amacıyla yapılan bir ekoturizm faaliyetidir.

Yayla Turizmi: Ülkemizde özellikle Karadeniz ve Akdeniz Bölgesinde yaygın olarak yapılan bir ekoturizm faaliyetidir. Yayla turizminde dikkat edilmesi gereken en önemli konu doğal ortamın korunması ve sosyo-kültürel yapıya gösterilen saygıdır.

Yaban Hayatı Gözlemciliği: Yabani hayvanları rahatsız etmeden doğal yaşam alanları içinde izleyerek yaşam biçimleri hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla yapılan ekoturizm faaliyetidir. Son yıllarda ilgi çekmeye başlamıştır.

Foto Safari: İnsanların genellikle el değmemiş doğal alanlarda hem gezmek gezerken de gördükleri güzellikleri fotoğraflama şeklinde yapılan bir ekoturizm faaliyetidir. Genel ilgi alanı vahşi yaşamdır.

Atlı Doğa Yürüyüşü: Ülkemizde son yıllarda gelişmeye başlayan bir ekoturizm faaliyetidir. At çiftlikleri şeklinde kurulan merkezlerde gözetmen eşliğinde yapılan atlı yürüyüşlerdir.

Dağcılık ve Tırmanma: Daha çok macera sever kişiler tarafından yapılan uygun tırmanma alanlarında gerekli önlemler alınarak yapılan bir ekoturizm faaliyetidir.

Yamaç Paraşütü: Doğa ve hava koşullarına bağlı olarak yapılan bir ekoturizm faaliyetidir. Ülkemizde en çok bilinen yamaç paraşütü merkezi Fethiye Babadağ'daki merkezdir. Yerli ve yabancı turistlerin en çok ilgisini çeken faaliyetlerden biridir.

Trekking (Doğa Yürüyüşü): Önceden belirlenmiş bir parkurda gerekli kurallara uyarak grup halinde yapılan bir ekoturizm faaliyetidir. Grup rehberi önderliğinde yapılır.

Mağara Turizmi: Turizme açılmış olan özellikleri bakımından ilgi çekici olan mağaraların gezilmesi ile ilgili bir ekoturizm faaliyetidir.

Çiftlik Turizmi: Faaliyete katılanların yöre halkı ile beraber ekim dikim ve hasat işlemlerine katıldıkları bir ekoturizm türüdür.

Kamp Karavan Turizmi: Hazır kamp alanlarında ya da uygun görülen her yerde çadır kurarak ya da karavanda kalarak yapılan bir ekoturizm faaliyetidir. Çevreye duyarlı olmak, kamp yapılan yerleri kirletmemek en önemli unsurlarından biridir. Yöre halkı rahatsız edilmeden konaklama yapılmalıdır.

Botanik Turizmi: Biyolojik çeşitliliği bir hayli fazla olan ülkemiz botanik turizmi için en uygun ülkelerden biridir.

Av Turizmi: Yılın belirli aylarında yapılan ve avlanmak için izin verilmiş avlamlarda özel izinle yapılan bir ekoturizm türüdür.

Akarsu Turizmi: Akarsu üzerinde çeşitli araçlarla yapılan bir turizm türüdür. Rafting en ilgi duyulan akarsu turizmi çeşitlerinden biridir.

Su Altı Dalış Turizmi: genellikle su altının incelenmesi üzerine kurulu bir ekoturizm faaliyetidir.

Balon Turizmi: Ülkemizde Kapadokya bölgesinde yapılan bir ekoturizm türüdür (Anonim, 2016).

1.7.4. Ekoturizm ve Kırsal Kalkınma İlişkisi

Ekoturizm tanımları incelendiğinde yerel halkın fayda sağlamasının en başta gelen unsur olduğu dikkati çekmektedir. Ekoturizm faaliyeti gerçekleştirilen yörede bu yörenin insanı bu faaliyetlerden herhangi bir şekilde yarar sağlamıyorsa ve yerel halkın ekonomik kalkınmasında bir etkisi yoksa bu faaliyetlerin ekoturizm faaliyeti olarak tanımlanmamaktadır. Sürdürülebilir kırsal kalkınmadan bahsedebilmek için, Ekoturizm faaliyeti yapılan yörede kırsal halkın ekonomik ve sosyo kültürel anlamda kalkınması gerekmektedir (İnan ve ark, 2010).

Ekoturizm gerçekleştiği bölgede yerel halk ekoturistlerin barınma ve yiyecek ihtiyaçlarını karşılayarak gelir elde etmektedir. Ayrıca farklı kültürlerden insanların

gelmesi sebebiyle değişik kùltürler tanıma imkânını bulmaktadır. Ekoturizm bu yönüyle yöre halkının refahının artmasını ve sosyal olarak da gelişmesini sağlamaktadır.

Kırsal turizmde yöredeki turizm kaynakları etkin olarak kullanılmalıdır. Yörenin tarihi değerleri, doğal çevresi, kùltür özellikleri ne kadar tanıtılırsa ve ziyaretçilerin kullanımına açılırsa kırsal turizm kırsal kalkınmaya o oranda ekonomik ve sosyo-kùltürel olarak katkı sağlamaktadır. Kırsal turizm kırsal alandaki girişimcilerin varlığıyla kalkınmaya daha çok hizmet eder durumdadır. Yöre halkının kırsal turizm faaliyetlerinde bulunması ile tarımsal üretimin yanında ek gelir kaynağı olmaktadır. Son yıllarda kırsal alanlar tarihi, coğrafi ve kùltürel özellikleriyle deniz, kum, güneş üçlüsünden sıkılan turistlerin daha çok ilgisini çekmektedir. Önceleri turizm ve turistik faaliyet daha çok gelir seviyesi yüksek olan kesimler için bir olguydu. Ancak zaman içinde hem insanların refah düzeylerinin artması, belirli bir geliri olan insanların artması, potansiyel turistlerin eğitim seviyelerindeki yükselmeler vb. sebeplerle turizm olgusu çeşitli gelir gruplarından, insanların da isteklerine cevap verebilir duruma gelmiştir. Potansiyel turistleri yapısındaki bu değişim turizm türlerinin de çeşitlenmesini zorunlu kılmış ve alternatif turizm çeşitlerinin oluşmasına neden olmuştur (Çeken ve ark. 2007).

Ülkemiz kırsal turizm açısından oldukça elverişli bir konumdadır. Türkiye doğal güzellikleri, tarihi ve kùltürel değerleri açısından birçok ülkeye göre farklı bir yere sahiptir. Ancak bu özelliklerin kırsal turizmde kullanılması bilgisizlik, ilgisizlik, tanıtım eksikliği ve yetersiz girişimcilik sebebiyle verimli olarak kullanılmamaktadır. İlk önce yerel halk çevresini sahiplenmeli ve değerini anlatabilmeli ki, potansiyel ziyaretçiler de bu değerin farkına varabilsin. Ancak ne yazık ki; ülkemizin sahip olduğu birçok tarihi ve doğal güzellikler bakımsızlık ve ilgisizlik yüzünden harap olup gitmektedir, Bu yerlere gereken özen gösterilmemekte gelen ziyaretçilerin hor kullanımı ve yerel halkın da ilgisizliği buna sebep olmaktadır. Öncelikle yerel halk bilinçlendirilmeli, sahip oldukları değerlerin önemi anlatılmalıdır. Kırsal turizmin yerel halk üzerinde başka bir etkisi de bireysel ya da kooperatif ve dernekler aracılığıyla girişimcilik faaliyetlerinde bulunarak gelir elde edecek olmalarıdır (Kiper ve Yılmaz, 2008).

Türkiye’de ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesi için yapılması gereken güçlü ve zayıf yanların ortaya konulmasıdır. Sadece ekoturizmin öneminin anlatılması bunun için yeterli değildir. Yerel ekonomiye katkısının yanında ulusal ekonomiye katkısı da belirlenmelidir. Kırsal turizmin özellikle kadın istihdamı üzerinde yoğunlaşması, yerel halkın girişimcilik faaliyetlerinde bulunmasını desteklemesi yoluyla kırsal refahın artmasını temin etmektedir. Bu anlamda kırsal turizm ulusal ekonomi açısından önemli bir

yere sahiptir. Ülkemiz coğrafi ve mevsimsel özellikleri, yerel kültür ve tarihi dokusuyla olarak kırsal turizmin her mevsim yapılabilmesine olanak sağlamaktadır. Bu yönüyle kırsal turizm kıyı turizminin de tamamlayıcısı rolünü üstlenmiştir (Soykan, 2003).

Kırsal turizmde konaklama bir köy evinin pansiyon olarak kullanılabilmesinin yanında, çiftlik evinde de konaklama yapılabilmektedir. Çiftlik turizminde, turistler yalnızca çiftlikte vakit geçirirler. Konaklama, yemek vb. ihtiyaçlarının tamamı burada karşılanır. Ancak çevredeki diğer kırsal turizm türleri yapılan yerleri de ziyaret etmek olanaklıdır (Soykan, 2003). Bu da o yörede yaşayan halkın ekonomik gelir elde etmesine dolayısıyla yaşam standartlarının artmasına ve yöre kalkınmasına etki etmektedir. Kırsal turizmin yerelde mümkün kıldığı sosyo kültürel gelişmeler yerel halkta bilinçleme sağlayarak özgüvenlerinin artmasını, kendi kimlik ve kültürlerini, gelenek göreneklerini koruyarak kalkınmaları ayrı bir gurur sağlamaktadır. Kırsal turizmin ilkelerinde de belirtildiği üzere turizm faaliyetleri yerel kültüre olumsuz etki etmemelidir. Bunun yanında yerelin doğal çevresi ve fiziki yapısının bozulmadan korunması da kırsal turizm açısından önem taşımaktadır. Tüm bunlar kırsal kalkınmanın önemli etkenlerindedir. Kırsal turizm yapabilmek için bölgenin doğal yapısını bozacak şekilde hareket etmek, doğal çevreye ve yerel kültüre saygı göstermemek olumsuz etkilerindedir (Cengiz ve Akkuş, 2012).

1.7.5. Ekoturizm ve Kadın

Kırsalda gelişen turizm faaliyetlerinin başarıya ulaşmasında ve sürdürülebilirliğin sağlanmasında, yerel halktan özellikle kadınlar ve gençler oldukça önemli bir role sahiptir. Türkiye nüfusunun yarısını oluşturan kadınlar, sahip oldukları girişimci özellikleri ile yeniliklere kolaylıkla uyum sağlayabilmekte ve kendi aralarında daha iyi organize olabilmektedirler. Çoğu zaman kırsalda yapılan çalışmalarda aile içindeki kadına ulaşmak, ailenin tamamına ulaşmak anlamına dahi gelebilmektedir. Kırsal turizm, toplumun ekonomik yapısı ile kolayca bütünleşebilen, küçük ölçekli girişimlerin ön planda olduğu bir gelişim gösterirken, kadınlar adeta yerel konukseverliğin simgesi olabilmekte, yöresel ürünlerin turistik pazara sunulmasında aktif katkı sağlayabilmekte, yöresel mutfak, yöresel el sanatları, yerel konaklama üniteleri gibi pek çok alanda istihdama destek sağlayabilmektedirler. Günümüzde Türkiye kırsalında kadınların kalkınmada üstlendikleri önemli rollere ilişkin çeşitli örneklerle rastlamak mümkündür. Sakin şehirler (slow city/cittaslow) uluslararası ağının Türkiye'deki ilk temsilcisi olan İzmir'in ilçesi Seferihisar'daki kadın üretici pazarı bunlardan birisidir. Söz konusu üretici pazarı sakin şehirlerin en önemli kriterlerinden olan "yerel üreticinin desteklenmesi" kapsamında

oluşturulmuştur. Seferihisarlı kadınlardan oluşan S.S. Hıdırlık Tarımsal Kalkınma Kooperatifi'nin kurduğu "Seferi Pazar" her hafta Seferihisar ve köylerinde üretilen doğal ürünlerin, İzmir ve çevresinde yer alan insanlara sunulduğu bir pazardır (Güneş, 2016).

Turizm sektöründe kadın, hem üretici hem de tüketici olarak varolmaktadır. Kırsal turizmin ise ana unsuru kadındır. Kırsalda kadın üretici güç konumundadır. Evde, tarlada, ahırda her alanda kadın baş aktördür. Bu sebeple kırsal turizm faaliyetlerinin de ana unsuru olmak durumundadır. Kırsal turizm faaliyetleri içinde yer alan yöresel yemek satışı, el sanatları vb. faaliyetler kadınlar tarafından yapılmaktadır. Ayrıca kırsalda kadınlar girişimcilik yapmaları anlamında da desteklenmekte ve teşvik edilmektedirler. Kadınlar yörenin gelenek ve göreneklerine hakim olmaları sebebiyle en iyi yansıtan konumdadırlar (Fidan ve Nam, 2012).

Ekoturizm kadın emeğine muhtaç olduğundan, kadının işgücüne katılmasını sağlayarak kırsal refahın artmasını da sağlamaktadır. Kırsal turizm de kadın kendi el emeği ürünlerinin hem üreticisi hem de pazarlayıcısı konumundadır. Küçük tezgâhlarında ürettikleri ürünleri satarak gelir elde etmektedirler. Bunun yanında köy evlerinin pansiyon olarak kullanılmasında kadın işletmeci konumundadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde kırsal turizm için kadın vazgeçilmez bir rol oynamaktadır (Fidan ve Nam, 2012).

Ekoturizmin yapıldığı bölgelerde kırsal kadınlar ekonomik ve sosyo kültürel olarak sürekli bir gelişim içinde olduklarından yörelerine bir dinamizm getirmektedirler. Sürekli bir gelişim ve değişim içinde olan kadınların özgüven kazanarak toplumsal rollerindein dışında yeni roller de kazanırlar. kadının gelişmesi aile fertlerinin de gelişmesine olanak sağlamaktadır (Fidan ve Nam, 2012).

Kırsalda kadınların girişimci olmaları önceleri sadece geçimlik üretim yapan kadının ekonomik üretim birimi olmasını sağlamaktadır. Yani kadın bilinen ücretsiz aile işçisi konumundan çıkıp, işveren olması önemlidir. Bu da kırsal turizmin kadına sağladığı kolaylık ve avantajlardan biridir. Kırsal turizm yapısı ve işleyişi bakımından kadın yapısına oldukça uyumlu bir türdür (Fidan ve Nam, 2012).

BÖLÜM 2

ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Arslan (2003), “Erdek ve Çevresinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi” isimli çalışmada, ekoturizm hakkında genel bilgiler verilmiş, ekoturizmin amacı, ilkeleri ile Dünyada ve Türkiye’de Ekoturizm faaliyetleri irdelenmiş, Erdek çevresi ekoturizm potansiyeli araştırılmıştır. 2002 yılı Dünya Turizm Örgütü tarafından Ekoturizm yılı ilan edilmesiyle Kırsal turizm kavramsal olarak literatürde daha fazla irdelenmeye başlanmıştır. Erdek ve çevresi bu anlamda önemli bir yer olduğundan bu bölge çalışma bölgesi olarak seçilmiştir. Erdek ve çevresi ekoturizm olanakları açısından araştırılarak sorunlar ve bu sorunlara çözüm önerileri getirilmiştir.

Asan ve ark. (2004), “Kırsal alanda yoksulluğun gerçek yüzü: Kadınlar” başlıklı bu çalışmada, kırsal alanda yaşayan kadınların yaşadığı temel sorunlar, kamusal hizmetlere erişimde yaşadıkları sıkıntılar ve karar verme süreçlerine katılımını etkileyen faktörler incelenmiştir. Kadınlarla görüşmeler yapılmış, onların gözüyle temel sorunların neler olduğu araştırılmıştır. Bu görüşmelerden elde edilen sonuçlara göre en önemli sorunlar içme suyu temizliği, insan sağlığına ilişkin sorunlar tespit edilmiştir. Bunun yanında erkeklerle de görüşülmüş ve onların bakış açısından sorunlar araştırılmıştır.

Erkut (2005), “Ekoturizm Kaynağı Olarak Akçay Vadisi ve Madran Dağı’nın Değerlendirilmesi” isimli çalışmada ekoturizmin seçilen bölgede imkan ve olası fırsatların değerlendirilmesi, potansiyel ekoturizm kaynaklarının ortaya çıkarılması amacıyla araştırma yapılmıştır. Beş bölümde ele alınan konu bölgede hangi ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirilebileceği hakkında bilgi verilmesi ile sonlandırılmıştır.

Kan ve Gülçubuk (2008), “Kırsal Ekonominin Canlanmasında ve yerel sahiplenmede Coğrafi İşaretler” isimli çalışmada, coğrafi işaretler kavramı hakkında bilgi verilmiş, kavramın sıklıkta hangi alanlarda kullanıldığı anlatılmıştır. Kavramın yerel ekonomiler için önemi anlatılmış ve yerelin kalkınmasında coğrafi işaretlerin önemi irdelenmiştir.

Kiper ve Yılmaz (2008), “Şarköy-Kumbağ arasında kırsal kalkınmayı destekleyici turizmin olabilirliği ve yerel halkın rolü” isimli çalışmada yerelin kalkınmasında ekoturizmin rolü irdelenmiş, seçilen bölgenin ekoturizm potansiyeli araştırılmış, bu konuda yerel halkın görüşlerine de başvurulmuştur. Kırsal kalkınmanın bir bileşeni olarak ekoturizm faaliyetlerinden hangilerinin bölgede yapılabileceği hakkında bilgi verilmiştir. Bölge halkının bu faaliyetler içinde ne şekilde yer alabileceği araştırılmıştır ve ekoturizm

çeşitleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Saltık ve Bakar (2008), “Kırsal Gelişmenin ve Kırsal yerleşmelerin Değişen Koşullarda Yeniden Örgütlenmesi Üzerine Düşünce ve Öneriler” isimli çalışmalarında mevcut durum irdelenmiş, sorunlar tespit edilmiş, değişen koşullar çerçevesinde konunun yeniden planlanması gerektiği vurgulanmış ve bununla ilgili olarak yaklaşım ve öneriler sunulmuştur.

Tan (2009), “Tarım Reformu Uygulama Projesi Kapsamında Kırsal Kalkınma Projeleri: Çanakkale İli Köy Bazlı Katılımcı Yatırım Programı Örneği” isimli çalışmada Çanakkale ili’nde projeye başvuruda bulunan yatırımcıların tamamıyla anket yapılmış, bu anket sonuçlarına göre proje uygulamasının genel bir değerlendirmesi yapılmıştır.

Kuter ve Ünal (2009), “Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri” isimli çalışmada, ekoturizm sürdürülebilirlik açısından incelenmiş, doğal kaynakların korunmasının sağlanmasının sürdürülebilirlik açısından önemi vurgulanmıştır. Ekoturizmin kavramsal olarak tanımı irdelenmiş, yerel halkın kalkınması açısından önemi anlatılmıştır. Ekoturizmin olumsuz etkileri üzerinde durulmuş, hangi koşullarda olumsuz etkilerinin olabileceği irdelenmiştir. Ekoturizm faaliyetlerinin temel ilkelere uyarak nasıl gerçekleştirilebileceği anlatılmıştır. Özel olarak sürdürülebilir turizm kavramı üzerinde durulmuştur.

Orhan ve Karahan (2009), “Uzundere İlçesi ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi” isimli çalışmada, seçilen bölgenin ekoturizm potansiyeli çeşitli açılardan değerlendirilmiştir. Bölgenin ekoturizm açısından olumlu ve olumsuz yönleri araştırılmış ve durum analizi yapılmıştır. Yapılan çalışma sonunda bölgede ekoturizm açısından hangi kaynakların bulunduğu ve bu kaynakların turizme kazandırılabilmesi için neler yapılabileceği anlatılmıştır.

Şerefoğlu (2009), “Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü-2007-2013 Yılları Arasında Ülkemizde Uygulanacak Olan IPARD Kırsal Kalkınma programındaki Yeri, önemi ve Beklenen Gelişmeler” isimli çalışmada, kırsal turizm kavramı üzerinde durulmuş, kavramın gelişimi anlatılmıştır. Kırsal turizm türleri anlatılmıştır. Dünyada ve AB’de kırsal turizm alanında yapılan çalışmalar ve sonuçları anlatılmış, son olarak ülkemizdeki kırsal turizm çalışmalarının hangi kurum ve kuruluşlar tarafından yapıldığı anlatılmıştır. Ülkemizde 2007-2013 yılları arasında uygulanacak olan IPARD programı kapsamında hangi çalışmaların yapılabileceği irdelenmiştir.

Tan (2009), “Tarım Reformu Uygulama Projesi” Kapsamında Kırsal Kalkınma Projeleri: Çanakkale İli Köy Bazlı Katılımcı Yatırım Programı Örneği” isimli çalışmada

Çanakkale İlinde Tarım Reformu Uygulama Projesi'nin Kırsal Kalkınma Bileşeni kapsamında uygulanan Köy Bazlı Katılımcı Yatırım Programı Uygulamasının Çanakkale ilindeki mevcut durumu incelenmiştir. Bu programa baş vuran yatırımcılarla yapılan anketlerle projelerden yatırımcıların faydalanma potansiyeli, projelerin ilçeler itibariyle dağılımı ve yatırımcıların projeyi hazırlarken ve uygularken karşılaştıkları sorunlar çalışmada incelenmiştir.

Tutar ve Yetişen (2009), “Türkiye’de Kadının Ekonomik Kalkınmadaki Rolü” isimli çalışmada, kalkınma ve kadın konusu irdelenmiş, kalkınmada kadının rolü ve önemi üzerinde durulmuştur. Bu kavram hem dünya ve AB, hem de ülkemiz açısından değerlendirilmiştir. Kadının ekonomik hayatta yer alma düzeyi ve eğitim ilişkisi incelenmiştir. Sürdürülebilir kalkınma kavramı üzerinde durulmuş, bu konuda kadının yeri ve önemi anlatılmıştır. Kadının kalkınma çalışmalarına katılımındaki engeller tespit edilmiş ve çözüm önerileri verilmiştir.

Albayrak (2010), “Korunan alanların Ekoturizm Gelişimine Etkileri: Camili Biyosfer Rezervi Örneği” isimli çalışmada, korunan alanlar ve ekoturizm kavramları üzerinde durulmuş, korunan alanların kırsal turizmin gelişmesindeki önemi vurgulanmış, bu alanlardan kültürel ve doğal çevreyi bozmadan kırsal turizm açısından nasıl kullanılacağı anlatılarak ekonomik anlamda bölge halkına faydaları irdelenmiştir. Bölgede yaşanan göç üzerindeki etkileri araştırılmış ve tersine göçün nasıl sağlanabileceği üzerinde durulmuştur. Bölgede etkin olmayan kırsal turizm kaynaklarının kullanılabilmesinin yolları araştırılmış ve çözüm önerilerinde bulunularak, gelir kaynaklarının arttırılma yolları üzerinde durulmuştur.

Kaypak (2010), “Ekolojik Turizmin Sürdürülebilirliği” isimli çalışmada sürdürülebilir kırsal turizmin önemi ve çeşitleri üzerinde durulmuştur. Kıyı turizmi ve alternatif turizm çeşitleri anlatılmış, son yıllarda hızla gelişen ekoturizmin özellikleri ve sürdürülebilir olmasının önemi üzerinde durulmuştur.

Akkiprik (2011), “Hatay İli Samandağ İlçesi Ekoturizm Kullanımına Yönelik Peyzaj Potansiyelinin Saptanması” isimli çalışmada Hatay İli Samandağ İlçesinin ekoturizm potansiyeli ortaya çıkarılmaya çalışılmış, ilçenin turizm potansiyeli belirlenmiş ve bu potansiyelin ekoturizme uygun olarak nasıl kullanılabilir olduklarına ilişkin öneriler getirilmiştir.

Erdun (2011), “Kadın Girişimcilerin Risk Alma Eğilimi ve Kendine Güven Özellikleri Üzerine Bir Çalışma: Zonguldak Örneği” isimli çalışmada, seçilen bölgedeki kadın girişimcilerin çeşitli açılardan özellikleri araştırılmış, girişimci kadınlarla birebir

görüşmeler yapılmıştır. Kadın girişimciliği ile ilgili literatür taraması yapılmış ve bu konu ile ilgili tanımlar verilmiştir. Ülkemizdeki kadın girişimciliğinin tarihsel olarak analizi yapılmıştır. Araştırma bölgesindeki kadın girişimcilerin sorunları tespit edilmiş ve çözüm önerileri getirilmiştir.

Kulak (2011), “Tarımsal Üretim Süreçlerindeki Değişimin Kırsal Alanda Kadın İstihdamına Etkileri: 1980 Sonrası Gelişmeler” isimli bu tez çalışmasında, çalışma konusu ile ilgili genel tanımlar verilmiş, tarımsal ekonomi üzerinde durulmuş, Türkiye’de yaşanan tarımsal gelişme ve dönüşmenin kadın işgücü üzerindeki etkilerine yer verilmiştir. Kırsal alanda kadının konumu irdelenmiş ve sorunlar tespit edilerek çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Akay ve Zengin (2012), “Ekoturizm Kaynaklarının Geliştirilmesi: Doğu Marmara Bölgesi Örneği” isimli çalışmada, ekoturizm ile ilgili bilgiler verilmiş, seçilen bölgenin mevcut durum analizi yapılarak ekoturizm potansiyeli ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Ekoturizm ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Bölgenin ekoturizm kaynaklarının kullanılabilme durumu araştırılmıştır. Bölgede ekoturizm kapsamında neler yapılabileceği araştırılmış, bu kaynakların geliştirilebilme olanakları incelenmiştir. Kaynakların bölge ekoturizmine katkısı incelenmiştir.

Ataseven ve Gülçubuk (2012), “Kırsal Refahın Arttırılmasında Kadın İstihdamının Rolü” isimli çalışmada, toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısı üzerinden kırsal alanda yaşayan kadınların mevcut durum analizi yapılmış, kadınların yaşam standartlarının arttırılması için neler yapılması gerektiği üzerinde durulmuştur. Kırsal kalkınma politikaları yapılırken toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında ele alınması gerektiği üzerinde durulmuştur. Kırsal alan kadınların yoksulluktan en çok etkilenen kesim olarak, eşitsizliklerin giderilmesi ve kadınların kalkınmadan aldıkları payın arttırılması ile ilgili öneriler geliştirilmiştir. Bu eşitsizliklerin neler olduğu, tarımın yapısal sorunları ile ilgili tespitlerde bulunulmuştur.

Cengiz ve Akkuş, (2012), “Kırsal Turizm Kapsamında Yöre Halkının Kalkındırılması: Erzurum Örneği” isimli çalışmada, seçilen bölgenin kırsal turizm potansiyeli irdelenmiş, kırsal turizmin nasıl geliştirilebileceği ile ilgili önerilerde bulunulmuştur. Kırsal turizmin kırsal kalkınmanın en önemli bileşenlerinden biri olduğu üzerinde durulmuş, ülkemizde kırsal alanlarda yaşayan insanların geçim kaynakları ile ilgili bilgiler verilmiştir. Kırsal alan kalkınmasının ülkemiz açısından önemi vurgulanmış, bu bağlamda kırsal turizmin önemi anlatılmıştır.

Everest ve ark., (2012), “Kırsal Yoksulluk: Çanakkale İli Köprübaşı Köyü Örneği”

isimli çalışmada, Çanakkale İli Köprübaşı Köyü örneğinden yola çıkılarak kırsal alandaki yoksulluk konusu irdelenmiştir. Özellikle orman köylerindeki yoksulluk üzerinde durulmuş, bununla ilgili olarak seçilen köyde anket yöntemiyle araştırma yapılmıştır. Kırsal alandaki yoksulluk çeşitleri üzerinde durulmuş, seçilen bölgede yoksulluğun giderilmesi ile ilgili çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Fidan ve Nam (2012), “Kırsal Turizmde Yeni Dinamikler: Kadın Girişimciler: Taraklı Örneği” isimli çalışmada, kadınların kırsal turizm çalışmalarında yer almalarının önemi vurgulanmıştır. Kadınların kırsal turizm bağlamında neler yapabilecekleri üzerinde durulmuş ve önerilerde bulunulmuştur. Araştırma bölgesinde yaşayan kadınların faaliyetleri tespit edilmiştir. Bu anlamda kadınların çalışmalarıyla bölgenin kalkınmasına katkılarının neler olacağı ortaya konulmuştur. Kadınların girişimcilik faaliyetleri araştırılmış, kavramsal çerçeve verilmiştir. Kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunlar irdelenmiş, avantaj ve dezavantajları belirlenmiştir.

İplik (2012), “Osmaniye İli Kırsalında Kadın Girişimciliği” isimli çalışmada, kadın girişimciliğinin özellikleri anlatılmış, kırsal alanda kadın girişimciliği hakkında bilgi verilmiştir. Kadın girişimcilerin sorunları üzerinde durulmuş ve bu sorunların çözümünün öneminden bahsedilmiştir. Seçilen bölgedeki kadın girişimcilerin durum analizi yapılarak, girişimci olma sebepleri araştırılmıştır. Kadınların girişimcilik faaliyetindeki engeller tespit edilerek çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Kaypak (2012), “Ekolojik Turizm ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma” isimli çalışmada, Sürdürülebilir kırsal kalkınma açısından ekoturizmin önemi vurgulanmıştır. Genel olarak turizm ve kırsal turizm kavramları ve bağlı olarak kırsal kalkınma kavramsal açıdan ele alınmıştır. Sürdürülebilirliğin kalkınma açısından önemi vurgulanarak bu kapsamda ekolojik turizmin sürdürülebilir kalkınma etkisi üzerinde durulmuştur.

Kızılgöl (2012), “Kadınların İşgücüne Katılımının Belirleyicileri: Ekonometrik Bir Analiz” isimli çalışmada, Türkiye’de belirli bir dönemde kır ve kentte yaşayan tüm kadınların ekonomik hayata katılımını etkileyen faktörler belirlenmiştir. Kadınların ekonomik yaşama katılma kararları üzerinde belirleyici olan faktörler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Genel olarak literatür taraması ve veri setlerinden yararlanılarak çalışma ortaya konulmuştur.

Koçan (2012), “Ekoturizm ve Sürdürülebilir Kalkınma: Kızılcahamam- Çamlıdere (Ankara) Jeopark ve Jeoturizm Projesi” isimli çalışmada, son yıllarda insanların doğal ortama ilgisinin arttığı görüşü getirilmiş, jeoturizm kavramı irdelenmiştir. Bu bağlamda seçilen bölgedeki jeolojik ve jeomorfolojik özellikler incelenerek, bölge turizminin bu

konular üzerinden geliştirilerek sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabileceği üzerinde durulmuştur. Araştırma bölgesinin bu özellikleri tespit edilmiş bölgenin jeoturizm potansiyeli ortaya çıkarılmıştır.

Kutlar (2012), “Kırsal Alanda Yoksulluk ve Kadınlar” isimli çalışmada, kırsal alanda yoksulluk ve kadınların durumu incelenmiş, kırsal alan kadınlarının gelirini arttıracak, refah seviyesini yükseltecek ve aile içi kararlarda söz sahibi olmalarını sağlayacak önerilerde bulunulmuştur. Yoksulluk ve kadın işgücü ile ilgili istatistiki bilgiler verilerek kadın yoksulluğunun önlenmesi ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Niyaz ve ark., (2012), “Türkiye’de Kırsal Alanda Uygulanan Yoksullukla Mücadele Politikalarının SWOT Analizi İle Değerlendirilmesi” isimli çalışmada, kırsal alanda yoksulluk konusu irdelenmiştir. Yoksulluğun kavramsal çerçevesi açıklanmış, kırsal yoksulluğun önlenmesi ile ilgili tartışılmıştır. Yoksulluğun önlenmesi ya da azaltılması ile ilgili politikaların uygulanabilir olmasının önemi vurgulanmıştır. Bu politikalar swot analizi yapılarak irdelenmiştir.

Özdemir (2012), “Kırsal kalkınmada Kırsal Turizmden Yararlanma Olanakları: Gökçeada örneği” başlıklı bu çalışmada, kırsal turizm ve kırsal kalkınma ilişkisi literatür taraması yapılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma bölgesinin tarihi ve doğal çekicilikleri belirtilerek kırsal turizm çeşitlerinin geliştirilmesi açısından fırsatlar ortaya konulmuştur.

Özkan ve Kubaş (2012), “Yıldız Dağlarında Kırsal kalkınmada Ekoturizm Fırsatları” isimli çalışmada, Yıldız Dağlarında kırsal kalkınmada ekoturizm fırsatları irdelenmiştir. Bu bağlamda seçilen bölgedeki ekoturizm alanında kullanılacak demografik özellikler belirlenmiş, ekoturizm yapılması ile belirebilecek riskler ve fırsatlar ortaya konulmuştur. Ekoturizm çeşitleri hakkında bilgi verilerek sorunlar ve çözüm önerileri sunulmuştur.

Peker ve Kubar (2012), “Türkiye’de Kırsal Kesimde Kadın İstihdamına Genel Bir Bakış” isimli çalışmada, kadın hareketlerinin tarihsel gelişimi üzerinde durulmuş, yoksulluğun kadınlaşmasının toplumsal cinsiyet eşitsizliği bağlamında açıklaması yapılmıştır. Ekonomik yaşamdaki cinsiyet ayrımı üzerinde durularak bu ayrımın sürdürülebilir kalkınmaya negatif etkisi olacağı tartışılmıştır.

Emiroğlu (2013), “Kazdağı yöresinde yaşayan yerel halkın kırsal turizme bakışının değerlendirilmesi: Adatepe ve Mehmetalan Köyleri Örneği” isimli çalışmada, Kazdağı yöresinin doğal ve kültürel çekicilikleri belirlenmiş ve ekoturizme uygunluğu araştırılmıştır. Yöre halkının kırsal turizme bakışı irdelenmiştir. Kırsal turizm kavramsal açıdan irdelenmiş ve araştırma bölgesinin kırsal turizm potansiyeli hakkında bilgi

verilmiştir. Bu amaçla anket çalışması yapılmış ve çalışma sonuçları ile ilgili sorunlar ve çözüm önerileri sunulmuştur.

Esen (2013), “Avrupa Birliği ve Türkiye’de Kırsal Kadının Durumu ve Almanya’dan Proje Uygulama Örnekleri” isimli çalışmada Kırsal alanda yaşayan kadınların sorunları ve kırsal kalkınmaya katılımını önemi ve yolları belirlenmeye çalışılmıştır. Avrupa Birliği ve Almanya’nın kadınların kırsal kalkınmaya katılımıyla ilgili ilgili mevzuatı ve yaptıkları çalışmalar incelenmektedir.

Kutlar ve ark. (2013), “Kırsal Alanda Kadınların İşgücüne ve Kararlara Katılımını Etkileyen Sosyoekonomik Faktörlerin Belirlenmesi: Burdur İli Örneği” isimli çalışmanın amacı, araştırma bölgesinde yapılan hayvansal faaliyetlerde kadınların işgücüne katılımını ve karar alma durumlarını etkileyen sosyo-ekonomik faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Hayvansal üretim yapılan işletmelerde çalışan kadınlarla anket çalışması yapılarak istatistiki veriler elde edilmiştir.

Soysal (2013), “Kırsal Alanda Kadın Girişimciliği: Türkiye İçin durum Değerlendirmesi” isimli çalışmada, kadının kırsal kalkınmadaki rolü irdelenmiş, kırsal kadının yaşadığı temel sorunların artması bu rolün önemini daha belirgin kılmıştır. Kadının gittikçe artan yoksulluğunun ve dezavantajının ancak girişimcilik faaliyetlerinde bulunarak aşılabileceği konusu tartışılmıştır. Kadın girişimciliğinin durum analizi yapılarak bu yöndeki sorunlar belirlenip kadın girişimciliğini arttırmak yönünde çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Zihnioğlu (2013), “Kadının Güçlendirilmesi ve İstihdam” isimli çalışmada, kadınların ekonomik hayatta işgücüne katılmalarının önemi, bu konuda uluslararası alanda yapılan çalışmalar irdelenmiş ve bugüne kadar elde edilen gelişmeler incelenmiştir. Kadının çalışarak ekonomik gelir elde etmesinin güçlenmesi açısından ve kalkınma açısından gerekliliği tartışılmıştır. Araştırmada kadınların çalışmalarının önündeki engeller ve çözüm yolları belirlenmiştir. Türkiye açısından kadınların işgücüne katılım oranları incelenmiş, çeşitli istatistiki verilerle desteklenmiştir. Kalkınma politikalarında kadının işgücüne katılımının önemi üzerinde durulmuştur.

Tan ve ark. (2014) “Uygulamada Olan Tarım Politikaları Kapsamında Çanakkale’nin Mevcut Durumunun İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışmada, Türkiye’de Tarım Reformu Uygulama Projesi’nin (TRUP) başladığı 2000’li yıllardan itibaren Doğrudan Gelir Desteği ve Kırsal Kalkınma Destekleri önem kazanmıştır. Günümüzde bu bağlamda çok kapsamlı destekler uygulanmaktadır. Bu çalışmada Türkiye’de uygulanan destekleme politikaları kapsamında Çanakkale’nin mevcut durumu

incelenmiştir.

Köse (2014), “Turizmde Kadın İstihdamı ve Kadın Girişimciliği: Beypazarı Örneği” isimli çalışmada, araştırma bölgesinde turizmde kadın girişimciliğinin durumu ve toplumsal cinsiyet rolleri üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Kadın istihdamı ve kadın girişimciliği ile ilgili kavramsal çerçeve çizilmiş, kadın girişimciliğine etkieden faktörler belirlenmiştir. Kadın girişimcilerin karşılaştıkları temel sorunlar ele alınmıştır. Bölgedeki kadın girişimcilerin mevcut durum analizinin belirlenmesi amacıyla anket çalışması yapılmıştır.

Tekin ve Kasalak (2014), “Ekoturizm Girişimciliğinin Bölgesel Kalkınmadaki Rolü” isimli çalışmada, ekoturizm alanında yapılan girişimcilik faaliyetleri incelenmiş, bu faaliyetlerin yerel kalkınmaya dolayısıyla ulusal kalkınmaya etkisi üzerinde durulmuştur. Genel olarak literatür taraması şeklinde çalışılmış, konuyla ilgili kavramsal çerçeve çizilmiştir. Bölge kalkınması için yerel halkın çalışmalara katılmasının önemi vurgulanmıştır. Türkiyede tarımsal ve hayvansal üretim yapan işletmelerin girdi maliyetlerinin artması sebebiyle, işletme sahipleri kendilerinden sonraki nesiller için alternatif gelir kaynakları arama yollarına gitmeleri tercih ettikleri vurgulanmıştır. Bu sebeple bu işletmelerin geleneksel üretimlerinin yanında yörelerinde alternatif gelir kaynakları yaratmalarının önemi anlatılmıştır.

Yalman ve Gündoğdu (2014), “Kadın Girişimciliği ve Bölgesel Kalkınma: TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat) Bölgesinde Uygulama” isimli çalışmada, yöresel özellikler dikkate alınarak çalışma yapılmasının önemi vurgulanmış, yöreye özgü verilerin belirlenmesi, yöredeki kadın girişimcilerin sorunları belirlenmiş ve çözüm yolları önerilmiştir. Kırsal kalkınmada kadın girişimlerin önemi anlatılmıştır. Bölgedeki kadın girişimlerin mevcut durumlarını ortaya koymak amacıyla anket çalışması yapılmıştır.

Kızılaslan ve Karaömer (2015), “Kırsal kadınların Girişimcilik Özellikleri ve Girişimciliği Etkileyen Faktörlerin Logit Analizi İle Değerlendirilmesi (Hatay İli Araştırması)” isimli çalışmada, araştırma bölgesindeki kadınların girişimcilik durumları ve girişimliği etkileyen unsurlar üzerinde durulmuştur. Sürdürülebilir kalkınma açısından kadın girişimciliğinin önemi vurgulanmıştır. Araştırma bölgesindeki kadınların gözüyle girişimcilik özellikleri belirlenmiştir.

Tan ve ark., (2016), “Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırım ve Hibe Projelerinin Değerlendirilmesi: Aydın İli Örneği” isimli çalışmada Aydın İli Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğüne 2006-2014 yılları arasında “Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP)” kapsamında önerilen proje teklifleri

ilgili bir değerlendirme yapılmıştır. Tesadüfö örnekleme yolu ile seçilen 102 üretici ile anket yapılmıştır. Araştırma bulgularından, Aydın İlinde KKYDP kapsamında teklif edilen yatırım projelerinin yatırımcınının tecrübesi, ilin üretim potansiyeli, hammadde temini ve pazarlama imkanları açısından uygun projeler olduğu tespit edilmiştir.

Tok ve ark., (2016), “Kadın Girişimcilerin Bazı Sosyo-Ekonomik Karakteristiklerinin Belirlenmesi” isimli çalışmada, Aydın İli’nde girişimcilik faaliyetinde bulunan kadınların karakteristik özellikleri çıkarılmaya çalışılmış, kadınların girişimcilik faaliyetinde bulunurken karşılaştıkları sorunlar, girişimci olma sebepleri araştırılmıştır.

Dinçer ve Emiroğlu (2017), “Agro Turizm Faaliyetleri ve Bölgeye Olan Etkilerinin Yerel Paydaşların Bakış Açısıyla İncelenmesi: Çanakkale Kazdağı Yöresi Örneği” isimli çalışmada, kitle turizmine alternatif olarak turizmin çeşitlendirilmesi bağlamında kırsal turizm üzerinde durulmuş, tarımsal üretimden elde edilen gelirin düşmesi sonucu farklı gelir kaynakları arayışları sonunda agro turizm faaliyetleri gelişmiştir. Agro turizm bölge halkının gelirini arttırması ve yeni istihdam olanakları sağlaması bakımından taşıdığı önem tartışılmıştır. Bu turizm türünün yarardan çok zarar getirmemesi için belirlenen ilkeler çerçevesinde yapılmasının önemi vurgulanmış, araştırma bölgesinde agro turizm etkinliklerinin mevcut durum analizi yapılmıştır. Bu faaliyetlerin bölgeye olumlu ve olumsuz etkileri çıkarılmıştır.

BÖLÜM 3

MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırmada materyal olarak birincil ve ikincil verilerden yararlanılmıştır. Birincil verileri Bigalı Köyü'nde yaşayan kadınlarla yapılan anket sonucu elde edilen veriler oluşturmaktadır. İkincil verileri ise, araştırılan konu ile ilgili olarak ilgili kurum ve kuruluşların yapmış oldukları çalışmalar ve yayınlar ile diğer araştırmacılar tarafından yapılmış ve sonuçlanmış olan araştırma sonuçları, makale, inceleme ve yayınlanmış tezlerden elde edilen veriler oluşturmaktadır.

3.2. Yöntem

3.2.1. Örneklem Aşamasında Uygulanan Yöntem

Araştırma yöresi olarak seçilen Çanakkale İli Eceabat İlçesi Bigalı Köyü'nde yaşayan kadınlar araştırmanın popülasyonunu oluşturmaktadır. Örneklem hacmi köyde yaşayan tüm kadınlardır. Tamsayım yöntemi uygulanarak köyde ikamet eden 51 kadın ile anket yapılmıştır.

3.2.2. Anket Aşamasında Uygulanan Yöntem

Çanakkale İli Eceabat İlçesi Bigalı Köyü'ne gidilerek, araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanmış olan anket formları köyde yaşayan kadınlarla karşılıklı görüşme yoluyla araştırmacı tarafından sorular sorularak bizzat doldurulmuştur.

3.2.2.1. Tam Sayım

Planlanan bir istatistiksel araştırma için tanımlanan sonlu evrenin bütün birimleri üzerinden araştırmaya konu olan değişkenler itibariyle veri derleniyorsa yapılan işleme tam sayım denir. Tam sayım sonucu elde edilen veri kümesinin çözümlenmesiyle elde edilen bilgiler (parametre değerleri) veri derleme ve çözümlenme hatası işlenmemiş ise kesin ve doğru bilgilerdir. Tam sayım genellikle sonlu ve küçük hacimli evrenlere uygulanır. Bununla birlikte büyük hacimli sonlu evrenlerin bütün birimlerine ulaşabilmek olanaklıysa, karşılaşılan özel problemin çözümü için mümkün bütün verilerin elde edilmesine gereksinim varsa tam sayım yapılmalıdır (Şıklar, 2016).

3.2.3. Verilerin Değerlendirilmesinde Uygulanan Yöntem

Araştırma bölgesindeki her kadın için doldurulan anketler ayrı ayrı gözden geçirilerek gerekli kontrol ve hesaplamalar yapılmış ve veriler SPSS istatistik paket programına aktarılarak ortalamalar, yüzdeler Ki-kare bağımsızlık testi ve Beşli Likert Ölçekli Skor Hesaplama Yöntemi gibi istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir.

3.2.3.1. Ki-kare Bağımsızlık Testi

Ki-kare testi, gözlenen frekanslar (G) ile beklenen frekanslar (B) arasındaki farkın istatistik olarak anlamlı olup olmadığı temeline dayanır. Ki-kare testinde, niteliksel olarak belirtilen veriler kullanılır. Ayrıca, ölçümle belirtilen sürekli değişkenler de belli bir dereceden az veya çok olarak nitelendirilerek ki-kare testi uygulanabilir. Veriler, oranlar veya yüzdeler olarak ifade edilmişse testin uygulanması mümkün değildir.

Ki-kare testi, serbestlik derecesi (sd) ile karakterize edilir. Dağılımın ortalaması sd'ye ve varyansı ise sd'nin iki katına eşittir. Ki-kare değerleri, sıfır ile artı sonsuz arasında değerler alır. Dağılım; küçük sd'lerinde basık olmasına rağmen sd arttıkça normal dağılıma yaklaşır. Ki-kare dağılımı, sürekli bir dağılımdır.

Ki-kare dağılımı, genellikle iki bağımsız niteliksel kriteri test etmek için kullanılır. Sıfır hipotezi (H_0), iki kriterin bağımsız olduğunu; araştırma hipotezi (H_A) ise, iki kriterin arasında ilişki olduğunu ifade eder.

İki nitel değişkene ait gözlemler, rastgele n hacimli bir örnekle ele alınmıştır. Bir gözlemin seçimi, diğer gözlemin seçimini etkilemediği için gözlemlerin bağımsız olduğu söylenebilir. Söz konusu veriler, Çizelge 3.1.'de belirtildiği üzere çapraz kategorilere dağılmıştır.

Çizelge 3.1. İki nitel değişkenin bağımsız gözlemlerinin sınıflandırılması

Birinci sınıflandırma kriteri	İkinci sınıflandırma kriteri				Toplam
	Kategori 1	Kategori 2	...	Kategori c	
Kategori 1	G_{11}	G_{12}	...	G_{1c}	$n_{1.}$
N	N	N	N	N	N
Kategori r	G_{r1}	G_{r2}	...	G_{rc}	$n_{r.}$
Toplam	$n_{.1}$	$n_{.2}$...	$n_{.c}$	n

Çizelge 3.1.'de her bir hücredeki G'lerin yanısıra H_0 'ın doğru olduğu varsayımı altında B'ler

$$B_{ij} = \frac{n_{i.} \cdot n_{.j}}{n} \quad (3.1)$$

ifadesiyle hesaplanır. B'ler, bir deneyde belli bir tanıma göre gerçekleştirilmesi muhtemel olan frekanslardır. Çizelge 3.1.'de verilen G'lerle, (3.1)'de hesaplanan B'ler karşılaştırılır. Eğer B ile G arasındaki farklar küçük ise, hesaplanacak olan ki-kare değeri küçük olacak ve H_0 red edilmeyecektir. Eğer söz konusu farklar büyük ise, kriterler arasında bağımsızlığı ifade eden H_0 red edilecektir. Hesapla elde edilen ki-kare değeri (χ_{hes}^2), ilgili sd'de ki-kare tablosunda bulunan ki-kare değeri (χ_{tab}^2) ile karşılaştırılır. Eğer,

$$\chi_{hes}^2 \geq \chi_{tab}^2 \quad (3.2)$$

ise H_0 red edilecektir. Aksi halde, H_0 kabul edilecektir. χ_{tab}^2 değeri, saptanan yanılma olasılığı (α) ve sd'ye göre ki-kare tablolarından bulunur. Burada χ_{hes}^2 ,

$$\chi_{hes}^2 = \sum_{j=1}^c \sum_{i=1}^r \frac{(G_{ij} - B_{ij})^2}{B_{ij}} = \sum_{j=1}^c \sum_{i=1}^r \frac{G_{ij}^2}{B_{ij}} - n \quad (3.3)$$

ve sd,

$$sd = (r-1)(c-1) \quad (3.4)$$

eşitlikleri ile verilir. Ki-kare testinde red bölgesi genellikle, sağ kuyrukta ve tek taraflı olarak uygulanmaktadır. Fakat varyans için ki-kare testinde eğer çift taraflı veya sol kuyrukta ve tek taraflı H_A söz konusu ise çift taraflı veya sol kuyrukta ve tek taraflı red bölgesi uygulanır. Varyansla ilgili aralık tahmininde de çift taraflı ki-kare güven sınırları kullanılır.

Ki-kare testi genellikle,

- a) İki veya daha çok grup arasında fark olup olmadığının testinde,
- b) İki değişken arasında bağ olup olmadığının testinde,
- c) Gruplar arası homojenlik testinde,
- d) Örneklemden elde edilen dağılımın istenen bir teorik dağılıma uyup uymadığının testinde (Uyum iyiliği testinde),
- e) Varyans için ki-kare testinde,
- f) Varyansla ilgili aralık tahmininde,
- g) Kontenjans katsayısının hesabında kullanılır.

3.2.3.2. Bağımsızlık Testi

Nitel iki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığı ki-kare testi ile araştırılabilir. H_0 'da ilişkinin olmadığı, bağımsızlığın olduğu; H_A 'da ise ilişkinin olduğu, bağımsızlığın olmadığı iddia edilir.

Test istatistiğinin hesaplanabilmesi için B'ler bulunur. Test istatistiği, (3.3) ve sd, (3.4)'e göre hesaplanır. Eğer, (3.2) sağlanıyorsa H_0 red edilir (Güngör, 2008).

3.2.3.3. Likert Ölçeği

Likert Ölçekleme Tekniği Rensis Likert tarafından geliştirilmiştir. İlk olarak bipolar/beşli değerlendirme/cevaplama tekniğini geliştirmiştir. Bu bipolar (iki kutuplu) beşli cevaplama kategorileri ve puan/sayısal değerleri şöyledir.

- (5/1) Kesinlikle onaylıyorum
- (4/2) Onaylıyorum
- (3/3) Kararsızım
- (2/4) Onaylamıyorum
- (1/5) Kesinlikle onaylamıyorum

Likert'in ölçek kurma tekniği görece daha kolay ve anlaşılabilir. Ölçülmek istenen özellik ile bir ölçek önermesi arasında doğrudan bir ilişkinin varlığına ihtiyaç duymaz. Eğer bir ölçek önermesi ölçekteki diğer önermelerle yüksek düzeyde bir korelasyon/ilişkiye sahipse "işe yarıyor/belirleyici bir güce sahip" olarak kabul edilir. Likert ölçeklemesi ölçek maddelerinin belirlenmesi işini istatistiksel sınıma (korelasyon) bırakmıştır. Likert ölçeklemesinin bir başka güçlü tarafı, ölçekte yer alan her bir önermenin, bir yandan ölçülmek istenen içsel özelliğin ortaya çıkışına/belirlenmesine tek tek katkıda bulunurken, diğer taraftan ölçülmek istenen içsel özelliğe ilişkin bir toplam puan elde edilmesine imkan sağlıyor olmasıdır. Her ölçme tekniğinde olduğu gibi Likert Ölçme Tekniğinin kullanılmasında da bazı kurallar vardır. Bu kuralları şu şekilde sıralayabiliriz.

- Likert ölçekleri bir toplamalı sıralama tekniğidir. Yani sadece cevaplayıcının ölçekten elde ettiği toplam puan/ toplam ölçek puanı anlamlıdır.
- Sadece tek bir özelliği ölçmek için geliştirilirler
- Bir Likert ölçeği ile birden fazla özellik aynı anda ölçülemez
- Araştırılan özellikler o özelliği somutlaştıran önermeler şeklinde tasarlanmalıdır. Likert ölçeklerinin yapısı soru şeklinde tasarıma uygun değildir.

- Likert ölçeklemede hangi cevap seçeneği türü kullanılırsa kullanılсын puanlama birden (1) başlar. Puanlama sıfırdan (0) başlatılamaz.
- Ölçekte yer alan olumlu önermelere verilen en olumlu cevap ve olumsuz önermelere verilen en olumsuz cevap beş (5) puan, olumlu önermelere verilen en olumsuz cevap ve olumsuz önermelere verilen en olumlu cevap bir (1) puan alacak şekilde tasarlanır ve puanlanır. Diğer puanlama kategorileri buna göre belirlenir. Örnek olarak;

Önermeler	Kesinlikle onaylıyorum	Onaylıyorum	Kararsızım	Onaylamıyorum	Kesinlikle onaylamıyorum
Olumlu	5	4	3	2	1
Olumsuz	1	2	3	4	5

- Eğer ölçülmek istenen özellik çok boyutlu ise bu özelliğin alt boyutları Likert ölçeğinde yer alabilir ve bütün alt ölçekler sadece ölçülmek istenen özelliği temsil eder.
- Eğer ölçek bir değişkenin alt bileşenlerinden oluşuyor ve her alt bileşen ölçekte tek başına ölçülmek üzere tasarlanmış olarak yer alıyorsa bu durumda alt ölçek toplam puanları değerlendirmeye alınabilir.
- Dolayısıyla alt ölçeklerden hiç birisi tek başına ölçeğin bütününe temsil edemez.
- Likert ölçeklerinde yer alan önermelerin tek başlarına hiçbir anlamı yoktur (Likert ölçekleri çok maddeli, tek boyutludur) ve tek başlarına ölçekle ilgili geçerlik sınaması dışında hiçbir işe yaramazlar ve hiçbir sınamaya tabi tutulamazlar (Bayar 2014).

3.2.3.4. Skor Analizi

Likert Ölçeği ile belirlenen seçenekler arasında karşılaştırma yapmak ve önem derecelerini belirlemek amacıyla seçeneklere ağırlık verilir ve ağırlıklar seçeneklerin yüzdeleriyle çarpılarak skorlar belirlenir. Elde edilen puanlar büyükten küçüğe doğru sıralanarak, seçenekler arasında karşılaştırma yapılır.

BÖLÜM 4

ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

4.1. Genel Bulgular

Bu araştırma Eceabat İlçesi Bigalı Köyü kırsal kalkınmada kadın işgücü ve ekoturizm ilişkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bunun için Bigalı Köyü'nde yaşayan tüm kadınlarla anket çalışması yapılmıştır. Bu bölümde köyde yaşayan kadınların yaş, eğitim ve mesleki durumları verilmiştir.

4.1.1. Yaş, Eğitim Düzeyi ve Mesleki Durum

Araştırma bölgesinde anket yapılan kadınların yaş aralığı incelendiğinde %33,3'ü 30-50 yaş aralığında, %66,7'si ise 50 yaş üzerinde olduğu görülmüştür (Çizelge 4.1.). Bu değerler köyden kente göç olduğunu ve köyde ikamet eden nüfusun genelde yaşlı nüfus olduğunu göstermektedir.

Çizelge 4.1. Kadınların yaş aralıklarına göre dağılımı

Yaş	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
30-50	17	33,3
>50	34	66,7
Toplam	51	100

Araştırma sonucuna göre kadınların büyük çoğunluğu (%82,4) ilkokul mezunudur (Çizelge 4.2.). Örneklemin yaş aralığı incelendiğinde o dönemde köyde sadece ilkokul olduğundan özellikle kız çocuklarının başka bir yerde eğitim almak üzere gönderilmesi tercih edilmediğinden kadınlar sadece köyde bulunan okula gitmiş ve eğitim hayatları bununla sınırlı kalmıştır. Türkiye'de genel bir sorun olan kız çocuklarının okula gönderilmemesi sorunu Bigalı Köyü'nde de kendini göstermiştir. Anketler ile ilgili yüz yüze görüşme sırasında da kadınların hemen hepsinin ortak söylediği söz "Keşke ailem okula gönderseydi; okumayı çok isterdim" olmuştur.

Eğitim hakkı da diğer tüm sosyal haklar da olduğu gibi kişilerin yaşamlarını insani olarak sürdürebilmesi için gerekli olan en temel haklardan biridir. Toplumun kadınlara biçtiği geleneksel cinsiyet rolü sosyal açıdan eş ve anne olmak üzerine temellenmiştir. Ekonomik açıdan da sadece ev işleri, çocuk bakımı, yaşlı bakımı ve besin ihtiyaçlarını

karşılmak üzere yapılan ekim dikim işleri ile sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla kadın ücretsiz aile işçisi olarak konumlandırıldığından, eğitim alma hakları ellerinden alınmış, kendilerini ilgilendiren bu konuda bile söz hakkı tanınmamıştır. Ülkemizin en temel sorunlarından biri olan bu sorun en doğudan en batıya kadar çok fazla değişmemekle, batıdaki kadının bu hakları daha fazla kullandığı düşünölmekle birlikte durum hiç de tahmin edildiği gibi olmamaktadır. Araştırma sonucunda Türkiye'nin en batısında kırsalda yaşayan kadının da en temel sorunlarından biri olduğu görölmektedir.

Nitekim Türkiye'de 2014 yılında yapılan aile içi şiddet araştırmasının sonuçlarına göre, kadınların %32'si okula devam etmesinin engellendiğini belirtmiştir. Kırsal yerleşim yerinde yaşayan kadınlar açısından bu oran %39'a kadar yükselmektedir. Kadınların eğitimlerini engelleyenler sırasıyla babalar (%71), anneler (%29) ve erkek akrabalarıdır (%9) (Gelmez, 2016).

Türkiye'de okuryazarlık ve örgün eğitime katılıma kadınlar açısından eşitsizlik devam etmektedir. Dünya Ekonomik Forumunun 2016 yılı Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu endeksine göre eğitimde toplumsal cinsiyet eşitliği açısından Türkiye, 144 ülke arasında 109. sırada, kadınların okuryazarlık oranı açısından ise 101. sırada yer almaktadır. TÜİK 2015 verilerine göre Türkiye'de 2014 yılında 25 ve daha yukarı yaşta olan ve okuma yazma bilmeyen toplam nüfus oranı %5,6 iken bu oran erkeklerde %1,8, kadınlarda %9,2 olarak tespit edilmiştir. Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu endeksinde Türkiye, kadınların eğitim hakkı bakımından ilköğretim seviyesinde 95., ortaöğretimde 114., yükseköğretimde ise 105. sırada yer almaktadır. TÜİK 2015 verilerine göre lise ve dengi okul mezunu olan 25 ve daha yukarı yaştaki nüfusta erkeklerin oranı %23,2, kadınların oranı %15'dir. Yükseköğretim veya fakülte mezunu olan nüfusta ise erkeklerin oranı %16,2 iken, kadınlarda bu oran %11,7'dir. 2013 yılında gerçekleştirilen Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmasına göre erkeklerin %84'ü ilköğretim veya üzerini tamamlamışken, bu oran kadınlarda %72'dir. Türkiye'de kadınların %28,2'si temel eğitimlerini tamamlamışken, %36,1'i ilköğretim eğitimi, %15,1' ortaokul eğitimi, %20,5'i ise lise ve üzerinde eğitim almıştır (Gelmez, 2016).

Birleşik Devletler Ulusal Kalkınma Dairesi (USAID) 2008'e göre eğitim alanında toplumsal cinsiyet ayrımcılığının ortadan kaldırılabilmesi için kadınların örgün eğitime kayıtlarının yapılmasının ötesinde gerçek katılımlarının sağlanması gerekmektedir. Eğitimde eşit fırsatlara sahip olabilmeleri için kadınların adil muamele görmeleri ve eğitim programlarının toplumsal cinsiyete dayalı önyargı ve kalıp yargılardan arındırılması sağlanmalıdır. Eğitim alanında toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi için kadınların

bireysel yetenekleri ve çabalarına koşut eğitsel çıktılara ulaşabilmelerinin önündeki engellerin ortadan kaldırılması da son derece önemlidir. Son olarak kadınların ve erkeklerin kaynaklara erişimleri ile ekonomik, sosyal, kültürel ve politik etkinliklere katılma ve bunlardan fayda sağlama olanaklarında eşitliğin sağlanmasıyla eğitimde toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerine ulaşılması mümkündür.

Çizelge 4.2. Kadınların eğitim düzeylerine göre dağılımı

Eğitim düzeyi	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
Okuma yazma bilmiyor	3	5,9
Okula gitmemiş, okuma yazma biliyor	4	7,8
İlköğretim	42	82,4
Lise	1	2
Üniversite	1	2
Toplam	51	100

Araştırma kapsamında ankete katılan kadınların mesleği %86,3 oranında ev hanımıdır (Çizelge 4.3.). Bu da beklenen bir sonuçtur. Ev hanımından kasıt ev işlerinin yapılması, çocuk bakımı, yaşlı bakımı, hayvan bakımı, bağ bahçe işleri vb. gibi işlerde ücretsiz olarak çalışmalarıdır. Aslında burada yine kadının ücretsiz aile işçisi konumu güçlü bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Kırsal kadınların temel sorunlarından olan ücretsiz aile işçiliği araştırma bölgesinde de kendini göstermektedir. Ekonomik hayata etkin bir şekilde katılmalarına rağmen bunu meslek olarak görmemektedirler. Çünkü bahsi geçen işlerden elde edilen gelir hane reisi konumundaki erkek tarafından alındığı ve kadın çalışması karşılığında ücret almadığından bu işleri mesleği olarak görememektedir.

Çizelge 4.3. Kadınların mesleklerine göre dağılımı

Meslekler	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
Çiftçi	1	2
İşçi	1	2
Ev Hanımı	44	86,3
Diğer	5	9,8
Toplam	51	100

4.1.2. Geçim Kaynakları, Sosyal Güvence Durumu ve Gelir Dağılımı

Bigalı Köyü kadınlarına geçim kaynakları sorulduğunda %66,7'si bitkisel üretim, %5,9'u hayvancılık olmak üzere %72,6'sı geçimini tarımdan sağladığını ifade etmektedir. El sanatları ve geçici işçilik köy kadınlarının diğer geçim kaynakları arasında sayılırken, kadınların %7,8'i turizmi geçim kaynağı olarak ifade etmiştir (Çizelge 4.4.). Köyün tarım arazisi insanların sadece tarımsal faaliyet yaparak geçimini sağlamak açısından oldukça yetersizdir. Dolayısıyla yörede yaşayan kadınlar tarım dışı faaliyetlerle de uğraşmaktadırlar.

Çizelge 4.4. Geçim kaynakları

Gelir Kaynakları	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
Bitkisel Üretim	34	66,7
Hayvancılık	3	5,9
El Sanatları	2	3,9
İşçilik	2	3,9
Turizm	4	7,8
Diğer	6	11,8
Toplam	51	100

Yöre kadınlarına köydeki geçim kaynaklarını yeterli bulup bulmadıkları sorulmuş, %98 oranında yeterli bulmadıkları cevabı alınmıştır (Çizelge 4.5.). Bu da çizelge 4.4.'deki açıklamaları desteklemektedir. Yöre halkının ek gelir kaynaklarına ihtiyacı bulunmaktadır. Ekoturizm faaliyetleri ile ilgili olarak gerekli girişimler yapıldığında köylünün gelir kaynakları artarak yaşam standartları da iyileşeceği tespit edilmiştir.

Çizelge 4.5. Geçim kaynaklarının yeterli olup olmama durumu

Geçim kaynakları yeterli mi	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
Evet	1	2
Hayır	50	98
Toplam	51	100

Bigalı Köyü kadınlarının sosyal güvencelerinin olup olmadığı araştırılmış ve araştırma bölgesinde yaşayan kadınların %76,5'inin sosyal güvencesinin olmadığı

görülmüştür (Çizelge 4.6.). Ücretsiz aile işçisi konumundaki kadın tarımsal üretime yoğun olarak katılmasına rağmen kayıt dışı çalışan olduğundan herhangi bir sosyal güvenceye sahip değildir.

Çizelge 4.6. Sosyal güvence durumu

Sosyal Güvence	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
Var	12	23,5
Yok	39	76,5
Toplam	51	100

Ankete katılan kadınlara ailelerinin yıllık ortalama geliri sorulmuş ve %47,1'inin yıllık ortalama gelirin 8100-10000 aralığında olduğu görülmüştür (Çizelge 4.7). Aylık olarak 1000 TL'nin altında bir gelire sahip olan insanların yaşam standartlarının çok düşük olduğu ve yöre halkının ek gelire ihtiyacı olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.7. Yıllık ortalama gelir durumu

Gelir	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
2000	1	2
2100-4000	2	3,9
4100-8000	9	17,6
8100-10000	24	47,1
10100-15000	15	29,4
>15100	0	0
Toplam	51	100

4.1.3. Tarımsal Varlıklar ve Desteklemelerden Faydalanma Durumu

Araştırmaya katılan kadınların sulu ve kuru tarım yaptıkları arazi büyüklüğü araştırılmıştır (Çizelge 4.8.). Çizelgeden de görüleceği üzere 21-50 dönüm araziye sahip olanlar %39,2, 51-80 dönüm araziye sahip olanlar %31,4'tür. Tahmin edileceği üzere bu kadar az arazide yapılacak tarımsal faaliyetler ailenin geçimini sağlamaktan uzak olacaktır. Ekim dikim maliyetleri de düşünüldüğünde hane halkının insanca yaşamak için gerekli

olan standarttan epeyce uzak olacağı düşünülmektedir.

Çizelge 4.8. Arazi büyüklüğü

Arazi Büyüklüğü	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
5 dönümden az	8	15,7
5-20 dönüm	4	7,8
21-50 dönüm	20	39,2
51-80 dönüm	16	31,4
81-100 dönüm	3	5,9
100 dönümden fazla	0	0
Toplam	51	100

Araştırmaya katılan kadınların tarımsal faaliyetlerden devlet desteği alıp almadığı araştırılmış, %72,5'in destek aldığı, %27,5'in devlet desteği almadığı görülmüştür (Çizelge 4.9.).

Çizelge 4.9. Devlet desteği alıp almama durumu

Devlet desteği alınıyor mu	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
Evet	14	27,5
Hayır	37	72,5
Toplam	51	100

4.2. Kadın İşgücü ve Girişimcilik ile İlgili Bulgular

4.2.1. Araştırma Bölgesinde Kadın İşgücü Durumu

Kadınların kendi bakışı açısından aile içindeki asli görevlerinin ne olduğunu düşündüklerini belirlemek amacıyla altı seçenek arasında beşli likert ölçeği ile karşılaştırma yapmak ve önem derecelerini belirlemek amacıyla seçeneklere ağırlık verilmiş, ağırlıklar seçeneklerin yüzdeleriyle çarpılarak skorlar belirlenmiştir. Elde edilen skorlar sıralanarak altı seçenek arasında karşılaştırma yapılmış ve kadınların asli görevlerinin ne olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Alınan cevaplar incelendiğinde birinci sırada kadının kendi asli görevini eşi ve çocuğuna manevi destek olmak olarak gördüğü saptanmıştır. İkinci olarak Ailenin sosyal ilişkilerini düzenlemek, üçüncü olarak ise aile bütçesine katkı kadınlar tarafından asli görevleri olduğu düşünülmektedir. Evin geçimini sağlamak ve ev işi yapmak ise ankete katılan kadınların bakış açısına göre onların görevi değildir (Çizelge 4.10.). Aslında aileye destek olmak istiyorlar ancak bu görevin öncelikle eşlerine ait olduğunu düşünmektedirler.

Çizelge 4.10. Kadının aile içindeki asıl görevleri

Kriter	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Skor	Sıralama
	1	2	3	4	5		
Ev işi yapmak	19,61	33,33	1,96	43,14	1,96	274,51	5
Aile bütçesine katkı	0,00	13,73	21,57	43,14	21,57	372,55	3
Eşi ve çocuğuna manevi destek	0,00	0,00	3,92	78,43	17,65	413,73	1
Yaşlılara bakmak	0,00	1,96	41,18	50,98	5,88	360,78	4
Ailenin sosyal ilişkilerini düzenlemek	1,96	1,96	3,92	78,43	13,73	400,00	2
Evin geçimini sağlamak	21,57	52,94	1,96	15,69	7,84	235,29	6

Bu bölümde araştırmaya katılan kadınlara aile içindeki asıl görevleri ve ailedeki ekonomik rolünü belirleyici sorular sorulmuştur. İlk olarak kadının çalışmasının aile hayatına etkileri araştırılmıştır. Ankete katılan kadınlar birinci sırada kadının çalışmasının aile bütçesine katkısı olacağı görüşünü paylaşmaktadır. Bu da beklenen bir durumdur. Kadının çalışması aile bütçesine katkı sağlamasının yanında kadının sorumlulukları paylaşmasını ve bu sebeple de hane içinde söz hakkına sahip olmasını sağlayacaktır. Ayrıca çalışma hayatı kadına farklı bakış açıları kazandıracak, kendine güveni artacak ve kadının kendini geliştirmesini dolayısıyla çocuklarına da daha faydalı olmasını sağlayacaktır. Verilen cevaplara bakıldığında kadınların, kadının çalışmasının aile birliğini zayıflatmayacağını düşündükleri görülmektedir. Bu da modern dünyada kadının çalışmasının önemini göstermektedir. Kadının çalışması hayat tecrübesini artırır ve olaylara farklı bakış açılarından bakmasını sağlar. Çalışan kadın farklı sosyal ortamlarda bulunarak değişik fikir ve düşünceleri tecrübe ederek kendi haklarının neler olduğu bilincine varır ve bu hakların korunması için mücadeleder. Çalışan kadın ayrıca daha programlı hareket edeceğinden ev işlerini de programlayarak daha düzenli bir hayatı olur. Kadınlar çalıştıklarında aile birliğinin zayıflamayacağını, çocuklarına ayırdıkları zamanın daha az olmayacağını, ailenin sosyal ilişkilerinin zayıflamayacağını düşünmektedirler. Aksine çalıştıklarında çocuklarına ayıracakları zamanın daha kaliteli olacağını, ev işlerini daha planlı yapacaklarını düşünmektedirler (Çizelge 4.11.). Çalışma kadının hayatına; planlanmış zaman, özgüven, hayata daha pozitif bakma, daha bilinçli olma, sosyal ilişkilerin güçlenmesi, aile içinde söz hakkının artması, sosyal hayata katılma gibi olumlu sonuçlar getirmektedir.

Çizelge 4.11. Kadının çalışmasının aile üzerine etkileri

Kriter	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta derecede katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Skor	Sıralama
	1	2	3	4	5		
Aile birliği zayıflar	31,37	54,90	5,88	7,84		190,20	14
Aile bütçesine katkısı olur	0	0	0	76,47	23,53	423,53	1
Sorumluluk paylaşılır	0	1,96	1,96	90,20	5,88	400,00	2
Ev işleri programlanır	0	0	19,61	76,47	3,92	384,31	6
Haklar korunur	0	3,92	19,61	56,86	19,61	392,16	5
Eviyle daha az ilgilenir	13,73	49,02	17,65	7,84	11,76	254,90	11
Hayat tecrübesi artar	0	0	13,73	78,43	7,84	394,12	4
Kişisel gelişim artar	0	5,88	19,61	66,67	7,84	376,47	7
Çocuklara az vakit ayırır	27,45	43,14	19,61	7,84	1,96	213,73	13
Çocuklarına iyi eğitim verir	0	1,96	15,69	64,71	17,65	398,04	3
Daha uyumlu ve anlayışlı olur	0	3,92	29,41	64,71	1,96	364,71	8
Ailenin sosyal ilişkileri zayıflar	11,76	50,98	17,65	15,69	3,92	249,02	12
İşteki sıkıntısını eve yansıtır	11,76	41,18	25,49	19,61	1,96	258,82	10
Fazla yorulur ve yıpranır	9,80	43,14	25,49	17,65	3,92	262,75	9

4.2.2. Kadın Girişimcilik Faaliyetleri

Kadınlara son yıllarda ülkemizde kadınların girişimcilik faaliyetinde bulunma oranı artıyor mu sorusu yöneltilmiş, %90 oranında kadınların girişimcilik faaliyetinde bulunma (kendi işini yapan kadınların oranı) oranlarının arttığını düşündükleri görülmüştür (Çizelge 4.12.).

Kadının toplumsal rolünün öncelikle eş ve anne olarak belirlendiği özellikle az gelişmiş toplumlarda kadının girişimcilik faaliyetinde bulunması oldukça zordur. Kırsal alanda kadın girişimciliği yapacakları işler ve bu konudaki potansiyelleri düşünüldüğünde en az erkek girişimciliği kadar önemlidir. Kırsal kalkınmanın ana etkeni kadındır. Kadından bağımsız yapılan kırsal kalkınma çalışmalarının sonuca ulaşması pek de olanaklı değildir. Kadın ister kendi işi olsun ister ücretli çalışan konumunda olsun kalkınma faaliyetlerinin her aşamasında yer almaktadırlar. Nüfusun önemli bir kısmını oluşturan kadınların hem kendisine gelir getirerek ücretsiz aile işçisi konumundan çıkaracak bir işi olması hem de yöresinde istihdam sağlaması açısından girişimci olmaları aynı zamanda

yerelde ekonomik canlanma yaratırken dolayısıyla ülke ekonomisine katkı sağlayacaktır. Girişimci olan kadınlar daha iyi bir sosyal statüye sahip olacağından karar alma aşamalarında daha etkili olacaklardır. İşi ile ilgili olarak çeşitli kurum, tedarikçi vb. ile iletişim kuracak olan kadının özgüveni de buna bağlı olarak artacaktır. İşinden elde kazanç ile ilgili olarak söz sahibi kadının kendisi olacak ve ekonomik olarak da erkeğe bağımlılıktan kurtulacaktır. Son yıllarda kırsal kalkınma çalışmalarına ağırlık verilmesiyle birlikte kırsal kadının da devletin de desteği ile girişimcilik faaliyetleri artmış ancak daha kat edilmesi gereken uzun bir yol olduğu da bilinmektedir.

Çizelge 4.12. Kadınların girişimcilik faaliyetlerinin artıp artmama durumu

Girişimcilik oranı artıyor mu	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
Evet	46	90,19
Hayır	5	9,8
Toplam	51	100

Araştırmaya katılan kadınlara şu an herhangi bir girişimcilik faaliyetinde bulunup bulunmadıkları sorulmuş, %84,3 oranında herhangi bir girişimcilik faaliyetinde bulunmadıkları cevabı alınmıştır (Çizelge 4.13.).

Çizelge 4.13. Kadınların girişimcilik faaliyetinde bulunma durumu

Girişimcilik faaliyetinde bulunuyor musunuz	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
Evet	8	15,7
Hayır	43	84,3
Toplam	51	100

Kadınların girişimci olmayı isteme nedenleri aynı yöntemle araştırılmış ve onbir seçenek ile sunulmuştur. Girişimci olmayı istemelerinin birinci sırasında aile ihtiyaçlarını karşılamak için seçeneği gelmektedir. Bunun temelinde ise aile bütçesine katkı ve sosyal yaşama katılma istekleri yatmaktadır. İkinci sırada ekonomik açıdan bağımsız olma isteği yer almaktadır. Ekonomik açıdan bağımsız olmak çalışarak gelir elde etmek anlamına geldiğinden ilk seçeneği de desteklemektedir. Temelde kadınlar ekonomik bağımlılıktan kurtularak aile geçimine katkıda bulunmak istemektedirler. Üçüncü sırada iş yaşamına atılmak için seçeneği gelmektedir. Girişimci olma isteme nedenlerinin en son sırasında ise

mesleğini yapmak için seçeneği yer almıştır (Çizelge 4.14.). Kırsalda kadının esas mesleği ev ve tarla işleri olduğundan mesleklerini yapmak istememekte gelir getirici ve sosyal hayata katılabilecekleri bir yaşamı tercih etmektedirler. Bu da tüm kadınlar için istenen bir durumdur.

Çizelge 4.14. Kadınların girişimci olmayı isteme nedenleri

Kriter	Hiç Önemli Değil	Önemli Değil	Orta derecede Önemli	Önemli	Çok Önemli	Skor	Sıralama
	1	2	3	4	5		
Aile ihtiyaçlarının karşılanması	5,88	1,96	15,69	50,98	25,49	388,24	1
Ekonomik bağımsızlık isteği	6,38	17,02	23,4	38,3	23,4	380,83	2
İş yaşamına atılmak için	6,38	4,26	12,77	68,09	8,51	368,11	3
Sosyal ilişkiler için	6,38	10,64	19,15	55,32	8,51	348,94	4
İdealimi gerçekleştirmek için	6,38	27,66	34,04	21,28	10,64	302,15	8
Mesleğini yapmak için	6,38	36,17	29,79	19,15	8,51	287,23	10
Zamanımı değerlendirmek için	6,38	21,28	21,28	38,3	12,77	329,82	6
Yeterli sermayem olduğu için	8,7	26,09	39,13	10,87	15,22	297,85	9
İnsanlara faydalı olmak için	6,38	21,28	29,79	27,66	14,89	323,39	7
Deneyim ve bilgi sahibi olmak	6,38	14,89	23,4	42,55	12,77	340,42	5
Aileden devralma	8,7	28,26	41,3	15,22	6,52	282,61	11

Çanakale İli, Eceabat İlçesi, Bigalı Köyünde araştırmaya katılan kadınlara girişimciliğinin son yıllarda artmasının en önemli nedenleri yedi seçenek ile sorulmuştur. Araştırma sonucunda kadın gözüyle kadın girişimciliğinin artmasının en önemli nedeni olarak aile ekonomisine katkıda bulunma isteği olduğu belirlenmiştir.

Kadınların hayatındaki en önemli unsurlar aile ve çocuklar olduğundan çıkan sonuçlar anlamlıdır. Ülkenin içinde bulunduğu genel ekonomik koşullar ikinci sırada gelirken, ekonomik olarak eşine bağlı olan kadınlar için (ki araştırmaya konu olan kadınların büyük çoğunluğu ev hanımı) kadın girişimciliğinin artmasının en önemli nedeni ekonomik bağımsızlık elde etme isteği üçüncü sırada gelmektedir. Kadın girişimciliğinin artmasının en önemli nedenleri arasında finansal kaynakların artması seçeneği ise en son sırada bulunmaktadır (Çizelge 4.15.). Finansal kaynaklar ile ilgili olarak tespit edilen bu

sonuç köy kadınlarının uygulamada olan kırsal kalkınma fonlarından yeterince haberdar olmadığı desteklemektedir. Dolayısıyla kadınların bu fonlardan haberdar edilmeleri ve proje kapsamında bu fonlar aracılığı ile finansal destek sağlamaları teşvik edilmelidir.

Çizelge 4.15. Kadın girişimciliğinin son yıllarda artmasının nedenleri

Kriter	kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta derecede katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Skor	Sıralama
	1	2	3	4	5		
Ekonomik bağımsızlık	3,92	0,00	15,69	62,75	17,65	390,20	3
Aile ekonomisine katkı	3,92	0,00	3,92	56,86	35,29	419,61	1
Eğitim seviyesi artması	3,92	7,84	39,22	31,37	17,65	350,98	4
Örnek alma davranışı	3,92	3,92	56,86	19,61	15,69	339,22	5
Finansal kaynakların artması	5,88	31,37	33,33	27,45	1,96	288,24	6
Genel ekonomik koşullar	3,92	7,84	9,80	49,02	29,41	392,16	2

Kendi işini kurmak isteyen kadınların karşılaştıkları engeller araştırılmış ve beş seçenek arasında ekonomik bağımlılık seçeneği birinci sırada kabul görmüştür. Ekonomik olarak eşine bağımlı olan kadının toplumsal hayat içinde gerektiği gibi kabul görmemesi, alınacak kararlarda söz hakkının olmaması, kadının yeri evidir düşüncesini hakim kılmaktadır. Ekonomik özgürlüğünü elde eden kadının sosyal statüsü artacağından karar alma sürecine katılması da kolaylaşmaktadır.

İkinci olarak eğitim seviyesinin düşük olması da kadının kendi işini kumasındaki engellerden biri olarak görünmektedir. Araştırmaya katılan kadınlar cinsiyet ayrımcılığının kendi işlerini kurmakta çok önemli olmadığını düşünmektedirler (Çizelge 4.16.). Bu da ilk sıradaki cevapla çok fazla uyuşmamaktadır. Ekonomik bağımlılık esas olarak cinsiyet ayrımcılığının göstergelerinden biridir. Yine eğitim seviyesinin düşük olması da ailelerin kız çocuklarını okutmamasıyla bağlantılıdır. Bu da toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin göstergelerindedir.

Çizelge 4.16. Kendi işini kurmak isteyen kadınların karşılaştıkları engeller

Kriter	Hiç Önemli Değil	Önemli Değil	Orta derecede Önemli	Önemli	Çok Önemli	Skor	Sıralama
	1	2	3	4	5		
Düşük eğitim seviyesi	0	3,92	15,69	52,94	27,45	403,92	2
Toplumdaki statü	0,00	400	20,00	50,00	26,00	398,00	4
Cinsiyet ayrımcılığı	13,73	3,92	15,69	52,94	13,73	349,05	5
Yetersiz finansal destek	0	8,00	8,00	60,00	24,00	400,00	3
Ekonomik bağımlılık	0,00	7,84	3,92	62,75	25,49	405,88	1

4.3. Ekoturizm Potansiyeli ve Eğilimleri ile İlgili Bulgular

4.3.1. Bölgedeki Ekoturizm Potansiyeli

Bu bölümde Bigalı köyünde alternatif gelir kaynağı olabileceği düşünülen ekoturizm konusunda köy kadınlarının düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Köyde turizmin gelişmesinin kadınlar tarafından istenip istenmeme durumu araştırılmış ve %98,03 oranında turizmin gelişmesini istedikleri görülmüştür (Çizelge 4.17.). Turizm gelişirse gelir elde edecekleri yeni olanaklar bulacaklarının farkında olan kadınlar doğal olarak turizmin gelişmesini istemektedirler.

Ekoturizm kırsal kalkınma içerisinde ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi bileşenlerinden en önemlilerinden biridir. Son yıllarda kent yaşamının insanları bunaltması, deniz, güneş, kum üçlüsüne alternatif olarak tatil ve dinlenme arayışlarına girilmesi kırsal turizmin önem kazanmasını sağlamıştır. Belirli ilkeler çerçevesinde yapılan kırsal turizm faaliyetleri yöre halkının ekonomik sosyal ve kültürel olarak gelişmesini sağlaması yanında kırsal kadınların ekonomik hayata katılmalarının önünü açmıştır. Yöreye gelen turistler sayesinde değişik kültürler ve yaşam şekilleri ile tanışacaklar ve bunu kendi hayatlarında uygulamak isteyeceklerdir. Bu farklı kültürler kırsal kadının kişisel gelişimine de katkı sağlayacak olması bakımından önemlidir.

Çizelge 4.17. Köyde turizmin gelişmesini isteme durumu

Turizmin gelişmesi isteniyor mu	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
Evet	50	98,03
Hayır	1	1,96
Toplam	51	100

Kadınların köylerinde turizm faaliyetleri gelişmeye başlarsa, ücret karşılığı ya da kendi hesaplarına çalışarak hangi işlerden kazanç elde etmek istedikleri araştırılmıştır. Birinci sırada el sanatları satışı gelmektedir. Bu da beklenen bir durumdur. Çünkü kadınlar halen kendi kurdukları tezgahlarında el işlerini ve yiyecek satışı yapmaktadırlar. Yapabilecekleri tek iş bunlar olduğunu düşünmektedirler. Bu sebeple bu cevap şaşırtıcı olmamaktadır. Ev pansiyonculuğu yaparak gelir elde etme isteği ikinci olarak tercih edilen seçenektir. Kamp için arazi kiralama, lokanta işletmeciliği de takip eden seçeneklerdir (Çizelge 4.18).

Bu çizelgeden elde edilen sonuçlar köyde yaşayan kadınların aslında sahip oldukları bütün imkanları ekonomik değere dönüştürmeye istekli olduklarını ama nereden başlayacaklarını bilmediklerini göstermektedir.

Çizelge 4.18. Kadınlar hangi işlerden kazanç sağlamak istemektedir

Kriter	Kesinlikle Yapmak İstemem	Yapmak İstemem	Orta Derecede Yapmak İsterim	Yapmak İsterim	Kesinlikle Yapmak İsterim	Skor	Sıralama
	1	2	3	4	5		
Ev pansiyonculuğu yapmak	0	5,13	7,69	38,46	48,72	430,78	2
Otel kurup işletmek	15,38	66,67	15,38	0	2,56	207,67	9
Kamp için arazi kiralama	7,69	23,08	12,82	35,9	20,51	338,46	4
Lokanta işletmeciliği	10,26	41,03	10,26	25,64	12,82	289,74	5
Taşımıcılık	10,26	56,41	20,51	5,13	7,69	243,59	7
Rehberlik	10,26	48,72	20,51	5,13	15,38	266,67	6
Yiyecek vb. ürün satışı	2,56	10,26	2,56	46,15	38,46	407,68	3
El sanatları satışı	2,56	2,56	2,56	41,03	51,28	435,89	1
İşçilik	10,26	56,41	23,08	5,13	5,13	238,48	8

Çizelge 4.19’da köy kadınlarına ekoturizmi nasıl tanımladıkları altı seçenek kapsamında sorulmuştur. Sunulan seçenekler arasından yerel kültüre saygılı turizm, kırsalı geliştiren turizm ve doğayı koruyan turizm seçenekleri öncelikli olarak ifade edilmiştir. Ekonomik turizm ve daha fazla gelir getiren turizm seçenekleri ise kadınlar tarafından son sıralarda yer alan seçenekler olarak ifade edilmektedir. Bu tespitler ekoturizmin Bigalı Köyü kadınları tarafından doğru anlaşıldığını göstermektedir. Bu sonuç bir taraftan

alternatif gelir kaynakları oluştururken diğer taraftan doğal kaynakların korunmasının gerekliliği açısından önemli bir sonuçtur.

Çizelge 4.19. Ekoturizm kavramının nasıl tanımlandığı

Kriter	Kesinlikle katılmıyorum	katılmıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Skor	Sıralama
	1	2	3	4	5		
Ekonomik turizm	7,32	4,88	75,61	9,76	0,00	282,93	6
Doğayı koruyan turizm	2,44	4,88	75,61	14,63	0,00	297,56	3
Kırsalı geliştiren turizm	2,44	4,88	75,61	14,63	0,00	297,56	2
Yerel kültüre saygılı turizm	0,00	2,44	78,05	7,32	9,76	317,07	1
Kültür ve tarih turizmi	2,44	7,32	75,61	12,20	0,00	292,68	4
Daha çok gelir sağlayan turizm	2,44	7,32	78,05	9,76	0,00	290,24	5

Kadınların yörelerinde ekoturizm kapsamında hangi faaliyetleri yaptıkları araştırılmış skor sıralamasında birinci sırayı el sanatları ürünleri üretip satmak seçeneği almıştır. İkinci olarak ise yöresel yemek satışı seçeneği ve üçüncü sırada ise pansiyonculuk faaliyetleri olarak ifade edilmiştir.

Sunulan seçenekler arasında doğa koruma çalışmaları son sırada ifade edilen seçenektir. Doğa koruma çalışmaları kapsamında çevrenin kirletilmemesi için alternatif enerji kaynaklarının kullanılması, erozyonla mücadele ve bu amaçla ağaç dikim çalışmaları yapılması, doğal bitki türlerinin korunması çalışmaları, hayvan türlerinin korunması çalışmaları, doğal yaşamın korunması, doğal çevrenin korunması, doğal kaynaklarının ekonomik ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması gibi çalışmamalar sayılabilir. Ancak köydeki kadınlar bu tür çalışmaları yapan sivil toplum kuruluşlarının varlığından haberdar olmadıklarından, kendilerinin bu çalışmaları yapabileceklerini düşünmemektedirler. Buradan da anlaşılacağı üzere kadınlar kendi bildikleri alanlarda faaliyet göstermekte ve bu alanda gelir elde etmektedirler.

Çizelge 4.20. Kadınların ekoturizm kapsamında yaptıkları faaliyetler

Kriter	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Skor	Sıralama
	1	2	3	4	5		
Pansiyonculuk	28,57	53,06	0,00	6,12	12,24	220,41	3
Taşımacılık	30,61	65,31	0,00	0,00	4,08	181,63	7
Bal üretimi/satışı	30,61	65,31	0,00	0,00	4,08	181,63	6
Rehberlik	28,57	65,31	0,00	0,00	6,12	189,80	5
Doğa koruma çalışmaları	30,61	67,35	0,00	0,00	2,04	175,51	8
El sanatları üretip satmak	16,33	18,37	0,00	36,73	28,57	342,86	1
Yöresel yemek satışı	26,53	38,78	0,00	22,45	12,24	255,10	2
Diğer	28,57	57,14	10,20	0,00	4,08	193,88	4

4.3.2. Ekoturizme Bakış Açısı ve Eğilimleri

Bu bölümde ankete katılan köy kadınlarına ekoturizme bakış açısı ve bu konudaki eğilimlerini tespit etmeye yönelik sorular sorulmuştur. İlk olarak Bigalı Köyü'nün son yıllarda daha fazla insan tarafından tanınmasından ve köyünüze dışarıdan turistlerin gelmesinden memnun musunuz sorusu yöneltilmiş ve %96 oranında evet cevabı alınmıştır (Çizelge 4.21.). Köyde yaşayan kadınlar yörelerine turist gelmesine olumlu bakmaktadırlar. Çünkü turist gelirse el emeklerini satacak pazar oluşarak ve gelir elde edeceklerini düşünmektedirler. Yani yerel ekonomi canlanacaktır. Turistlere gününbirlik değil konaklamaya yönelik faaliyetlerde de bulunma imkânı sağlanırsa yerel halkın pansiyonculuk ve gıda alanında da gelir elde etme şansına sahip olabileceği görülmektedir.

Çizelge 4.21. Turist gelmesinden memnun olma durumu

Turist gelmesini istemisiniz?	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
Evet	49	96,1
Hayır	2	3,9
Toplam	51	100

İkinci olarak ankete katılan köy kadınlarına turizmin köydeki yaşam tarzı üzerinde bir etkisinin olup olmadığı sorulmuştur. Kadınların %90,2'si bu soruya evet cevabını vermiştir.

Çizelge 4.22. Turizmin yaşam tarzı üzerindeki etkisine bakış açısı

Turizmin yaşam tarzı üzerinde etkisi var mı?	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
Evet	46	90,2
Hayır	5	9,8
Toplam	51	100

Bu bölümde üçüncü olarak turizmin geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozup bozmayacağı hakkında kadınlara ne düşündükleri sorulmuştur. Kadınların %35,3 kadarı turizmin geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozacağını düşünürken, %64,7 kadarı bozmayacağını düşünmektedir (Çizelge 4.23.).

Sürdürülebilir turizm, doğal, çevresel, sosyal ve biyolojik kaynakların etkili kullanılması ve korunması ile mümkün olabilmektedir. Ekoturizm faaliyetleri yapılırken doğal, çevresel, kültürel, tarihi değerlere, doğal yaşama ve yerel halka saygılı olunması gerekir. Yerel ekonomiye getirisi düşünülmeli ve planlanmalıdır. Ekoturistlere ve yerel halka bu konuda eğitimler verilirse, yerele zarar vermeden, kalkınmasına katkıda bulunulacaktır. İşin sadece ekonomik boyutu düşünülmemeli turizm faaliyeti her yönden ele alınmalıdır. Sadece bugüne yönelik kısa vadeli düşünülmemeli gelecek nesillere iyi ve yaşanabilir bir çevre bırakmak için doğal çevrenin korunması önemlidir. Ekoturizm sürdürülebilirlik açısından doğal çevresin ve kültürel mirasın korunması temel olduğundan kırsala en uygun turizm çeşididir. Ekoturizm çevreyi tüm doğallığıyla kullanmak zorunda olduğundan her türlü yapaylığa engel olmakta betonlaşmaya izin vermemektedir. Turistlerin o yöreye gelmesine sebep olan tüm doğallıkları koruyarak sürekliliği sağlamaktadır. Tüm olumlu yanları yanında olumsuz etkileri de elbette ki bulunmaktadır. Ancak bu etkiler yerel halkın ve gelen turistin eğitilmesi ile kolaylıkla çözülebilecek sorunlardır. Genel olarak kırsal turizme ilgi duyan insanlar doğa bilinci gelişmiş, eğitilmiş kişiler olduğundan çevreye verecekleri minimum zarar düzgün planlama ve uyarılar ile önlenmektedir.

Çizelge 4.23. Turizmin geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozma durumu

Genel yapı bozulur mu?	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
Evet	18	35,3
Hayır	33	64,7
Toplam	51	100

Bigalı Köyü kadınlarına köyde turizmin gelişmesini sağlamakta asıl görevi kimin üstlenmesi gerektiği sorulduğunda %58,8'i muhtarlık cevabını verirken, %35,3 oranında köylünün kendisi yapmalıdır diye ifade etmiştir (Çizelge 4.24.).

Ekoturizm tüm paydaşların birlikte katılımıyla verimli sonuçlar verebilecek bir turizmdir. Yerel halkın kendisi, yerel yönetimler, seyahat acentaları, turistler hepsi bir bütün olarak aktivitelerin farklı alanlarında yer almaktadır. Ekoturizm sadece ekonomik yarar yönünden değil, sosyal, çevresel ve kültürel etkileri açısından da ele alınmakta olup, turistlere sunulan hizmet ve bu hizmetin ekonomik ve sosyal sonuç ve sorunları, bu sorunları çözmeye yönelik alınacak önlemler ve politikalar kırsal turizmin farklı paydaşlarının birlikte çalışacağı alanlardır. Asıl görev aslında kırsal turizm faaliyetinin içinde olan herkesindir.

Çizelge 4.24. Turizmin gelişmesinde temel aktör

Asıl görev kimin?	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
Köylünün kendisi	18	35,3
Muhtarlık	30	58,8
Kaymakamlık	1	2,0
Valilik	2	3,9
Toplam	51	100

Kadınlara köyde turizm faaliyetleri gelişmeye başlarsa turizmde ücret karşılığında veya kendi hesabına çalışarak kazanç sağlamak isteyip istemedikleri sorulmuş, %76,5 oranında kadınlar çalışmak istedikleri cevabını vermişlerdir (Çizelge 4.25.).

Kırsal kadının çalışarak kazanç elde etmesi ekonomik açıdan aile ekonomisine katkı sağlayarak yaşam standardını yükselmesini sağlamanın yanında, kadının farklı kültürlerle tanışmasını sağlayacak, sosyal ve kültürel olarak gelişmesine katkı sağlayacak dolayısıyla kadının özgüveninin artmasına katkıda bulunacaktır. Kadın ekonomik bağımlılıktan kurtulacaktır. Özgüveni artan kadın karar alma ve temsil mekanizmalarında daha çok söz alacak ve kendini ifade etme imkânı bulacaktır. Kişisel gelişimi artan kadın çocuk

yetiştirmede de daha bilinçli olacak ve gelecek nesillerin daha bilinçli olmasını sağlayacaktır. Görüldüğü üzere kadının çalışması kendine sağladığı faydalar yanında toplumun gelişmesi ve kalkınması açısından da önemlidir.

Çizelge 4.25. Turizmde çalışarak kazanç sağlama durumu

Turizmden kazanç sağlamak ister misiniz?	Sayı (Kişi)	Yüzde(%)
Evet	39	76,5
Hayır	12	23,5
Toplam	51	100

Kadınların girişimci olmayı istemeleri ile kırsal turizmin köydeki geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozup bozmayacağı durumları beraber incelendiğinde, üzerinde durulan özellik bakımından değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olduğu görülmüştür (P<0,05).

Girişimci olmak isteyen kadınların %29,7'si turizmin geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozacağını, %70,3'ü ise turizmin geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozmayacağını bu sebeple girişimci olmayı düşünmektedir. Girişimci olmayı istemeyen kadınların %64,3'ü turizmin geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozacağını, bu sebeple girişimci olmayı istemediklerini, %35,7'si ise turizmin geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozmayacağını ve bu yargıya rağmen girişimci olmayı istememektedir. (Çizelge 4.26.)

Çizelge 4.26. Ekoturizmin doğal çevreyi bozacağı düşüncesi ile kadınların girişimci olma istekleri arasındaki ilişki

Girişimci olmayı isteme	İsteyen		İstemeyen	
	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
Turizm Genel Yapıyı Bozar				
Evet	11	29,7	9	64,3
Hayır	26	70,3	5	35,7
Toplam	37	100	14	100

$\chi^2 = 5,088$; P Değeri= 0,024

Turizmin köydeki gelişmesini sağlamakla asıl görevi kimin üstlenmesi gerektiği ile kadınların yaş durumları beraber incelendiğinde, üzerinde durulan özellik bakımından değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olduğu görülmüştür (P<0,05).

Turizmin gelişmesinde asıl görevin köylünün kendisi olduğunu düşünen kadınların %88,9'u altmış yaşın altında, %11,1'i altmış yaşın üzerindedir. Turizmin gelişmesinde asıl görevin köylünün kendisi dışında diğer paydaşların (Valilik, Kaymakamlık, Muhtarlık vb.)

olduğunu düşünenlerin %51,5'i altmış yaşın altında, %48,5'i ise altmış yaşın üstündedir (Çizelge 4.27.). Dolayısıyla yaşça daha genç olan kadınların köylerinde turizmin gelişmesini sağlamakta kendilerinin rol almaya istekli olduklarını söylemek mümkündür.

Çizelge 4.27. Yaş ile köyde turizmin gelişmesini sağlamakta asıl görevi kimin üstleneceği arasındaki ilişki

Asıl görev kimin	Köylünün kendisi		Diğer	
	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
<60	16	88,9	17	51,5
>61	2	11,1	16	48,5
Toplam	18	100	33	100

$\chi^2 = 7,124$; P Değeri= 0,008

Turizmin köydeki gelişmesini sağlamakla asıl görevi kimin üstlenmesi gerektiği ile kadınların aylık gelir durumları beraber incelendiğinde, üzerinde durulan özellik bakımından değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olduğu görülmüştür (P<0,05).

Turizmin gelişmesinde asıl görevin köylünün kendisi olduğunu düşünen kadınların %50'sinin aylık geliri 1000 TL'nin altında, %50'sinin aylık geliri 1000 TL'nin üstündedir. Gelirin bu düşünce üzerinde fark yaratan bir etkisi olmadığı görülmektedir. Turizmin gelişmesinde asıl görevin diğer paydaşlar olduğunu düşünenlerin %81,8'inin aylık geliri 1000 TL'nin altında, %18,2'sinin aylık geliri ise 1000 TL'nin üstündedir (Çizelge 4.28.).

Çizelge 4.28. Gelir ile köyde turizmin gelişmesini sağlamakta asıl görevi kimin üstleneceği arasındaki ilişki

Asıl görev kimin	Köylünün kendisi		Diğer	
	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)	Sayı (Kişi)	Yüzde (%)
<1000	9	50	27	81,8
>1001	9	50	6	18,12
Toplam	18	100	33	100

$\chi^2 = 5,680$; P Değeri= 0,017

Turizmin köydeki gelişmesini sağlamakla asıl görevi kimin üstlenmesi gerektiği ile turizmin köydeki geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozup bozmayacağı durumları beraber incelendiğinde, üzerinde durulan özellik bakımından değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olduğu görülmüştür (P<0,05).

Turizmin gelişmesinde asıl görevin köylünün kendisi olduğunu düşünen kadınların %16,7'si turizmin doğal çevreyi ve geleneksel kültürü bozacağını, %83,3'ü turizmin doğal çevreyi ve geleneksel kültürü bozmayacağını düşünmektedir. Turizmin gelişmesinde asıl görevin diğer kurumlar olduğunu düşünen kadınların %51,5'i turizmin doğal çevreyi ve geleneksel kültürü bozacağını, %48,5'i ise turizmin doğal çevreyi ve geleneksel kültürü bozmayacağını düşünmektedir (Çizelge 4.29.).

Çizelge 4.29. Turizmin geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozacağı ile köyde turizmin gelişmesi sağlamakta esil görevi kimin üstlenmesi gerektiği üzerindeki etkisi arasındaki ilişki

Asıl görev kimin	Köylünün kendisi		Diğer	
	Sayı (Kişi)	Yüzde(%)	Sayı (Kişi)	Yüzd (%)
Evet	3	16,7	17	51,5
Hayır	15	83,3	16	48,5
Toplam	18	100	33	100

$$\chi^2 = 5,934; P \text{ Değeri} = 0,015$$

Kadınların bölgelerine ziyaretçi/turist gelmesine bakışı değerlendirilmiş %92'sinin kesinlikle karşı değilim cevabını verdiği görülmüştür. (Çizelge 4.30) Kadınlar bölgelerine ziyaretçi gelmesine olumlu yaklaşmakta ve bunun kendileri için olumlu yönlerinin farkındadırlar. Bölgeye ziyaretçi gelmesi tezgâhlarında daha çok satış yapacakları dolayısıyla gelir elde edeceklerinden refah seviyelerinin artmasını sağlayacaktır.

Çizelge 4.30. Kadınların bölgelerine turist gelmesi konusundaki bakış açısı

Kriter	Kesinlikle Karşırım	Karşırım	Orta Derecede Karşırım	Karşı Değilim	Kesinlikle Karşı Değilim
	1	2	3	4	5
Bölgene ziyaretçi/turist gelmesini değerlendiriniz	0	0	3,92	3,92	92,16

Bölgede ekoturizm faaliyetlerinin artmasının yöre halkına faydasının olup olmadığı konusu yöre halkının bu konuda ne düşündüğü bağlamında incelenmiştir. Yöre halkının %90'ı ekoturizmin artmasının kesinlikle fayda sağlayacağını düşünmektedir (Çizelge 4.31) Ekoturizm faaliyetleri yapılan bölgelerde eğer ekoturizmin tüm ilkeleri gözetilerek

yapılırsa yöre halkının gelir kaynaklarının artmasını dolayısıyla refah seviyelerinin de artmasını sağlamaktadır. Bunun yanında sosyal hayatlarının olumlu yönde değişmesi, değişik insanlar ve kültürlerle tanışılması kırsal halkın hayata ve insanlara bakış açıları üzerinde olumlu etkiler bırakmaktadır

Çizelge 4.31. Bölgede ekoturizmin artmasının yöre halkına faydası

Kriter	Kesinlikle fayda sağlamaz	Fayda sağlamaz	Orta derecede fayda sağlar	Fayda sağlar	Kesinlikle fayda sağlar
	1	2	3	4	5
Bölgede ekoturizm artsa bu köyün insanına fayda sağlar mı	0	0	3,92	5,88	90,20

4.3.3. Bigalı Köyü'nde Mevcut Durum, Sorunlar ve Ekoturizmin Gelişmesi İçin Yapılabilecekler

Bigalı yöresine özgü değerlerin neler olduğu yöre halkına sorularak değerlendirilmiş, yedi seçenek arasında değerlendirme yapmaları istenmiştir. Yöre halkı birinci sırada kırsal dokunun (tarihi evler, sokaklar vb.) yörelerine özgü olduğu konusunda değerlendirmede bulunmuştur. İkinci sırayı ise geleneksel el işleri almış bunu tabiat dokusu izlemiştir. En son sırayı ise yöresel yemekler seçeneği almıştır (Çizelge 4.32).

Çizelge 4.32. Bigalı Köyü'ne özgü değerler

Kriter	Kesinlikle Katılmıyor	Katılmıyor	Orta Derecede Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Skor	Sıralama	
	1	2	3	4	5		
Kırsal doku (tarihi evler, sokaklar)				52,94	47,06	447,06	1
Tarımsal ürünler		11,76	5,88	56,86	25,49	396,08	6
Yöresel ürünler		7,84	3,92	58,82	29,41	409,80	5
Tarihi ve kültürel değerler				54,90	45,10	445,10	2
Geleneksel el işleri		7,84		64,71	27,45	411,76	4
Yöresel yemekler		11,76	7,84	58,82	21,57	390,20	7
Tabiat dokusu		3,92	3,92	58,82	33,33	421,57	3

Bigalı Köyü'nün en önemli sorunları sekiz seçenek arasında değerlendirilmiş ve yöre halkının en önemli sorun olarak birinci sırada genç iş gücünün yok denecek kadar az olması seçeneğini seçtiği görülmüştür. Gerçekten de köydeki gözlemlerde de köyde genellikle kırk yaş üstü insanların yaşadığı, gençlerin daha iyi iş imkanı ve daha iyi yaşam standartları için göç ettikleri tespit edilmiştir. Ekoturizmin bir diğer faydası da burada ortaya çıkmaktadır. Ekoturizm faaliyetleri arttığında köydeki iş imkanları da artacak geriye göç olayı işleyecektir. İş imkanı olmaması durumunda git gide köy tamamen küçülecek ve sonunda yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalacaktır. Aynı şekilde ikinci sırayı köyden kente göç seçeneği almıştır. Buradan da anlaşılacağı üzere köyün en büyük sorunu göç sorunudur. Sorunlar arasında en son sırayı ise altyapı yetersizliği seçeneği almıştır (Çizelge 4.33.). Çünkü köyde kanalizasyon, asfalt yol ve içme suyu şebekesi bulunduğundan yöre halkı bu konuda sıkıntı yaşamamaktadır.

Çizelge 4.33. Bigalı Köyü'nün en önemli sorunları

Kriter	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derecede Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Skor	Sıralama
	1	2	3	4	5		
Genç işgücünün olmaması	0	0	0	27,45	72,55	472,55	1
Köyden kente göç	0	1,96	1,96	50,98	45,10	439,22	2
Ekonomik güçlükler	0	1,96	5,88	50,98	41,18	431,37	3
İşsizlik	0	7,84	19,61	47,06	25,49	390,20	6
Yatırımların yetersiz olması	0	3,92	19,61	49,02	27,45	400,00	5
Yetersiz finansal destek	0	13,73	15,69	50,98	19,61	376,47	7
Altyapı yetersizliği	27,45	62,75	9,80	0	0	182,35	8
Üst yapı yetersizliği	0	0	7,84	76,47	15,69	407,84	4

Bigalı Köyü'nde turizme yönelik olarak ne tür aktiviteler yapılabileceği araştırılmış, birinci sırayı el sanatları üretimi ve satışı almıştır (Çizelge 4.34). Köyde halen yapılmakta olan bu aktivite köy meydanı ve satış sokağında kadınların kendi tezgâhlarında ürettiği ürünleri satması şeklinde devam etmektedir. İkinci sırayı ise geleneksel tarım ürünleri ve yemek çeşitlerinin üretimi ve satışı almıştır. Yine kadınlar kendi tezgâhlarında el sanatları

ürünleri ile beraber ev yapımı tarhana, salça, turşu, reçel vb. ürünlerin de satışını gerçekleştirmektedirler. Bu sebeple bu sonuçların çıkması beklenen ile örtüşmektedir. Ayrıca geleneksel mimariye sahip evlerde ziyaret ve konaklama seçeneği üçüncü sırada yer almıştır. Bigalı köyündeki evler genellikle geleneksel olarak doğal taş ev olarak yapılmış olup bu evlerin pansiyon olarak işletilmesi yöre halkı için iyi bir gelir kaynağı olacaktır. Turistlerin sebze meyveleri kendilerinin toplamalarına olanak sağlayan bahçe gezileri de Bigalı Köyü'nde yapılabilecek aktiviteler arasındadır. Son yıllarda ülkemizde oldukça popüler hale gelmiş olan bu ekoturizm faaliyeti yöre halkına gelir sağlaması açısından ve yöre kadınlarının rahatça bu işi yürütebilecek olmasında dolayı önemlidir. Turistler için rehberlik hizmeti seçeneği ise en son sırada yer almaktadır. Çünkü Kadınlar bu konuda kendilerini yetersiz görmekte ve ayrıca özgüven sorunu yaşamaktadırlar. Oysaki gerekli eğitimler verildiğinde bu durumun üstesinden geleceklerine şüphe yoktur.

Çizelge 4.34. Bigalı Köyü'nde turizme yönelik olarak yapılabilecek aktiviteler

Kriter	Kesinlikle Katılmıyor	Katılmıyor	Orta Derecede Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Skor	Sıralama
	1	2	3	4	5		
Geleneksel mimariye sahip evlerde ziyaret ve konaklama	0	1,96	1,96	49,02	47,06	441,18	3
Bahçe gezileri	0	3,92	10,00	50,98	35,29	418,24	4
Turistler için rehberlik hizmeti	0	1,96	23,53	49,02	25,49	398,04	8
El sanatları ürünleri üretim ve satışı	0	1,96	1,96	47,06	49,02	443,14	1
Tarım ürünleri ve yemek satışı	0	1,96	1,96	47,06	49,02	443,14	2
El sanatları sergileri düzenlenmesi	0	1,96	28,00	37,25	33,33	403,61	7
Festivaller organize edilebilir	0	1,96	25,49	35,29	37,25	407,84	5
Doğa yürüyüşleri vb. düzenlenebilir	0	0	23,53	47,06	29,41	405,88	6

Bigalı ve çevresinde turizmin geliştirilmesi için neler yapılması gerektiği bu konuda yöre kadınlarının düşünceleri araştırılmış, birinci sırayı tanıtıma ağırlık verilmeli seçeneği almıştır (Çizelge 4.35.). Yöre halkına ve yörede çalışanlara yönelik turizm eğitim programı hazırlanmalı seçeneği ikinci sırayı almıştır. Festival ve şenlik organizasyonları üçüncü sırayı alırken, kadınlara gerekli eğitimler verildiğinde turizm alanında yörelerinde yapacakları çok şey olacağı düşünülmektedir. Araştırmaya katılan kadınlar köylerinde turizmin geliştirilmesi için kurumlar arası koordinasyonun olmasını, hizmet kalitesinin yükseltilmesini ve restorasyon çalışmalarının yapılması gerektiğini düşünmektedirler.

Çizelge 4.35. Bigalı ve çevresinde turizmin geliştirilmesi için neler yapılmalıdır

Kriter	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Skor	Sıralama
	1	2	3	4	5		
Tanıtıma ağırlık verilmeli	0	0	1,96	52,94	45,10	443,14	1
Turizm derneği kurulmalı	0	3,92	43,14	29,41	23,53	372,55	5
Turizm eğitimi verilmeli	0	0	35,29	37,25	27,45	392,16	2
Restorasyon çalışmaları	0	0	43,14	41,18	15,69	372,55	5
Hizmet kalitesi yükseltilmeli	0	0	41,18	45,10	13,73	372,55	5
Kurumlar arası koordinasyon	0	0	39,22	47,06	13,73	374,51	4
Festival organizasyonları	0	0	35,29	43,14	21,57	386,27	3

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı; tarihi ve kültürel açıdan özel bir öneme sahip olan Çanakkale İli, Eceabat İlçesi, Bigalı Köyünde kadın girişimciliği ile ekoturizm potansiyeli arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Türkiye’de uygulanan kırsal kalkınma politikalarının amaçları incelendiğinde bölgesel zenginliklerin değerlendirilmesinde özellikle kadın ve genç girişimcilerin çeşitli fonlarla desteklenmesi ve kadın emeğinin ekonomik değere dönüştürülmesi temel hedefler arasındadır. Dolayısıyla yapılan araştırma kırsalda kadın girişimcilik potansiyelinin, farkındalığının, bilinç düzeyi ve eğilimlerinin belirlenmesi açısından önemlidir.

Köyün temel geçim kaynağı tarım olarak görülmesine rağmen, yetersiz arazi ve hayvan varlığı ile düşük tarımsal gelir ve buna bağlı olarak göç kaçınılmaz olmuştur. Köyde yaşayan kadınlar küçük el sanatları ve kendi ürettikleri gıda maddelerinin satışından bir miktar kazanç sağlamakla birlikte köyün sahip olduğu diğer kültürel, tarihi ve ekonomik dinamikler yeterince kullanılmamaktadır. Bu sorunlardan yola çıkarak Çanakkale İli, Eceabat İlçesi, Bigalı Köyü’nde sürekli ikamet eden kadınların tamamıyla anket yapılarak demografik özellikler, tarımsal varlıklar, geçim kaynakları ve ekoturizm potansiyeli öncelikle tespit edilmiştir. Daha sonra kadınların girişimcilik konusundaki eğilimleri, ekoturizme bakış açıları, kırsal kalkınma destek ve fonları ile ilgili bilinç düzeyleri ve eğilimleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Tam sayım yöntemiyle oluşturulan veri seti; ortalama değerler, oran ve yüzdeler Ki-kare analizleri ve Likert ölçeği yöntemleriyle analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür;

1. Anket sorularına cevap veren kadınların %33,3’ü 30-50 yaş aralığında, %66,7’si ise 50 yaş üzerinde olup büyük çoğunluğu (%82,4) ilkokul mezunu ve %86,3’ü ev hanımıdır.
2. Araştırma bölgesindeki kadınların %72,6’sı geçimini tarımdan sağlarken, turizmin geçim kaynağı olduğunu belirtenlerin oranı sadece %7,8 dir.
3. Gelir dağılımı 8100-1000 TL/Yıl diliminde yoğunlaşmaktadır (%47,1).
4. Araştırmaya katılan kadınların sahip oldukları arazi büyüklüğü, 21-50 dönüm araziye sahip olanlar %39,2, 51-80 dönüm araziye sahip olanlar %31,4’tür.
5. Sahip olduğu bu ekonomik varlıklardan yola çıkıldığında kadınların %98,0’i gelir kaynaklarının yeterli olmadığını ifade etmiştir.

6. Ankete katılan kadınların tarımsal desteklemelerden faydalanıp faydalanmadığı sorulduğunda %72,5'i evet %27,5'i ise hayır cevabını vermiştir.
7. Araştırma bölgesindeki kadınların %84,3'ü herhangi bir girişimcilik faaliyetinde bulunmadığını ifade ederken, %98,3'ü köylerinde kırsal turizmin gelişmesini istediklerini belirtmişlerdir.
8. Ayrıca son yıllarda köye daha fazla turist gelmesi ve köyün tanınırlığının artmasından memnun olanların oranı %96,0 dır.
9. Araştırma kapsamında turizmin köydeki yaşam tarzı üzerinde bir etkisinin olup olmadığı sorulmuş ve %90,2 oranında olumlu bir etkisi olacağını düşünüldüğü belirtilmiştir.
10. Turizmin geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozup bozmayacağı hakkında kadınların ne düşündüğü araştırılmış, %35,3 oranında bozacağı ifade edilirken %64,7 oranında bozmayacağını düşünüldüğü belirlenmiştir
11. Köyde turizmin gelişmesini sağlamakta asıl görevi kimin üstlenmesi gerektiği sorusuna verilen cevap ise %58,8 oranında muhtarlık ve diğer paydaşlar, %35,3 oranında köylünün kendisi şeklindedir.
12. Köyde turizm faaliyetleri gelişmeye başlarsa turizmde ücret karşılığında veya kendi hesabınıza çalışarak kazanç sağlamak isteyip istemedikleri araştırılmış, %76,5 oranında kadın çalışmak istedikleri cevabını vermiştir.
13. Kadınların girişimci olmayı istemeleri ile kırsal turizmin köydeki geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozup bozmayacağı durumları beraber incelendiğinde, üzerinde durulan özellik bakımından değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olduğu görülmüştür ($P<0,05$). Girişimci olmak isteyenlerin %70,3'ü turizmin doğal çevreyi ve geleneksel kültürü bozmayacağını düşünürken, girişimci olmak istemeyenlerin %64,3'ü bozabileceğini ifade etmiştir.
14. Turizmin köydeki gelişmesini sağlamakla asıl görevi kimin üstlenmesi gerektiği ile kadınların yaş durumları beraber incelendiğinde, üzerinde durulan özellik bakımından değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olduğu görülmüştür ($P<0,05$). İki değişkenin aralarındaki ilişki incelendiğinde 60 yaşından küçük kadınlar köydeki turizmin gelişmesi konusunda yapılacak faaliyetlerin kendisi tarafından yapılması gerektiğini söyleyenlerin oranı %88,9 iken 60 yaşından büyük olanlarda bu oran %51,5 olarak hesaplanmıştır.
15. Turizmin köydeki gelişmesini sağlamakla asıl görevi kimin üstlenmesi gerektiği ile kadınların aylık gelir durumları beraber incelendiğinde, üzerinde durulan özellik

bakımından değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olduğu görülmüştür ($P<0,05$). Gelir seviyesi yıllık 1000 TL'nin altında olanların %81,8'i bu görevi diğer paydaşların üstlenmesi gerektiğini ifade ederken, 1000 TL'nin üzerinde olanlarda bu oran %18,1 olarak hesaplanmıştır.

16. Turizmin köydeki gelişmesini sağlamakla asıl görevi kimin üstlenmesi gerektiği ile turizmin köydeki geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozup bozmayacağı durumları beraber incelendiğinde, üzerinde durulan özellik bakımından değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olduğu görülmüştür ($P<0,05$). Turizm faaliyetini köylünün kendisi yapmalıdır diyenlerin %83,3'ü yapılacak faaliyetlerin doğal çevre ve geleneksel kültürü bozmayacağını ifade ederken, bozacağını düşünenlerde bu oran %16,7 olarak hesaplanmıştır.

Beşli Likert Ölçeği ile yapılan skor analizlerinden elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibi sıralanabilir;

17. Kadının aile içindeki asıl görevinin eşi ve çocuğuna manevi destek sağlamak, kadının çalışması ile aile bütçesine katkı sağlanacağı, kadın girişimciliğin son yıllarda artmasının en önemli nedeni ise aile ekonomisine katkıda bulunma isteği ön plana çıkan tercihlerdir.
18. Kendi işini kurmak isteyen kadınların karşılaştıkları engellerde ekonomik bağımlılık birinci sırada, girişimci olmayı isteme nedeni ise aile ihtiyaçlarını karşılamak ön plandaki seçeneklerdir.
19. Yine bu analizlerde kadınların ekoturizm ile ilgili bakış açıları sorulduğunda “gelenek ve göreneklere saygılı turizm” olduğu düşüncesi birinci sırada yer almıştır.
20. Bigalı köyünün en önemli sorunları arasında genç işgücünün çok az olması, köyden kente göç öncelikli sorunlar olarak belirlenmiştir.
21. Bigalı Köyü'nün yöresel değerleri olarak kırsal doku, tarihi ve kültürel değerler ön plana çıkan seçeneklerdir.
22. Bigalı'da ekoturiz faaliyetleri olarak el sanatları, geleneksel yemekler, geleneksel mimariye sahip evlerde konaklama faaliyeti öncelikli önerilerdir.
23. Ekoturizmin geliştirilmesi için ise tanıtım ve eğitim faaliyetlerine öncelikli olarak ihtiyaç duyulduğu köydeki kadınlar tarafından ifade edilmiştir.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre belirlenen sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür;

1. Köyde bulunan Atatürk Evi'nin ziyarete açık olması, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 57. Alay yürüyüşünü buradan başlatması, yürüyüş yolunun ve evin

ziyaretçiler tarafından ilgi görmesini sağlamaktadır. Ancak şehitlik gezi ve turları kapsamında köye uğranmadan geçilmektedir. Gelen turistlerin yemek yiyebilecekleri, bir şeyler içebilecekleri ve konaklayabilecekleri mekanlar bulunmamaktadır. Sadece meydandaki köy bakkalı bu tür ihtiyaçları kısmen karşılamaktadır. Köyde girişimcilik hevesi ve potansiyeli olan kadınların desteklenmesi ve teşvik edilmesi ile bu tip mekanların oluşturulması hem köye ekonomik katkı sağlayacak hemde gelen turistlere manevi bir ziyaret imkanı sağlayacaktır.

2. Yeterli iş imkanı olmaması sebebiyle genç nüfus göç etmektedir. Köydeki yaş ortalaması 50'nin üzerindedir. Genç nüfusun göç etmesini önleyecek iş olanakları yaratılırsa gençler kendi yörelerinde gelir elde etme imkanı bulacaklarından göç etmeyecekler kendi bölgelerinde katma değer yaratacaklardır. Bölgenin sahip olduğu ekoturizm potansiyeli de dikkate alınarak, uygulamada olan kırsal kalkınma fonları kapsamında geliştirilecek projeler ile köye istihdam katkısı sağlanabilecektir.
3. Köyde ekoturizm konusunda girişimcilik isteği mevcut olmasına rağmen turizm alanında yatırım bulunmamaktadır. Ayrıca bu konuda uygulanan kırsal kalkınma politikalar, verilen destek ve fonlar konusunda bilinç düzeyi yeterli değildir. Ekoturizm faaliyeti yapmak isteyen kadın girişimcilerin eğitim ve tanıtım çalışmaları ile farkındalık düzeyleri artırılarak ilgili fonlardan köye aktarılmasına yardımcı olunmalıdır. Bu faaliyetlerde Üniversite de dahil tüm yerel paydaşlar rol almalıdır.
4. Bigalı Köyü kırsal turizm için en önemli kaynaklardan biri olan bozulmamış doğa yapısına sahiptir. Ayrıca bölge tarihi milli park sınırları içinde yer aldığından korunan bir bölgedir. Ancak bu özellik bölge halkı tarafından kırsal turizm için yeterince kullanılmamaktadır. Turizm bilincinin yerleşmemiş olması, yerel halkın turizmden anladığı küçük birkaç tezgâhta el emeği ürünlerini satmaktan ibarettir. Dolayısıyla köyün kırsal turizm potansiyeli yeterince kullanılmamaktadır. Bu kapsamda Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı ile işbirliği yapılmalıdır.
5. Köyde tarım arazisi ve hayvan varlığı az olduğu için tarımsal gelir köy halkına yetmemektedir. Dolayısıyla ekoturizmin köyde teşvik edilmesi ilave gelir kaynakları sağlayacaktır. Ancak alternatif faaliyetler geliştirilirken tarımın yapısının korunması bölgenin tarımsal üretim potansiyelinde ekoturizmin bir parçası olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

6. Köye özel araç dışında ulaşım imkanı bulunmamaktadır. Eceabat Belediyesi ve köy muhtarlığı ortaklaşa köye düzenli otobüs seferleri düzenleyerek daha fazla turist gelmesini sağlayabilir.
7. Köy tarihi ve kültürel açıdan çok önemli bir yere sahip olması ve şehitliklere çok yakın olmasına rağmen tanınırlığı yeterli değildir. Bu kapsamda köyde konaklayabilecek ve yeme içime ihtiyacını karşılayacak mekanlar, çay bahçesi, dinlenme alanları, piknik alanlarının geliştirilmesi, bisiklet ve doğa yürüyüş yollarının oluşturulması, hediyelik eşya satış noktalarının artırılması, festival vb. sosyal aktivitelerin düzenlenmesi gerekmektedir.
8. Köyün tanınırlığının artırılması için tüm yerel paydaşların katılımıyla reklam ve tanıtım faaliyetlerine ağırlık verilmelidir.

Özetleyecek olursak; Kırsal kalkınma çalışmalarında kadınlar en önemli aktörlerden biridir. Kadın faktörünün içinde yer almadığı kalkınma çalışmaları başarılı olmaktan uzaktır. Kırsal alanda kadınların ücretsiz aile işçiliği konumundan çıkarılıp girişimcilik ve liderlik özelliklerinin ortaya çıkarılması, kadınların kalkınma çalışmalarında aktif olarak yer alması için tüm paydaşlar ortaklaşa çalışarak gereken eğitim ve destekleri sağlanmalıdır.

Çanakkale İli, Eceabat İlçesi, Bigalı Köyünde ekoturizm bölge kalkınması için büyük önem taşımaktadır. Ekoturizm yerelde istihdam sağlamanın yanında yöre halkının sosyo kültürel kalkınmasında da önemli bir yere sahiptir. Bu açıdan desteklenmeli ve teşvik edilmelidir. Ekoturizmin ana insan kaynağı kadınlardır. Kırsal kadınların girişimcilik anlamında eğitilmesi, bilinçlendirilmesi ve teşvik edilmesi gerekmektedir. İstihdam ve iş olanakları arttığında genç nüfusunda kentlere göçü önlenmiş olacaktır. Planlı ve yasal çerçevesi çizilmiş yatırımlar hem yerelin kalkınmasını sağlayacak hem de kırsal alanda kadınların ücretsiz aile işçisi konumundan çıkarak emeklerinin karşılığını alabilecekleri bir konuma gelmelerini sağlayacaktır. Sosyo kültürel açıdan kendini geliştirmiş kadınlar hem aile içinde daha özgüvenli olacaklar ve çocuklarına da daha farklı yaklaşımlar geliştirmelerine olumlu katkılar yapacaklardır. Öte yandan emeğinin karşılığını alan kadınların özgüvenleri de artacak hayata bakış açıları daha sağlıklı olacaktır. Bu da onların daha mutlu insanlar olarak daha mutlu ve özgüveni gelişmiş çocuklar yetiştirmelerini sağlayacaktır. Bu da yerel kalkınmanın yanında ülke kalkınmasına da faydasının olacağı açıktır.

KAYNAKLAR

- Akay B., Zengin B., 2012. Ekoturizm kaynaklarının geliştirilmesi: Doğu Marmara Bölgesi Örneği. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi., 14 (23):115-122.
- Akkiprik A., 2011. Hatay İli Samandağ İlçesi Ekoturizm Kullanımına Yönelik Peyzaj Potansiyelinin Saptanması. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Türkiye.
- Albayrak F., 2010. Korunan Alanların Ekoturizm Gelişimine Etkileri: Camili Biyosfer Rezervi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Artvin Çoruh Üniversitesi, Türkiye.
- Alüftekin N., (b.t.). Girişimcilik, Liderlik ve Kadın. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Türkiye Ziraat Odaları Birliği. Ortak çalışması. <https://www.tzob.org.tr/File/Download?quid=7042bf44-1fd3-4541..pdf> erişim tarihi. 15.02.2016
- Anonim, (b.t.). Eceabat. Eceabat Belediyesi Yayını
- Anonim, (b.t.). Ekoturizm Nedir. ekoturizmdernegi.org/tr.asp?sayfa=5 erişim tarihi. 01.11.2017
- Anonim, 2000. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyonu Raporu. DPT 2522-ÖİK: 538 Ankara.
- Anonim, 2008. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı. (2008-2013), Eylül 2008, Ankara.
- Anonim, 2012. T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi Ulusal Eylem Planı (2012-2016), Kasım 2012, Ankara,
- Anonim., 2015. Eceabat İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü
- Anonim, 2016. Ekoturizm Çeşitleri. Egeekoturizm.org/ekoturizm-cesitleri/ erişim tarihi: 10.11.2017.
- Anonim, 2018a. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu. tkdk.gov.tr, erişim tarihi: 16.04.2018
- Anonim, 2018b. Bigalı Köyü Muhtarlığı- Çanakkale

- Ataseven Z., Gülçubuk B., 2012. Kırsal Refahın Arttırılmasında Kadın İstihdamının Rolü. 10. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi Bildiriler Kitabı, s 346-351.
- Arıkan G., 1988. Kırsal Kesimde Kadın Olmak. Hacettepe Ün. Edebiyat Fakültesi Dergisi, 5(2): 1-16.
- Arslan Y., 2003. Erdek ve Çevresinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. Sosyal Bilimler Dergisi, s 29-53.
- Asan A., Can M., Fazlıoğlu A., 2004. Kırsal Alanda Yoksulluğun Gerçek Yüzü Kadınlar. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı. <http://sgb.aile.gov.tr/upload/mce/2012/> erişim tarihi. 25.08. 2015
- Bayar B., 2014. Uygulamalı Sosyal Bilim Araştırmalarında Ölçme, Ölçekler ve “Likert” Ölçek Kurma Tekniği. Gazi Ün. İ.İ.B.F. Dergisi, 16(3): 1-24
- Cengiz G., Akkuş Ç., 2012. Kırsal Turizm Kapsamında Yöre Halkının Kalkındırılması: Erzurum Örneği. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14 (22): 61-74
- Çeken H., Karadağ L., Dalgın T., 2007. Kırsal Kalkınmada yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye’ye Yönelik Teorik Bir Çalışma. Artvin Çoruh Ün. Orman Fakültesi Dergisi, 8(1): 1-14.
- Dinçer F., Emiroğlu B., 2017. Agro Turizm Faaliyetleri ve Bölgeye Olan Etkilerinin Yerel Paydaşların Bakış Açısıyla İncelenmesi: Çanakkale Kazdağı Yöresi Örneği. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 7(1): 01-17.
- Durak İ., 2011. Girişimciliği Etkileyen Çevresel Faktörlerle İlgili Girişimcilerin Tutumları: Bir Alan Araştırması. ÇOMÜ İİBF Yönetim Bilimleri Dergisi, 9(2): 191-214.
- Ecevit Y., 1993. Kadın Girişimciliğinin yaygınlaşmasına Yönelik Bir Model Önerisi. Kadın Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli Bildiriler ve Tartışmalar. Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Eğitim Serisi, Yayın No. 74:15-34
- Emiroğlu D., 2013. Kazdağı Yöresinde yaşayan Yerel Halkın Kırsal Turizme Bakışının Değerlendirilmesi: Adatepe ve Mehmetalan Köyleri Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye.
- Erdoğan N., 2003. Çevre ve Ekoturizm. Başkent Ün. Sosyal Bilimler Yüksekokulu, yayın tarihi. 2003.01.01. ISBN 9759313022. s.316

- Erdun Ş., 2011. Kadın Girişimcilerin Risk Alma Eğilimi ve Kendine Güven Özellikleri Üzerine Bir Çalışma: Zonguldak Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Türkiye.
- Erkut F., 2005. Ekoturizm Kaynağı Olarak Akçay Vadisi ve Madran Dağı'nın Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye.
- Esen E., 2013. Avrupa Birliği ve Türkiye'de Kırsal Kadının Durumu ve Almanya'dan Proje Uygulama Örnekleri. Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 12(1): 105-128.
- Etikan S., Çukur T., 2011. Kırsal Turizm Faaliyetlerinin Çomakdağ-Kızılağaç Köyü El Sanatları üzerine Etkisi. Süleyman Demirel Ün. Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi, 11(8): 1-15.
- Everest B., Tan S., Kayalak S., Niyaz Ö., 2012. 10. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi Bildiriler Kitabı, s 474-480.
- Fidan F., Nam D., 2012. Kırsal Turizmde Yeni Dinamikler: Kadın Girişimciler-Taraklı Örneği. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14(23): 51-57.
- Gelmez S., 2016. Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları, Anadolu Ün. Yayını, no: 3441 s 198-199.
- Gökdemir L., Ergün S., 2012. Kırsal Kalkınmada Kadının Rolü. İnönü Ün. Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1): 67-80.
- Güre M.,Yıldırım H., Özel M., Özdemir M., Akbulak C., 2008. Uydu Görüntüleriyle Eceabat İlçesi Arazi Kullanımının Belirlenmesi. Eceabat Değerleri Sempozyumu, Bildiriler Kitabı, s.259-265.
- Gülçubuk B., Yasan Z., 2009. İşsizlik Yoksulluk ve Göç Kıskaçında Kırsal Alanda kadın Emeği. 21. Yüzyılın Eşiğinde Kadınlar- Değişim ve Güçlenme, Uluslararası Multidisipliner kadın Kongresi, Bildiriler Kitabı, 3:101-108.
- Güney S., 2006. Kadın Girişimciliğine Genel Bir Bakış. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 1(1): 25-43.
- Güneş G., 2016. Toplum Temelli Ekoturizm. I. Ulusal Alternatif Turizm Kongresi, Bildiriler Kitabı, 2016, Erzincan Ü. Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksek Okulu yayınları, 1: 40-44.

- İnan Ç., İnan H., Kubaş A., 2010. Ekoturizmin Kırsal Kalkınmaya Etkisi: Trakya Bölgesi Örneği. Türkiye IX. Tarım Ekonomisi Kongresi, Bildiriler Kitabı, 2010: 446-457.
- İplik E., 2012. Osmaniye İli Kırsalında Kadın Girişimciliği. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi. Türkiye.
- Kan M., Gülçubuk B., Kırsal Ekonominin Canlanmasında ve Yerel Sahiplenmede Coğrafi İşaretler.U. Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi, 22(2): 57-66.
- Kaypak Ş., 2010. Ekolojik Turizmin Sürdürülebilirliği.Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 2(2): 93-114
- Kaypak Ş., 2012. Ekolojik Turizm ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14(22): 11-29.
- Kızılaslan N., Karaömer M., 2015. Kırsal kadınların Girişimcilik Özellikleri ve Girişimciliği Etkileyen Faktörlerin Logit Analizi İle Değerlendirilmesi (Hatay İli Araştırması). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 10(1): 100-120
- Kızılgöl Ö., 2012. Kadınların İşgücüne Katılımının Belirleyicileri: Ekonometrik Bir Analiz. Doğu Üniversitesi Dergisi, 13(1): 88-101.
- Kiper T., Yılmaz E., 2008. Şarköy-Kumbağ Arasında Kırsal Kalkınmayı Destekleyici Turizmin Olabilirliği ve Yerel Halkın Rolü. Tekirdağ Ziraat Fak. Dergisi, 5(2): 159-168.
- Koçan N., 2012. Ekoturizm ve Sürdürülebilir Kalkınma: Kızılcahamam- Çamlıdere (Ankara) Jeopark ve Jeoturizm Projesi. Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi, 3(2):69-82.
- Korkmaz S., Alkan H., 2015. Orman Köylerinde Kadının Toplumsal Yaşamdaki Rolü: Isparta Orman İşletme Şefliği Örneği. Türkiye Ormancılık Dergisi, 16(2), 141-151.
- Köse Z., 2014. Turizmde Kadın İstihdamı ve kadın Girişimciliği Beypazarı Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
- Kulak E., 2011. Tarımsal Üretim Süreçlerindeki Değişimin Kırsal Alanda Kadın İstihdamına Etkileri: 1980 Sonrası Gelişmeler. Uzmanlık Tezi. T. C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Türkiye.

- Kuter N., Ünal E., 2009. Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik, ve Sosyo-Kültürel Etkileri. Kastamonu Ü. Orman Fakültesi Dergisi, 9(2): 146-156.
- Kutlar İ., 2012. Kırsal Alanda Yoksulluk ve Kadınlar.2012. 10. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi Bildiriler Kitabı, s 237-24.
- Kutlar İ., Kızılay H., Turhanoğulları Z., 2013. Kırsal Alanda Kadınların İşgücüne ve Kararlara Katılımını Etkileyen Sosyoekonomik Faktörlerin Belirlenmesi: Burdur İli Örneği. Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi. 26(1): 27-32.
- Niyaz Ö., Tan S., Kayalak S., Everest B., 2012. 10. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi Bildiriler Kitabı, s 207-213
- Orhan T., Karahan F., 2009. Uzundere İlçesi ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 11(1): 27-42.
- Özdemir S., 2012. Kırsal Kalkınmada Kırsal Turizmden Yartarlanma Olanakları. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14(23): 19-21.
- Özkan E., Kubaş A.,2012. Yıldız Dağlarında Kırsal kalkınmada Ekoturizm Fırsatları. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14(22): 149-153.
- Peker E., Kubar Y., 2012. Türkiye’de Kırsal Kesimde Kadın İstihdamına genel Bir Bakış. Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi, 19(11): 173-188.
- Saltık A., Bakar Z., 2008. Kırsal Gelişmenin ve Kırsal Yerleşmelerin Değişen Koşullarda Yeniden Örgütlenmesi Üzerine Düşünce ve Öneriler. SÜRKAL Sürdürülebilir Kırsal ve Kentsel Kalkınma Derneği Yayını. Nisan 2008. s 19-24
- Soysal A., 2013. Türkiye’de Kadın Girişimciler: Engeller ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme. Ankara Üniv. SBF Dergisi, 65 (1): 83-114.
- Soykan F., 2003. Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi İçin Önemi. Ege Coğrafya Dergisi, 12(2003): 1-11.
- Şerefoğlu C., 2009. Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü-2007-2013 Yılları Arasında Ülkemizde Uygulanacak Olan IPARD Kırsal Kalkınma Programındaki Yeri, Önemi ve Beklenen Gelişmeler. Uzmanlık Tezi. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Türkiye

- Şıklar E., 2016. İstatistik. Anadolu Üniv. Yayını, no: 2590, s 155.
- Tan S., 2009. Tarım Reformu Uygulama Projesi Kapsamında Kırsal Kalkınma Projeleri: Çanakkale İli Köy Bazlı Katılımcı Yatırım Programı Örneği. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 4:51-62
- Tan S., Kumuk T., Savran F., Everess B., (2010) Türkiye de 2000 Yılı Sonrası Uygulanan Tarım Politikaları Tarım Reformu Uygulama Projesi ARIP. Türkiye IX. Tarım Ekonomisi Kongresi Bildiriler Kitabı, s:972-976 Şanlıurfa.
- Tan S., Özen A., Everest B., (2016). Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırım ve Hibe Projelerinin Değerlendirilmesi: Aydın İli Örneği. ÇOMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi, 4(2), 29-36.
- Tekin M., Kasalak M., 2014. Ekoturizm Girişimciliğinin Bölgesel kalkınmadaki Rolü. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 32:129-136
- Tok N., Tunalıoğlu R., Çobanoğlu F., Türker E., 2016. Kadın Girişimcilerin Bazı Sosyo-Ekonomik Karakteristiklerinin Belirlenmesi. 12. Ulusal tarım Ekonomisi Kongresi Bildiriler Kitabı, s 233-242.
- Tolunay A., Akyol A., 2006. Kalkınma ve Kırsal Kalkınma: Temel Kavramlar ve Tanımlar. Süleyman Demirel Üniv. Orman Fakültesi Dergisi, A(2): 116-127.
- Tutar F., Yetişen H., 2009. Türkiye’de Kadının Ekonomik Kalkınmadaki Rolü. Niğde Üniv. İ.İ.B.F. Dergisi, 2(2): 116-131.
- Ülker E., 2013. Kırsal Alanda Kadın Girişimciliğine Etki Eden Faktörler ve Tekirdağ İlinde Mevcut Durumun Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ.
- Yalman İ., Gündoğdu Ö., 2014. Kadın Girişimciliği ve Bölgesel Kalkınma: TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat) Bölgesinde Uygulama. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi. 9(1): 39-70
- Zihnioğlu Ö., 2013. Kadının Güçlendirilmesi ve İstihdam. İstanbul Kültür Üniversitesi, Küresel Eğilimler Serisi, Çalışma Kağıdı no.8. s 2-8

EKLERİ

EK 1. Anket Formu

T.C.
 ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
 ZİRAAT FAKÜLTESİ TARIM EKONOMİSİ BÖLÜMÜ
 ÇANAKKALE'NİN BİGALİ KÖYÜ'NDE KIRSAL KALKINMADA KADIN
 GİRİŞİMCİLİĞİ VE EKOTURİZM İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ YÜKSEK LİSANS
 TEZİ ANKET FORMU

Sayın katılımcı

Bu anket çalışması, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde yapılan Yüksek lisans tez çalışması için araştırma amaçlı yürütülmektedir. Bu çalışmanın amacı Bigalı bölgesinde kadın işgücü ve ekoturizm potansiyelini ortaya koymaktır. Çalışmanın sağlıklı yürüyebilmesi için aşağıdaki soruları cevaplamanızı rica eder, vereceğiniz bilgilerin gizli tutulacağı ve sadece araştırma amaçlı kullanılacağını temin ederiz. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

...../...../2016

S1	Adınız Soyadınız		
S2	Telefon numarası (vermek isterse)		
S3	Yaş		
S4	Eğitim durumu	1:Okuma-yazma bilmiyor 2:Okula gitmemiş fakat okuma-yazma biliyor 3:İlköğretim mezunu	4:Lise mezunu 5:Üniversite mezunu
S5	Okuma yazma bilmiyorsa öğrenmek ister mi:	Evet ()	Hayır ()
S6	Mesleğiniz?	1:Çiftçi 4:Emekli 7:Diğer	2:Memur 5:Ev Hanımı 3:İşçi 6:Öğrenci
S7	Gelir Kaynaklarınız Nelerdir?	1:Tarım 4:İşçilik 6:Diğer	2: Hayvancılık 3: El Sanatları 5:Turizm:
S8	Sosyal güvenceniz var mı?	Var () Yok ()	Varsa nedir:

S9	Yıllık Ortalama Geliriniz	2000 ()
		2100-4000 ()
		4100-8000 ()
		8100-10000 ()
		10100-15000 (.)
		15100-20000 ()
		20.000 üstü (.)

S10	Kuru-Sulu Tarım Yaptığınız arazinin büyüklüğü nedir?	5 dönümden az (.)
		5-20 dönüm (.)
		21-50 dönüm (.)
		51-80 dönüm (.)
		81-100 dönüm (.)
		100 dönümden fazla (.)

EK 1'in devamı

S11	Köydeki Geçim Kaynaklarını Yeterli Buluyor musunuz?	Evet () Hayır () Fikrim Yok (..)
------------	---	---------------------------------------

S12	Hayvancılık ya da tarımsal faaliyetlerinizde devlet desteği alıyor musunuz?	Evet () hayır ()
------------	---	--------------------

Sizce kadının aile içindeki asıl görevleri nelerdir? Aşağıdaki ifadelere hangi düzeyde katılıyorsunuz?

1: Kesinlikle katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Nötr 4:Katılıyorum
5: Kesinlikle katılıyorum

S13	Ev işi yapmak	
S14	Aile bütçesine katkı	
S15	Eşi ve çocuğuna manevi destek	
S16	Yaşlılara bakmak	
S17	Ailenin sosyal ilişkilerini düzenlemek	
S18	Evin geçimini sağlamak	

Sizce kadının çalışmasının etkileri ile ilgili aşağıda verilen ifadelerin ne derece önemli olduğunu yalnızca bir rakamı yazarak belirtiniz.

1: Kesinlikle katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Kararsızım 4:Katılıyorum
5: Kesinlikle katılıyorum

S19	Aile birliği zayıflar	
S20	Aile bütçesine katkısı olur	
S21	Kadının sorumlulukları paylaşmasını sağlar	
S22	Kadının ev işlerini daha iyi programlamasına yardımcı olur	
S23	Kadının haklarını kullanmasını ve korumasını kolaylaştırır.	
S24	Eviyle daha az ilgilenir.	
S25	Kadının hayat tecrübesi, becerisi ve direncini artırır.	
S26	Kadının kendini geliştirme ve yenileme ihtiyacı artar	
S27	Çocuklara daha az vakit ayırır	
S28	Çocuklarına verdiği eğitim ve terbiye daha iyi olur	
S29	Evde daha uyumlu ve anlayışlı davranır	
S30	Ailenin sosyal ilişkileri zayıflar	
S31	İşteki sıkıntısını eve yansıtır	
S32	Kadın gereğinden fazla yorulur ve yıpranır	

EK 1'in devamı

S33	Sizece son yıllarda kadınların girişimcilik faaliyetinde bulunma oranı (kendi işini yapan kadınların oranı) artıyor mu?	Evet (..) Hayır (..)
------------	---	-------------------------

Kadın girişimciliğinin son yıllarda artmasının en önemli nedeni nedir?

1: Kesinlikle katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Nötr 4: Katılıyorum
5: Kesinlikle katılıyorum

S34	Ekonomik bağımsızlık elde etme isteği	
S35	Aile ekonomisine katkıda bulunma isteği	
S36	Eğitim seviyesinin yükselmesi	
S37	Örnek alma davranışı	
S38	Finansal kaynakların artması	
S39	Ülkedeki genel ekonomik koşullar	
S40	Ekonomik özgürlük elde etme isteği	
S41	Şu an herhangi bir girişimcilik faaliyetinde bulunuyor musunuz?	Evet (..) Hayır (..)

Sizece kendi işini kurmak isteyen kadınların karşılaştıkları engeller nelerdir? Önem derecesine göre sıralayınız

1: Çok önemli 2: Önemli 3: Nötr 4: Önemli değil 5: Hiç önemli değil

S42	Eğitim seviyesinin düşük olması	
S43	Kadının toplumdaki statüsü	
S44	Cinsiyet ayrımcılığı	
S45	Finansal destek kanallarının yetersizliği	
S46	Ekonomik bağımlılık	

S47	Girişimci olmayı ister misiniz?	Evet(..) Hayır (..)
------------	---------------------------------	------------------------

Girişimci olmayı isteme nedenlerinize ilişkin aşağıda verilen ifadelerin ne derece önemli olduğunu yalnızca bir rakamı işaretleyerek belirtiniz

1: Çok önemli 2: Önemli 3: Nötr 4: Önemli değil 5: Hiç önemli değil

S48	Aile ihtiyaçlarını karşılamak için	
S49	Ekonomik açıdan bağımsız olma isteği	
S50	İş yaşamına atılmak için	
S51	Sosyal ilişkiler için	
S52	İdealimi gerçekleştirmek için	
S53	Mesleğimi yapmak için	

EK 1'in devamı

S54	Zamanımı değerlendirmek için	
S55	Yeterli sermayem olduğu için	
S56	Diğer insanlara faydalı olmak için	
S57	Deneyim ve bilgi sahibi olmak	
S58	Aileden devralma	

S59	Köyünüzde turizmin gelişmesini ister misiniz	Evet () Hayır () Fikrim yok ()
S60	Bugüne kadar köyünüze turizm amacıyla dışarıdan gelenler oldu mu	Evet () Hayır () Fikrim yok ()
S61	Bigalı köyünün son yıllarda daha fazla insan tarafından tanınmasından ve köyünüze dışarıdan turistlerin gelmesinden memnun musunuz?	Evet () Hayır () Fikrim yok ()
S62	Turizmin köyünüzdeki yaşam tarzı üzerinde bir etkisinin olacağını düşünüyor musunuz?	Evet () Hayır () Fikrim yok ()
S63	Cevabınız evet ise bu etki olumlu mu olumsuz mu	Olumlu () olumsuz ()
S64	Turizmin köyünüzdeki geleneksel kültürü ve doğal çevreyi bozacağını düşünüyor musunuz?	Evet () Hayır () Fikrim yok ()
S65	Cevabınız evet ise bu bozulmaya yol açacak faktörler nelerdir?	1:farklı insanlar 2:araçlar ve binalar artar 3:kalabalık artar 4: insanların hor kullanımı 5: su ve çevre kirliliği 6:atıklar
S66	Turizmin köyünüzdeki gelişmesini sağlamakta asıl görevi kim üstlenmelidir?	1:köylünün kendisi 2:muhtarlık 3:kaymakamlık 4:valilik 5:belediye 6:yöredeki dernek ve STK lar 7-özel turizm şirketleri 8:belediye
S67	Köyünüzdeki turizm faaliyetleri gelişmeye başlarsa turizmde ücret karşılığında veya kendi hesabınıza çalışarak kazanç sağlamak ister misiniz?	Evet () Hayır () Fikrim yok ()

EK 1'in devamı

Cevabınız evet ise ücret karşılığında veya kendi hesabınıza çalışarak aşağıdakilerden hangilerinden kazanç elde etmek istersiniz? Öncelik derecesine göre puan veriniz
1:kesinlikle yapmak isterim 2:yapmak isterim 3: farketmez 4:yapmak istemem
5:kesinlikle yapmak istemem

S68	Ev pansiyonculuğu yapmak	
S69	Otel kurup işletmek	
S70	Kamp için arazi kiralama	
S71	Lokanta işletmeciliği	
S72	Taşımacılık	
S73	Rehberlik	
S74	Yiyecek v.b. ürün satışı	
S75	El sanatları satışı	
S76	işçilik	
S77	Diğer	

Ekoturizm kavramını duydunuz mu? Ekoturizm kavramından ne anlıyorsunuz?

1: Kesinlikle katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Nötr 4:Katılıyorum 5:Kesinlikle katılıyorum

S78	Ekonomik turizm	
S79	Doğayı koruyan turizm	
S80	Kırsal yaşamı geliştiren ve destekleyen turizm	
S81	Gelenek ve göreneklere saygılı turizm	
S82	Kültür ve tarih turizmi	
S83	Daha fazla gelir sağlayan turizm	
S84	Fikrim yok	

Yörenizde kırsal turizm kapsamında hangi faaliyetleri yapıyorsunuz

1: Kesinlikle katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Nötr 4:Katılıyorum 5: Kesinlikle katılıyorum

S85	Pansiyonculuk	
S86	Taşımacılık	
S87	Bal üretimi/satışı	
S88	Rehberlik	
S89	Doğa koruma çalışmalarına katılmak	
S90	El sanatları ürünleri üretip satmak	
S91	Yöresel yemek satışı	
S92	Diğer	
S93	Hiçbir faaliyette bulunmuyorum	

EK 1'in devamı

S94	Bölgenize ziyaretçi/turist gelmesine.....	1:Kesinlikle karşıyım () 2:karşıyım () 3:kararsızım () 4:karşı değilim 5: kesinlikle karşı değilim
------------	---	---

S95	Bölgede ekoturizm artsa bu köyün insanına	1:kesinlikle fayda sağlamaz 2:fayda sağlamaz 3: kararsızım 4:fayda sağlar 5: kesinlikle fayda sağlar
------------	---	--

Bigalı köyü ve yöresine neler özgüdür.

Kesinlikle katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Nötr 4:Katılıyorum 5: Kesinlikle katılıyorum

S96	Kırsal doku (tarihi evler, sokaklar vb)	
S97	Tarımsal yapı (meyve sebze, bağ, bahçe)	
S98	Yöresel ürünler	
S99	Tarihi ve kültürel değerler	
S100	Geleneksel el işleri	
S101	Yöresel yemekler	
S102	Tabiat dokusu	
S103	Diğer	

Sizce köyünüzün en önemli sorunları nelerdir

Kesinlikle katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Nötr 4:Katılıyorum 5: Kesinlikle katılıyorum

S104	Genç işgücünün yok denecek kadar az olması	
S105	Köyden kente göç	
S106	Ekonomik güçlükler	
S107	işsizlik	
S108	Yatırımların yetersiz olması	
S109	Finansal desteğin yetersiz olması	
S110	Alt yapı yetersizliği (elektrik, su, telefon, kanalizasyon vb.)	
S111	Üst yapı yetersizliği (konaklama, yeme-içme, sağlık ve eğitim hizmetleri vb)	
S112	diğer	

Sizce Bigalı'da turizme yönelik olarak ne tür aktiviteler yapılabilir

Kesinlikle katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Nötr 4:Katılıyorum 5: Kesinlikle katılıyorum

EK 1'in devamı

S113	Geleneksel mimariye sahip evlerde ziyaret ve konaklama	
S114	Turistlerin sebze meyveleri kendilerinin toplamalarına olanak sağlayan bahçe gezileri	
S115	Turistler için rehberlik hizmeti	
S116	El sanatları ürünleri üretim ve satışı	
S117	Geleneksel tarım ürünleri ve yemek çeşitlerinin üretimi ve satışı	
S118	El sanatları sergileri düzenlenmesi	
S119	Festivaller organize edilebilir	
S120	Turistik faaliyetler (doğa yürüyüşleri, bisiklet turları v.b)organize edilebilir.	
S121	diğer	

Sizce Bigalı ve çevresinde turizmin geliştirilmesi için neler yapılmalıdır.

Kesinlikle katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Nötr 4:Katılıyorum

5: Kesinlikle katılıyorum

S122	Tanıtmaya ağırlık verilmeli	
S123	Turizm organize edecek dernek kurulmalı	
S124	Yöre halkına ve yörede çalışanlara yönelik turizm eğitim programı hazırlanmalı	
S125	Restorasyon çalışmaları artırılmalı	
S126	Hizmet kalitesi yükseltilmeli	
S127	Özel işletmeler ile kamu idarelerinin turizm geliştirme konusunda koordinasyon sağlanmalı	
S128	Yörede yapılan festival ve şenlik gibi organizasyonlar artırılmalı	
S129	diğer	

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Ayfer ERKAN BİNTAŞ

Doğum Yeri :Çanakkale

Doğum Tarihi : 23.04.1971

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : Uludağ Üniversitesi İ.İ.B.F. Ekonometri Bölümü,
Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Sosyoloji Bölümü 3. Sınıf

Yüksek Lisans Öğrenimi : ÇOMÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım

Ekonomisi Ana Bilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller : Almanca (orta seviye)

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

a) Yayınlar -SCI -Diğer

b) Bildiriler -Uluslararası –Ulusal: Trakya Üniversiteler Birliği Lisansüstü Öğrenci
Kongresi “Kırsal Kalkınmada Kadın İşgücü ve Ekoturizm İlişkisi: Bigalı Köyü
Örneği” konulu sözlü sunum

c) Katıldığı Projeler

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurumlar ve Yıl :

Boyut Yayın Grubu A.Ş.-istanbul-1995-1998

Doğan yayıncılık ve dağıtım A.Ş.-Antalya-1998-2004

Eylül Dağıtım ve Pazarlama Ltd. Şti-Antalya-2004-2006

Açı Harita Planlama ve Danışmanlık Hizm.- Çanakkale-2007-2008

ÇOMÜ –GSF. Öğrenci İşleri-2012- devam ediyor

İLETİŞİM

E-posta Adresi :abintas71@hotmail.com